DOPING AUTORITEIT

De Nederlandse topsporter en het anti-dopingbeleid 2014 - 2015

Erik Duiven & Olivier de Hon | Dopingautoriteit | juli 2015

Dankwoord

De Dopingautoriteit wil graag de leden van de begeleidingscommissie bedanken voor hun rol in de opzet, uitvoering en afronding van het onderzoek: Hinkelien Schreuder (namens de AtletenCommissie van NOC*NSF), Femke Winters (namens NOC*NSF) en Jasmijn Willemsen en Maarten Koornneef (namens het ministerie van VWS).

De prevalentieschattingen waren niet mogelijk geweest zonder de deskundige en enthousiaste ondersteuning van Maarten Cruijff en Peter van der Heijden van de afdeling Methoden en Statistiek van de Universiteit Utrecht. De sporters zijn efficiënt benaderd door Anneloes Klaassen, Sander Duijm en Robbert Zandvliet van TNS-NIPO.

De Dopingautoriteit wil graag ook NOC*NSF en de meewerkende sportbonden bedanken voor hun bijdrage.

De grootste dank gaat uiteraard uit naar de sporters die hun tijd en energie hebben gegeven om de vragenlijst in te vullen.

Dit onderzoek is mogelijk gemaakt door een financiële bijdrage van het ministerie van VWS.

Inhoudsopgave

Samenvatting

Wedstrijdsporters dienen zich te houden aan de door de sportinstanties opgelegde dopingregels. Over het algemeen lijkt dit goed te gaan. Echter, er bestaat bij sommige sporters ook weerstand tegen het gevoerde (anti-) dopingbeleid. Daarom peilt de Dopingautoriteit periodiek de mening van de Nederlandse topsporters over de verschillende aspecten van het gevoerde anti-dopingbeleid.

Onderzoeksopzet
In 2014/2015 is opnieuw een onderzoek gedaan, dit keer in samenwerking met NOC*NSF, de AtletenCommissie van NOC*NSF en verschillende sportbonden. Het onderzoek is gefinancierd door het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en is uitgevoerd in samenwerking met de afdeling Methoden en Statistiek van de Universiteit Utrecht en onderzoeksbureau TNS-NIPO.

In lijn met voorgaande jaren zijn de zogenoemde statussporters van NOC*NSF de voornaamste doelgroep uit dit onderzoek. Daarnaast zijn ook de (top)atleten (Atletiekunie) de (top)wielrenners (KNWU) en een groep "overige topsporters" aan een nadere analyse onderworpen. Uiteindelijk zijn voor dit onderzoek 740 statussporters (A-, B-, "High Potential"-status) van NOC*NSF benaderd, 616 atleten (Atletiekunie), 1.545 wielrenners (KNWU) en 981 'overige topsporters'.

Er is gebruik gemaakt van kwantitatief onderzoek via een digitale vragenlijst bij het gecertificeerde onderzoeksbureau TNS-NIPO. Bij de beantwoording van de prevalentievragen is gebruik gemaakt van de "Randomized Response" methode. Deze methode leidt tot eerlijkere beantwoording van vragen die sociaal gezien gevoelig liggen. Het is voor het eerst dat deze methode binnen het topsportonderzoek wordt gebruikt.

Dopinggebruik
De Nederlandse topsport is niet vrij van doping. De best beschikbare schatting vertelt ons dat 4,2% van de statussporters doping gebruikt. We hebben het dan, direct vertaald naar aantallen, over 31 van de 740 statussporters. De ondergrens van deze schatting ligt op 1,8% (13 statussporters). De bovengrens op 8,5% (65 statussporters). De schatting van het aantal dopinggebruikers in de Nederlandse sport ligt daarmee hoger dan bij voorgaande topsportonderzoeken werd gemeten. De reden daarvan ligt hoogst waarschijnlijk in de "Randomized Response" methode die bij dit onderzoek voor het eerst gebruikt is.

Alle van de vier onderzochte dopinggroepen (anabole steroïden, bloedmanipulaties, stimulantia, overige doping) hebben een ondergrens die boven de 0% ligt. Hiermee mag geconcludeerd worden dat ze ook alle vier in de praktijk zijn gebruikt. De groep 'bloedmanipulaties' lijkt het meest gebruikt te zijn, maar de puntschatting van 3,7% verschilt niet significant van de andere dopinggroepen. Bij de groep 'stimulantia' is de helft van de 'ooit gebruikers' een 'ex-gebruiker'. Dit zijn sporters die verklaard hebben dat ze in hun sportcarrière stimulantia hebben gebruikt, maar ook dat dit niet geldt voor de afgelopen twaalf maanden. Voor de andere drie groepen geldt dat er geen 'ex-gebruikers' zijn. Als zij dus verklaarden dat ze ooit doping hebben gebruikt, dan verklaarden ze ook dat dit de afgelopen twaalf maanden het geval was.

Ook van de niet-statushouders is het dopinggebruik berekend. Echter, de betreffende cijfers bleken een grotere meetonzekerheid te hebben. Wat geconcludeerd mag worden, is dat de berekende puntschattingen van deze groep niet-statushouders over het algemeen vergelijkbaar zijn met de puntschattingen van het dopinggebruik onder de statussporters. De betrouwbaarheidsintervallen zijn daarentegen groter. Het totale dopinggebruik onder de groep niet-statushouders is 4,3% met een betrouwbaarheidsinterval van 2,3% - 12,7%.

Alleen het aantal respondenten van atletiek en wielrennen was groot genoeg om sportspecifieke analyses uit te voeren. Echter, ook hier waren de verschillen niet significant. Wel leek er een trend waarneembaar dat de atleten bij de verschillende dopingcategorieën iets onder het gemiddelde scoren en de wielrenners iets erboven, maar hier kunnen dus geen harde conclusies uit worden getrokken.

De cijfers tonen aan dat de Nederlandse topsport ook in 2015 te maken heeft met een groep van (waarschijnlijk) hardnekkige (want vrijwel geen ex-gebruikers) dopinggebruikers. Het blijft dan ook belangrijk om structureel te blijven investeren in het versterken van de Nederlandse anti-dopingcultuur, zowel door middel van opsporing en handhaving, als door middel van informatie en educatie.

Controles

Van de statussporters twijfelt 82% nooit aan de juistheid van het verloop van de dopingcontroles. Dat is een forse stijging ten opzichte van 2010 (68%). De wielrenners (24%) twijfelen vaker aan de juistheid van het verloop van de dopingcontroles dan de statussporters (18%) en atleten (17%).

Voor de statussporters en wielrenners blijkt uit de open commentaren dat de eventuele twijfel over de juistheid van het verloop van de dopingcontroles hoofdzakelijk bij evenementen in het buitenland wordt vastgesteld.

Whereabouts
Het aantal whereaboutsplichtige statussporters is van 2010 op 2015 gedaald van 61% naar 48%. Van hen levert 70% de whereabouts aan bij de Dopingautoriteit. Het aantal statussporters dat de afgelopen drie maanden minimaal regelmatig problemen heeft ervaren bij het invullen van de whereabouts is ten opzichte van 2010 ook (fors) gedaald, van 38% naar 15%. Het aantal whereaboutsplichtige statussporters dat nooit problemen ervaart, is sinds 2010 vertienvoudigd, van 4% naar 42%. In 2010 werden vooral problemen van technische aard gemeld. Dat lijkt nu veel minder te zijn.

De sporters lijken de whereaboutsverplichting vooral als een vrij zware administratieve belasting te zien. Aangezien er een behoorlijk aantal tips wordt gegeven over het verbeteren van de Whereabouts App en de website sportergegevens.nl, liggen daar mogelijkheden om de door de whereaboutsplichtige sporters ervaren belasting te verminderen.

De wielrenners en de atleten voelen veel meer de noodzaak voor het voeren van een whereaboutsverplichting (behoorlijk noodzakelijk), dan de statussporters en overige sporters (enigszins noodzakelijk).

Dispensaties
De atleten zijn minder op de hoogte van het bestaan van de dispensatieregeling dan de wielrenners en de statussporters. Dit kan als oorzaak (of gevolg) hebben dat ze ook minder dispensatieverzoeken indienen bij de anti-dopingorganisaties. Het percentage statussporters dat ervaring heeft met het aanvragen van een dispensatie is gestegen van 20% in 2010 naar 22% in 2015. Het aantal gemelde problemen bij het laatst ingediende dispensatieverzoek is gedaald van 20% naar 13% en is divers van aard.

Stellingen
De statussporters, atleten, wielrenners en overige sporters voelen zich sterk schuldig als ze doping zouden gebruiken, voelen er weinig voor om doping vrij te geven en vinden dopinggebruik tijdens de training nauwelijks minder oneerlijk dan tijdens een wedstrijd. Daarnaast denken ze dat dopinggebruik kan leiden tot grote prestatieverbetering in hun sport en zijn ze neutraal in hun mening als het gaat over of ze vermoedens van dopinggebruik zouden melden bij de controlerende

instanties. Ook vinden ze de dopingregels niet altijd even gemakkelijk en effectief.

Wielrenners en atleten vinden het over het algemeen iets belangrijker dat er bepaalde aanpassingen komen in het anti-dopingbeleid dan statussporters en overige sporters. Bovenaan bestaat de wens dat het internationale anti-dopingbeleid door de anti-dopingorganisaties en sportorganisaties beter op elkaar wordt afgestemd. Daarnaast vinden alle sporters ook het geven van voorlichting erg belangrijk. Verder pleiten vooral de atleten en wielrenners voor het uitvoeren van veel dopingcontroles buiten wedstrijdverband. Het vragen van minder extreme prestaties van topsporters wordt unaniem afgewezen, al is die afwijzing bij de statussporters, atleten en overige sporters sterker dan bij de wielrenners. Al met al geven de sporters een duidelijk advies aan de anti-dopingorganisatie over waar volgens hen het dopingbeleid kan worden aangescherpt.

De kennis over de dopinggeduide stoffen op de dopinglijst is gemiddeld gezien gestegen. Het aantal goede antwoorden voor clenbuterol verdubbelde zelfs van 28% in 2010 naar 60% in 2015. Waarschijnlijk is dit te verklaren door de media-aandacht voor deze stof door een aantal dopingzaken (onder andere de Spaanse wielrenner Alberto Contador) en de verhoogde aandacht voor mogelijke clenbuterolvervuiling van vlees in China en Mexico.

Verder valt op dat de statussporters beter op de hoogte zijn dat XTC en cannabis op de dopinglijst staan. Vermoedelijk komt dit doordat de statussporters vaker dopingvoorlichting hebben gehad. De dopinggeduide status van drugs wordt daarbij standaard besproken. Echter, deze aanname valt niet met zekerheid vast te stellen. Het advies is om ook de komende jaren de dopinggeduide status van deze drugs vooral bij de groep atleten, wielrenners en overige sporters extra onder de aandacht te brengen.

Daarnaast denken veel sporters, ook de statussporters, dat als je het niet eens bent met de gevolgde dopingcontroleprocedure, je na afloop van de controle niet verplicht bent het dopingcontroleformulier te ondertekenen. Deze conclusie is onjuist en vormt dus direct een groot risico op dopingovertredingen. Het advies is om deze verplichting via alle beschikbare kanalen de komende jaren veel onder de aandacht te brengen. Ook menen veel sporters dat medicijnen op doktersvoorschrift altijd gebruikt mogen worden. Ook dit is niet het geval en dient dus te worden meegenomen bij toekomstige preventieve acties.

Invloed dopinggebruik

Los van de harde cijfers hebben sporters vaak ook zelf een gevoel over de invloed van doping op uitslagen bij de verschillende nationale en internationale sportevenementen. Wielrenners hebben veel sterker dan atleten, statussporters en overige sporters het gevoel dat de uitslag van een nationaal of internationaal sportevenement is beïnvloed door dopinggebruik. Op een schaal van zeker niet (0) tot zeker (4) scoren zij een gemiddelde van 2,1. Atleten (1,5) scoren op hun beurt weer hoger dan de overige sporters (1,1) en de statussporters (1,0).

De schattingen liggen internationaal voor alle groepen net iets hoger dan voor nationale evenementen. De wielrenners scoren daar gemiddeld 2,3, atleten 1,8, overige sporters 1,4 en statussporters 1,3. Dit ligt overigens in lijn met eerder uitgevoerde internationale onderzoeken naar deze kwestie.

Informatiekanalen

Van de statussporters kent 98% de Dopingautoriteit. In 2010 was dit 97%. WADA is bekend bij 86% van de statussporters (2010: 81%). De bekendheid van de Dopingautoriteit blijft het meest gevoed vanuit NOC*NSF en de sportbond. De kanalen waarlangs de statussporters hun dopinggerelateerde informatie inwinnen blijven ten opzichte van 2010 zo goed als hetzelfde. De top vijf wordt gevormd door de Dopingautoriteit, bondsarts, sportarts, internet algemeen en NOC*NSF.

Voor alle sporters is de Dopingautoriteit een belangrijke informatiebron voor (anti)-dopinginformatie. Voor de statussporters zijn de bondsarts en sportarts ook belangrijk. Voor de atleten, wielrenners en overige sporters vormt het internet (in algemene zin) uiteindelijk de belangrijkste bron informatiebron. Voor de atleten is daarnaast ook de coach (43%) belangrijk, voor de wielrenners de coach (32%) én de sportarts (33%).

Van de voorlichtingsbronnen van de Dopingautoriteit worden de corporate website van de Dopingautoriteit (dopingautoriteit.nl) en de Dopingwaaier App het meest en het meest frequent gebruikt. Alle voorlichtingsbronnen blijven een goede waardering krijgen van de sporters.

100% Dope Free

Het 100% Dope Free programma is het preventieprogramma vanuit de Dopingautoriteit voor de Nederlandse topsport. Dit programma is bij ongeveer zes op de tien statussporters (58%) en wielrenners (59%) bekend. De bekendheid onder de overige sporters (43%) en atleten (32%) ligt lager. Het bekendste onderdeel van het 100% Dope Free programma is het tekenen van het statement voor een schone sport en

het bijbehorende gouden armbandje. De groep overige sporters hebben het statement het meest getekend (49%), de atleten het minst (16%). De onderdelen van het 100% Dope Free programma krijgen alle een gematigd positieve score.

Voedingssupplementen
Van de statussporters heeft 83% in het afgelopen jaar minimaal één voedingssupplement gebruikt. Bij de atleten, wielrenners en overige sporters ligt dit percentage met 87% zelfs nog wat hoger. De vitamines zijn in alle gevallen het meest populair, zeven op de tien sporters gebruikt deze (69-72%). De top vijf wordt verder aangevuld door eiwitpoeders (31-57%), energiedranken (45-61%), mineralen (12-42%) en cafeïne (25-38%). Onder atleten blijkt ook het gebruik van creatine populair (22%).

De statussporters gebruiken gemiddeld 3,8 soorten supplementen per persoon per jaar. De wielrenners komen daar met 3,6 supplementen per persoon per jaar ook bij in de buurt. De overige sporters en atleten scoren lager (resp. 2,9 en 2,7). Het hoogst aantal supplementen dat gebruikt wordt door één persoon is gevonden bij het wielrennen (13 supplementen). De statussporters (12 supplementen), atleten (11 supplementen) en overige sporters (10 supplementen) zitten hier echter kort achter.

Van alle statussporters gebruikt 19% voedingssupplementen zonder dat deze getest zijn op vervuiling. Voor de wielrenners is dit 48% en bij de atleten ligt dit op 54%. Ook hier ligt een duidelijk preventieve taak om het belang van geteste supplementen bij een grotere groep topsporters beter onder de aandacht te brengen.

1. Inleiding

Dopinggebruik vormt een grote bedreiging voor de sport. Het tast de basis van "fair play" aan en leidt tevens tot gezondheidsrisico's voor de sporters. Wedstrijdsporters dienen zich te houden aan de door de sportinstanties opgelegde dopingregels. Over het algemeen lijkt dit goed te gaan. Echter, er bestaat ook weerstand tegen (delen van) het (anti-)dopingbeleid.

Het is daarom wenselijk om met enige regelmaat de peilstok ter hand te nemen om zo het huidige anti-dopingklimaat (kennis, houding en gedrag) in de Nederlandse sport te meten. Zo kan door middel van dit topsportonderzoek het preventie-, opsporings- en handhavingsbeleid van de Dopingautoriteit worden geëvalueerd en verbeterd.

Eerdere topsportonderzoeken

In 1993, 1997, 2002/2003 en 2009/2010 heeft de Dopingautoriteit sporters geënquêteerd om het in Nederland gevoerde beleid te kunnen evalueren. Met behulp van vragenlijsten werd de kennis, de houding en het daadwerkelijke gedrag ten opzichte van doping in kaart gebracht.

2014-2015

In 2014/2015 is opnieuw een onderzoek gedaan, dit keer in samenwerking met NOC*NSF, de AtletenCommissie van NOC*NSF en verschillende sportbonden. Het onderzoek is gefinancierd door het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en is uitgevoerd in samenwerking met het departement maatschappijwetenschappen van de Universiteit Utrecht en onderzoeksbureau TNS-NIPO.

In lijn met voorgaande jaren zijn de zogenoemde statussporters van NOC*NSF de voornaamste doelgroep uit dit onderzoek. Daarnaast zijn ook topatleten (Atletiekunie), topwielrenners (KNWU) en een groep "overige topsporters" aan een nadere analyse onderworpen.

Randomized response

In dit onderzoek is ook gevraagd naar het eigen dopinggebruik van de sporters, de zogenoemde prevalentie. Hierbij is gebruik gemaakt van de "Randomized Response" methode. Deze methode leidt tot eerlijkere beantwoording van vragen die sociaal gezien gevoelig liggen. Het is voor het eerst dat deze methode binnen het topsportonderzoek wordt gebruikt.

Opzet

Het rapport begint met een beschrijving van de doelstelling en de doelgroepen. Dit gaat over in een methodebeschrijving met daarbij de

uitleg over de gebruikte “Randomized Response”. Vervolgens worden de prevalentiecijfers gepresenteerd. Daarna wordt ingegaan op de algemene resultaten van de verschillende doelgroepen uit dit onderzoek. Deze doelgroepen worden opvolgend in een apart hoofdstuk ook nog met elkaar vergeleken. Aan het eind van de resultaatbeschrijving wordt de analyse van de statussporters vergeleken met de resultaten uit eerdere toponderzoeken. Het laatste hoofdstuk bevat de conclusies en aanbevelingen.

2. Doelstellingen & Doelgroepen

2.1 Doelstellingen

De doelstellingen van dit onderzoek zijn:
1. Een beeld creëren van de effectiviteit en beleving van het dopingbeleid en de dopingprocedures binnen de totale topsportsector in Nederland;
2. Het beleid van de Dopingautoriteit evalueren;
3. Tot concrete aanbevelingen komen die de dopingopsporingsmethode en informatievoorziening over doping effectiever maken en/of nodeloze belasting van de sporter kunnen voorkomen.

2.2 Onderzoeksdoelgroepen

De onderzoeksdoelgroep bestond uit de topsporters in Nederland. Net als bij eerdere dopingonderzoeken zijn de topsportstatushouders van NOC*NSF benaderd. Dit zijn de sporters met de A-status, B-status of "High Potential" status (HP-status). Zij acteren op internationaal topniveau in een door NOC*NSF erkende topsportdiscipline. Deze sporters zullen in het vervolg van dit rapport aangeduid worden met de term 'statussporters' of 'statushouders'. Zij vormen de hoofdpopulatie van dit onderzoek.

<u>Niet-statussporters</u>
Daarnaast is er gekozen om het onderzoek te verbreden naar een select aantal niet-statussporters. Hierbij is gekozen voor de volgende afbakening:

- De sportbond heeft één of meerdere sportdisciplines die in de afgelopen drie jaar minimaal één jaar zijn opgenomen in de Nationale Testing Pool. Dit zijn de sporten waarvan wordt aangenomen dat ze fysiologisch gezien het grootste prestatieverhogende effect kunnen hebben van het gebruik van dopinggeduide middelen en bovendien zijn de topsporters binnen deze disciplines de sporters die het meest intensief in aanraking zijn gekomen met de dopingregels, inclusief een whereaboutsverplichting;
- De sportbond heeft meer dan 100.000 leden volgens de ledentalrapportage (cijfers 2012) van NOC*NSF. Dit zijn de sporten die het sterkst in de Nederlandse samenleving zijn geworteld en die op basis hiervan aangemerkt kunnen worden als 'traditionele sporten'.

Van deze sportbonden werden de sporters geselecteerd die uitkomen op het hoogste niveau in Nederland. Door praktische beperkingen bij de

dataverzameling konden niet alle sporters benaderd worden. Hierdoor, en op basis van de uiteindelijke respons, is gekozen om twee specifieke sporten te analyseren. Dit zijn de atleten van de Atletiekunie (subgroep 1) en de wielrenners van de KNWU (subgroep 2). Aangezien de respons onder de overige sporten te klein is voor een sportspecifieke analyse, is besloten deze groep (ter indicatie) als één geheel te analyseren (subgroep 3). Dit zijn de sporten basketbal, gewichtheffen, golf, hippische sport, judo, korfbal, rugby, schaatsen, skiën, tennis, triatlon en volleybal.

Omvang populatie

De populatie bestaat uit vier doelgroepen, namelijk de groep statussporters, atleten, wielrenners, en overige sporters.

Besloten is om de wielrenners met een topsportstatus van NOC*NSF (40 respondenten) en de atleten met een topsportstatus van NOC*NSF (12 respondenten) te includeren in zowel de groep statussporters als bij hun eigen sport. Hierdoor ontstaat er enige overlap in de data, wat er onvermijdelijk toe leidt dat analyse van onderzoeksgegevens resulteert in meer overeenkomstige resultaten. Echter, het creëren van een totaalbeeld van de verschillende groepen is verkozen boven het stellen van een sterk onderscheid tussen de groepen. De groep overige sporters bestaat uit sporters die niet zijn geïncludeerd in één van de andere drie groepen.

Uiteindelijk zijn voor dit onderzoek 740 statussporters benaderd en in totaal, dus inclusief statussporters, 616 atleten (Atletiekunie), 1.545 wielrenners (KNWU) en 981 ‘overige topsporters’.

3. Methodebeschrijving

De methodebeschrijving bestaat uit de onderzoeksopzet en de uitleg over de gebruikte “Randomized Response” methode.

3.1 Onderzoeksopzet

Er is gebruik gemaakt van kwantitatief onderzoek via een digitale vragenlijst bij het gecertificeerde onderzoeksbureau TNS-NIPO (met goede beveiliging van de data en digitale vragenlijst). Deze vragenlijst is te vinden in Bijlage 1: Vragenlijst. Om de gegevens van de sporters te beschermen zijn sommige uitnodigingsmails voor het onderzoek (met anonieme inlogcodes) door de sportbonden
zelf aan de sporters verstuurd. De gegevensverzameling verliep van december 2014 tot en met maart 2015.

De uitnodiging van de statussporters is geheel door TNS-NIPO verzorgd. Om de respons te vergroten heeft TNS-NIPO herinneringsmails gestuurd en bovendien alle statussporters daaropvolgend telefonisch benaderd.

Anonimiteit

Het was voor de kwaliteit van de uitkomsten en aanbevelingen belangrijk dat de sporters zich anoniem over hun eigen ervaringen konden uitspreken binnen het onderzoek. Er bestaat bij een aantal sporters (als mogelijk gevolg van de gegeven antwoorden) nu eenmaal angst voor een stempel ‘verdacht’ of voor extra strenge controles De anonimiteit van de sporters heeft dan ook zwaar gewogen bij de opzet van dit onderzoek en de samenstelling van de gestelde vragen.

De vragenlijst werd via een e-maillink aangeboden in de beschermde digitale onderzoeksomgeving van TNS-NIPO.

Vragenlijst

De volgende onderwerpen kwamen in de vragenlijst aan bod:

- Achtergrondgegevens (geslacht, leeftijdscategorie, sportcategorie, aantal jaren topsporter)
- Aantal controles binnen en buiten wedstrijdverband (afgelopen 12 maanden en hele leven)
- Ervaringen met dopingcontroles
- Ervaringen met whereaboutsverplichting
- Ervaringen met dispensatieregeling
- Algemene houding t.a.v. doping
- Stellingen over dopingregelgeving en dopinggebruik
- Kennisvragen dopinglijst en de controleprocedure

- Belang dat wordt gehecht aan verschillende anti-doping maatregelen
- Evaluatievragen voorlichtingsbronnen Dopingautoriteit
- Evaluatievragen voorlichtingsprogramma 100% Dope Free
- Vragen over supplementengebruik
- Vragen over het eigendopinggebruik (prevalentie)

De lijst bestond grotendeels uit vragen die de Dopingautoriteit al in eerdere onderzoeken gebruikt heeft. De invulduur was ongeveer 10-20 minuten (dit hing ook af van de antwoorden die werden gegeven). De totale vragenlijst is opgenomen als bijlage 1. aan het eind van dit onderzoeksrapport.

Dataverwerking en statistiek
Daar waar relevant en significant zijn verschillen tussen groepen sporters weergegeven. Het significantieniveau is gekozen op 0,05.

3.2 Randomized Response

Bij de beantwoording van de prevalentievragen is gebruik gemaakt van de "Randomized Response" methode. Deze methode leidt tot eerlijkere beantwoording van vragen die sociaal gezien gevoelig liggen. Het is voor het eerst dat deze methode binnen het Nederlandse topsportonderzoek naar de bevindingen over het anti-dopingbeleid wordt gebruikt.

Uitleg Randomized Response
Bij de "Randomized Response" methode is het antwoord dat de sporter dient te vermelden mede afhankelijk van een kansmechanisme. Hierdoor is op individueel niveau nooit te achterhalen wat iemand daadwerkelijk geantwoord heeft. Door middel van wiskundige data-analyses kan vervolgens worden geschat wat het percentage eerlijke antwoorden voor de gehele responsgroep is geweest.

Voorbeeld
Je kunt je dit voorstellen als een zaal met 100 mensen, aan wie de volgende vraag wordt gesteld: "Wil iedereen die ooit een kledingstuk uit een kledingwinkel heeft gestolen zijn of haar hand opsteken?". Dit zullen (naar verwachting) weinig mensen doen. Dit "onderzoek" kan ook als volgt aangepakt worden: iedereen gooit een euro op voor zichzelf, en vervolgens steekt iedereen die zojuist "kop" heeft gegooid zijn hand op, en je steekt ook je hand op als je ooit een kledingstuk hebt gestolen. Als er nu 58 handen de lucht in gaan, kan je ervan uitgaan dat 50 mensen dit doen omdat ze zojuist kop hebben gegooid (naar schatting zal de helft van de 100 aanwezigen immers kop hebben gegooid), en acht mensen omdat het antwoord op de vraag "ja" is. Je mag er dan vanuit gaan dat onder de 50 mensen die hun hand omhoog hebben gestoken omdat ze kop hebben

gegooid, er eveneens acht zijn die wel eens een kledingstuk hebben gestolen. Niemand weet wie van de deze mensen zijn, maar je kunt nu dus wel berekenen dat naar schatting acht van de vijftig, ofwel zestien van het totaal van 100 mensen wel eens gestolen heeft van de werkgever. Natuurlijk kunnen dit er wat minder of wat meer zijn, maar het zal om en nabij de 16% liggen. Anders gezegd: De onderzoeker levert een deel van de gezochte accuratesse in, omdat het uiteindelijke prevalentiecijfer een schatting wordt. Maar wat men inlevert aan accuraatheid, wordt weer gewonnen in waarheidsgehalte. Want wie van die 8 mensen zou in eerste instantie ook de hand hebben opgestoken?

Eerdere resultaten
Deze onderzoekstechniek wordt al sinds de jaren '60 gebruikt en is onder andere succesvol ingezet bij onderzoeken naar condoomgebruik onder jongeren en naar sociale verzekeringsfraude. Er zijn ook enkele ervaringen met gerandomiseerde onderzoeken naar dopinggebruik (niet alleen in Nederland maar ook in Duitsland) en deze geven aan dat het tot betrouwbaardere gegevens leidt dan prevalentieonderzoek met een directe vraagstelling.

Gebruikte varianten
Het kansmechanisme kan op verschillende manieren geïnstrumentaliseerd worden, bij voorbeeld door middel van het gooien van dobbelstenen, of op basis van iemands geboortemaand. Het is echter essentieel dat alleen de sporter de uiteindelijke uitkomst kent. Bij dit onderzoek is gebruik gemaakt van de dobbelsteenmethode door gebruik te maken van een computerprogramma met twee digitale dobbelstenen.

Best beschikbare schatting van 'de waarheid'
Aangezien de antwoorden op de vragen door middel van een kansmechanisme tot stand zijn gekomen, is via een wiskundig model een puntschatting van de dopingprevalentie gemaakt. Dit is de best beschikbare schatting. Deze puntschatting wordt aangevuld met een 95%-betrouwbaarheidsinterval. Dit betekent dat in 95% van de gevallen (volgens de theoretische mogelijkheid als je het onderzoek meerdere keren zou herhalen) de daadwerkelijke waarde van de prevalentie tussen de genoemde onder- en bovengrens ligt. Dit is statistisch gezien de best beschikbare schatting van 'de waarheid'.

4. Prevalentiecijfers

Aangezien de prevalentiecijfers tot stand zijn gekomen door middel van de "Randomized Response" methode is er geen absoluut cijfer te geven over de gerapporteerde prevalentie binnen de responsgroep. In plaats daarvan wordt er gebruik gemaakt van een puntschatting, welke gezien mag worden als 'best beschikbare schatting'. Het betrouwbaarheidsinterval – met bijbehorende onder- en bovengrens – is vervolgens de best beschikbare schatting van 'de waarheid'. Deze schatting mag als een nog betrouwbaarder resultaat worden gezien dan de zelfgerapporteerde prevalentiecijfers uit de eerdere topsportonderzoeken.

Vraagstelling
Over het eventuele dopinggebruik is aan de topsporters een achttal vragen voorgelegd, vier gingen over ooit-gebruik (dus of de topsporter ooit doping heeft gebruikt) en vier gingen over het gebruik in de afgelopen twaalf maanden. De vier vragen hadden dezelfde opbouw.

- Heb je **(weleens / de laatste twaalf maanden)** androgene anabole steroïden gebruikt om jouw sportprestatie te verbeteren (dus **niet** in de recreatieve sfeer of als geneesmiddel).
- Heb je **(weleens / de laatste twaalf maanden)** bloedmanipulaties gebruikt om jouw sportprestatie te verbeteren (dus **niet** als geneesmiddel).
- Heb je **(weleens / de laatste twaalf maanden)** verboden stimulantia gebruikt om jouw sportprestatie te verbeteren (dus **niet** in de recreatieve sfeer of als geneesmiddel).
- Heb je **(weleens / de laatste twaalf maanden)** andere middelen of methoden van de dopinglijst gebruikt om jouw sportprestatie te verbeteren (dus **andere** middelen dan die in de vragen binnen deze sectie die hiervoor aan bod zijn gekomen en **niet** in de recreatieve sfeer of als geneesmiddel).

Voor de exacte vraagstelling, zie bijlage 1: Vragenlijst. De vier verschillende dopinggroepen worden aangeduid met anabole steroïden, bloedmanipulaties, stimulantia en overige doping. Uit deze vier groepen is ook een overall prevalentiecijfer van het dopinggebruik gegenereerd.

Dopinggebruik: 4,2%
Analyse van de antwoorden door de afdeling Methoden en Statistiek van de Universiteit Utrecht heeft geleid tot de volgende resultaten voor het ooit-gebruik onder de statussporters:

	Puntschatting	Betrouwbaarheidsinterval
Anabolen steroïden	2,1%	0,4% - 5,5%
Bloedmanipulaties	3,7%	1,4% - 6,6%
Stimulantia	2,6%	0,7% - 5,1%
Overige doping	3,3%	1,0% - 5,9%
Doping (totaal)	**4,2%**	**1,8% - 8,5%**

Volgens de 'best beschikbare schatting' is het ooit-dopinggebruik binnen de groep statussporters dus 4,2%. Op een groep van 740 statussporters komt dit uit op 31 statussporters die ooit gedurende hun carrière dopinggeduide stoffen of methoden hebben gebruikt met als doel de sportprestatie te verbeteren. De ondergrens van deze schatting ligt op 1,8% (13 statussporters). De bovengrens ligt op 8,5% (65 statussporters).

Overige conclusies

- Alle van de vier onderzochte dopinggroepen hebben een ondergrens die boven de 0% ligt. Hiermee kan geconcludeerd worden dat ze ook alle vier in de praktijk zijn gebruikt.
- De groep 'bloedmanipulaties' lijkt het meest gebruikt te zijn, maar de puntschatting van 3,7% verschilt niet significant van de andere dopinggroepen.
- De groep 'stimulantia' bestaat voor de helft uit 'ex-gebruikers'. Dit zijn sporters die hebben verklaard in hun sportcarrière doping te hebben gebruikt, maar zij verklaren ook dat dit niet de afgelopen twaalf maanden het geval was.
- Voor de andere drie groepen geldt dat er geen 'ex-gebruikers' zijn. Als sporters dus hebben verklaard dat ze ooit uit minimaal één van deze groepen doping hebben gebruikt, dan ze hebben ook verklaard dat dit gebruik de afgelopen twaalf maanden plaatsvond. Dit impliceert dat, als je eenmaal over de lijn stapt, je eigenlijk niet meer teruggaat en voedt dus de gedachte dat we in Nederland met een kleine groep, hardnekkige gebruikers te maken hebben. Ook kan het natuurlijk betekenen dat (een deel van) de betreffende groep dopinggebruikers pas in de afgelopen twaalf maanden voor het eerst is gestart met het gebruik van deze doping.
- Ook het combinatiegebruik is geanalyseerd. Bij combinatiegebruik verklaren sporters uit meer dan één van de vier categorieën doping te hebben gebruikt (anabole steroïden, bloedmanipulaties,

stimulantia en overige doping). Deze analyse toont aan dat de grootste groep combinatiegebruik de groep is die verklaart uit alle vier de categorieën doping te hebben gebruikt. Ook dit voedt de gedachte dat we in Nederland met een kleine groep hardnekkige gebruikers te maken hebben.
- Vrijwel alle combinaties van gebruik hebben ook de groep 'bloedmanipulaties' erbij. De enige groep die 'op zichzelf' wordt gebruikt (dus zonder combinatiegebruik) is de groep anabole steroïden met een gebruikersschatting van 0,5%.

Atleten, wielrenners en overige sporters
Ook van de niet-statushouders is het dopinggebruik berekend. Echter, deze prevalentiecijfers bleken grotere meetonzekerheden te hebben dan de prevalentiecijfers van de statussporters.

In totaal bestond de groep niet-statussporters uit topsporters van veertien verschillende bonden. Dit zijn de sporten atletiek, basketbal, gewichtheffen, golf, hippische sport, judo, korfbal, rugby, schaatsen, skiën, tennis, triatlon, volleybal en wielrennen.

Wat geconcludeerd mag worden, is dat de berekende puntschattingen van deze groep niet-statushouders over het algemeen vergelijkbaar zijn met de puntschattingen van het dopinggebruik onder de statussporters. De betrouwbaarheidsintervallen zijn daarentegen groter. Het totale dopinggebruik onder de groep niet-statushouders is 4,3% met een betrouwbaarheidsinterval van 2,3% - 12,7%.

Overige conclusies
- Alleen het aantal respondenten van atletiek en wielrennen was groot genoeg om sportspecifieke analyses uit te voeren. Echter, ook hier waren de verschillen tussen de verschillende dopingcategorieën niet significant. Wel leek er een trend waarneembaar dat de atleten bij de verschillende dopingcategorieën iets onder het gemiddelde scoren en wielrenners iets erboven, maar hier kunnen dus geen harde conclusies uit getrokken worden.
- Ook lieten de gebruikte statistische modellen het voor deze sporten niet toe om een schatting te maken van het eventuele combinatiegebruik of het totale dopinggebruik.

De gevonden prevalentiewaarden zijn hoger dan eerder onderzoek op basis van zelf-gerapporteerd gebruik heeft aangetoond. De resultaten zijn - door de gebruikte "Randomized Response" methode - echter wel betrouwbaarder. Daarmee is duidelijk dat de Nederlandse topsport ook in 2015 te maken heeft met een groep van hardnekkige dopinggebruikers.

Het blijft dan ook belangrijk om structureel te blijven investeren in het versterken van de Nederlandse anti-dopingcultuur, zowel door middel van opsporing en handhaving, als door middel van informatie en educatie.

5. Algemene resultaten

De algemene resultaten zijn gesplitst over de vier doelgroepen (statussporters, atleten, wielrenners, overige sporters). In de groep atleten en wielrenners zitten ook de statussporters van de betreffende sport. De belangrijkste vergelijkingen tussen de groepen worden daarna in een opvolgend hoofdstuk weergegeven. In de analyse van mogelijke determinanten van (anti-)dopinggedrag en (anti-)dopinghouding zijn ook de correlaties van de belangrijkste parameters weergegeven. Deze zijn te vinden in Bijlage 2: Correlatieanalyse.

5.1 Resultaten statussporters

Statussporters zijn topsporters die uitkomen in door NOC*NSF erkende topsportdiscipline. Ze krijgen een status (A-, B-, "High Potential"-status) toegewezen op basis van door NOC*NSF afgesproken prestatienormen.

Respons

Van de 740 statussporters in Nederland zijn er 324 daadwerkelijk aan de vragenlijst begonnen. Dit is een respons van 44%. Van hen hebben 291 sporters de vragenlijst tot het einde afgemaakt. Dit betekent een uitvalpercentage van 10%. De resultaten van de uitvallers zijn zover ingevuld wel meegenomen in deze analyse.

Representativiteit

De respons onder de vrouwelijke statussporters is relatief hoger dan de respons van de mannen. Dit kan invloed hebben op de representativiteit van dit onderzoek (zie hoofdstuk 8. Correlatieanalyse). Analyse van de leeftijdscategorieën heeft geen afwijkende representativiteit aangetoond. Daarmee is de verdeling van de respondenten uit dit onderzoek dus vergelijkbaar met de populatie statussporters. De representativiteit van de sportbonden kon door de soms lage aantallen in de responsgroep niet gecontroleerd worden.

Representativiteit geslacht

	Aantal		
Geslacht	**Verkregen**	**Verwacht**	**Verschil**
Man	133	154,5	-21,5
Vrouw	190	168,5	21,5

Significantieniveau: $\alpha = .017$

Representativiteit leeftijdscategorieën

	Aantal		
Leeftijdscategorie	**Verkregen**	**Verwacht**	**Verschil**
17 jaar en jonger	6	8,8	-2,8
18 - 23 jaar	95	101,1	-6,1
24 - 29 jaar	145	140,5	4,5
30 jaar en ouder	78	73,6	4,4

Significantieniveau: α *= .648*

Achtergrondgegevens

Van de statussporters is de grootste groep tussen de 24 en 29 jaar oud (45%). De vragenlijst is bijna anderhalf keer meer ingevuld door vrouwen (59%) dan door mannen (41%).

Leeftijd

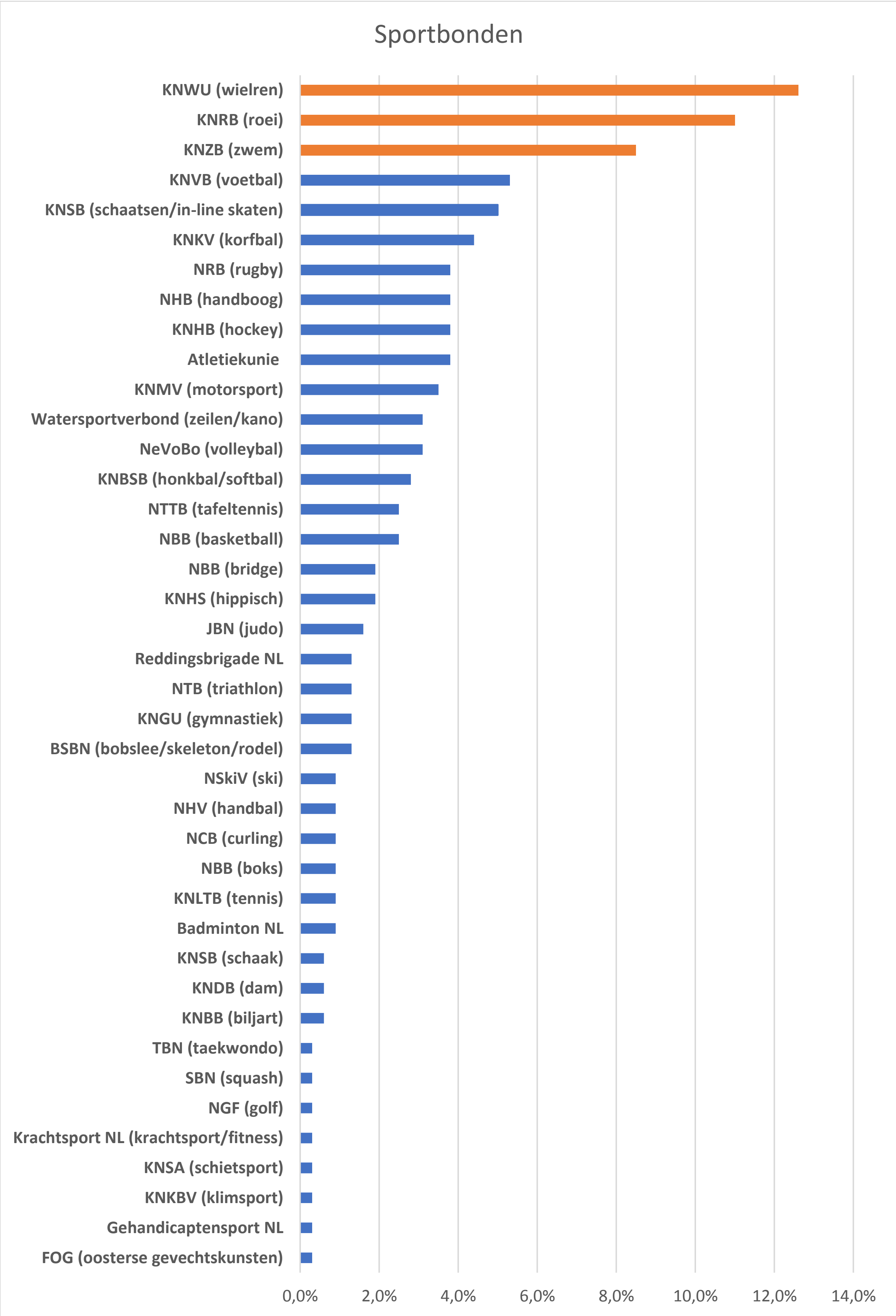
Categorie	Percentage
17 jaar of jonger	2%
18-23 jaar	29%
24-29 jaar	45%
30 jaar of ouder	24%

Geslacht

Categorie	Percentage
Man	41%
Vrouw	59%

De top vijf van sportbonden in de responsgroep is KNWU (12,6%), KNRB (11%), KNZB (8,5%), KNVB (5,3%) en KNSB (schaatsenrijders, 5,0%).

Tabel verdeling respondenten per sportbond
Oranje = bonden met hoogste percentage respondenten in onderzoeksgroep

Controles
Het uitvoeren van dopingcontroles is een belangrijk onderdeel van het handhaven van eerlijke competitie. De sporters kunnen binnen wedstrijdverband, maar ook buiten wedstrijdverband worden gecontroleerd. Meestal dient de sporter bij een controle alleen urine af te staan, soms wordt er ook bloed afgenomen.

Afgelopen 12 maanden
Volgens de zelfrapportage ondergingen de statussporters de afgelopen twaalf maanden gemiddeld 2,6 controles. Zeven op de tien (72%) statussporters beweerde het afgelopen jaar minimaal één controle te hebben gehad. Zeven statussporters (2%) kregen naar eigen verklaring meer dan tien controles. Van deze zeven statussporters zijn er twee van de KNSB, twee van de KNVB en drie van de KNWU. Het maximale aantal dat gerapporteerd werd, was 40 controles in één jaar.

Van meer dan de helft van het aantal controles de afgelopen twaalf maanden werd verklaard dat ze buiten wedstrijdverband (gemiddeld 1,4 per statussporter) plaatsvonden. Het gemiddeld aantal gerapporteerde bloedcontroles per statussporter komt uit op 0,4 in het afgelopen jaar.

Controles afgelopen twaalf maanden

Afgelopen 12 maanden	Gemiddeld	Bereik
Totaal	2,6	0 - 40
Buiten wedstrijdverband	1,4	0 - 32
Bloedcontrole (evt. i.c.m. urine)	0,4	0 - 20

Gehele carrière
De statussporters verklaarden in hun gehele carrière gemiddeld 13,1 controles te hebben ondergaan. Toch geeft 9% aan nog nooit een dopingcontrole te hebben gehad. In 2% van de gevallen (vijf sporters) claimt de betreffende statussporter 100 of meer controles te hebben afgerond. Van deze vijf statussporters is er één van de Atletiekunie, één van KNWU, één van de NWWB en twee van de KNSB (schaatsenrijders). Hierbij dient opgemerkt te worden dat de ‘sportselectie’ van de NWWB zeer waarschijnlijk op een invoerfout berust, aangezien geen enkele NWWB-er door NOC*NSF is aangemerkt als statussporter.

Van de 13,1 controles per statussporter waren er volgens de zelfrapportage gemiddeld 5,7 buiten wedstrijdverband. Bij gemiddeld 1,8 controles werd volgens de sporter (ook) bloed afgenomen.

Controles gehele carrière

Gehele sportcarrière	Gemiddeld	Bereik
Totaal	13,1	0 - 400
Buiten wedstrijdverband	5,7	0 - 221
Bloedcontrole (evt. i.c.m. urine)	1,8	0 - 221

Driekwart (75%) van de statussporters geeft aan ooit een controle buiten wedstrijdverband te hebben gehad. Bij zes op de tien (59%) statussporters was dat ook afgelopen jaar het geval. Ongeveer één op de vijf sporters (19%) heeft volgens eigen verklaring ooit een bloedcontrole ondergaan en bij één op de negen (11%) gebeurde dat ook het afgelopen jaar.

Minimaal één controle

Afgelopen 12 maanden	Percentage
Totaal	72%
Buiten wedstrijdverband	59%
Bloedcontrole (evt. i.c.m. urine)	11%
Gehele sportcarrière	**Percentage**
Totaal	91%
Buiten wedstrijdverband	75%
Bloedcontrole (evt. i.c.m. urine)	19%

<u>Juistheid dopingcontrole</u>
Acht op de tien statussporters (81%) die ooit een dopingcontrole heeft ondergaan twijfelt nooit aan de juistheid van het verloop ervan, 14,7% twijfelt zelden en 3,5% soms. Eén sporter twijfelt regelmatig. Niemand twijfelt vaak of altijd. Uit de open commentaren blijkt dat de twijfel over de juistheid van het verloop van de dopingcontrole hoofdzakelijk bij evenementen in het buitenland wordt vastgesteld. De aard van de opmerkingen is zeer divers.

Whereabouts
Ongeveer 400 Nederlandse topsporters hebben een whereaboutsverplichting opgelegd gekregen. Dit houdt hoofdzakelijk in dat ze 365 dagen per jaar hun verblijfs- en overnachtingsgegevens door dienen te geven aan een anti-dopingorganisatie. Hierdoor kunnen ze beter opgespoord kunnen worden voor dopingcontroles buiten wedstrijdverband.

<u>Bestaan whereaboutsverplichting</u>
Van de statussporters is 96% bekend met het bestaan van het whereaboutssysteem.

Zelf whereaboutsverplichting

De verplichting tot het opgeven van de whereabouts is opgelegd aan 48% van de statussporters. In 70% van deze gevallen geldt dat ze de verplichting bij de Dopingautoriteit hebben. Voor 27% geldt de verplichting bij de Internationale Federatie. Eén sporter (1%) gaf aan – ondanks inspanningen van de Anti-Doping Organisaties (ADO's) om dit te voorkomen - dat de verplichting door zowel de Dopingautoriteit als de Internationale Federatie is opgelegd. In 2% van de gevallen weet de sporter niet waar de verplichting is opgelegd.

Whereaboutsverplichting, momenteel

Organisatie	Momenteel
Dopingautoriteit (DA)	70%
Internationale Federatie (IF)	27%
DA en IF	1%
Overig	0%
Weet niet	2%

Ooit whereabouts

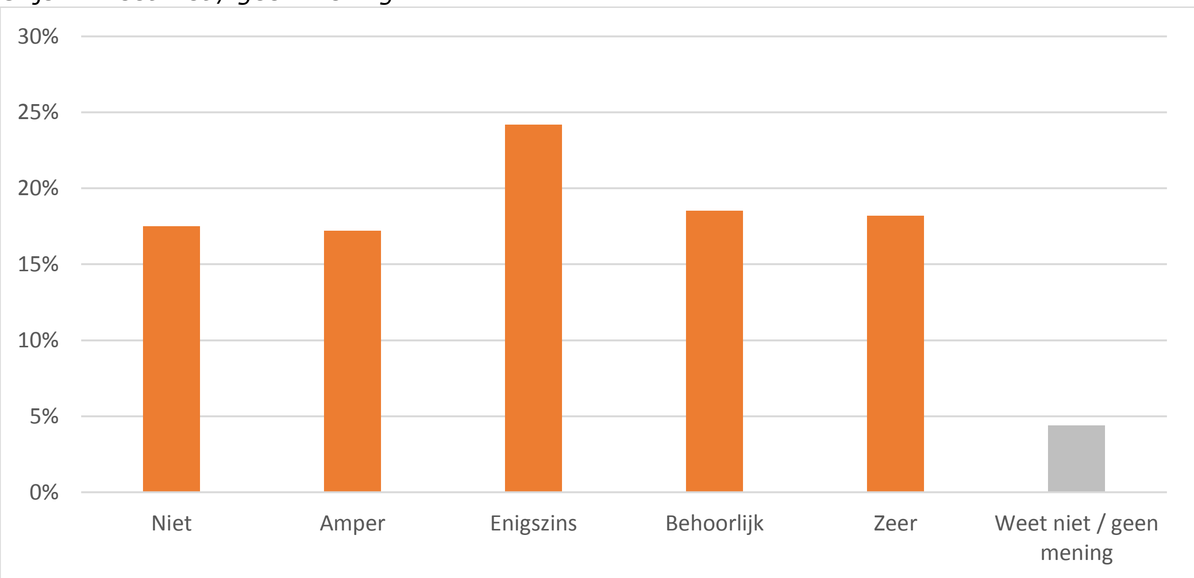
Van de sporters zonder whereaboutsverplichting, gaf 46% aan deze in het verleden wel gehad te hebben. Dit brengt het totaal aantal statussporters die ooit een whereaboutsverplichting heeft opgelegd gekregen op 72%.

Noodzaak whereaboutssysteem

De mening over de noodzaak van het whereaboutssysteem is sterk verdeeld onder de statussporters. Bijna evenveel statussporters vindt het whereaboutssysteem 'zeer noodzakelijk/behoorlijk noodzakelijk' (37%) als 'niet noodzakelijk/amper noodzakelijk' (35%).

Noodzaak whereaboutssysteem

Grijs = 'weet niet / geen mening'

Whereaboutsproblemen
Van de statussporters die whereaboutsplichtig zijn, geeft bijna zes op de tien aan (58%) de afgelopen drie maanden problemen te hebben ervaren bij het invullen van de overnachtings- en verblijfsgegevens (In 2010 was dit nog 96%). Sporters kunnen uiteraard meerdere problemen tegelijkertijd ondervinden. In 36% van de gevallen had de betreffende statussporter geen internetverbinding, bij 15% was er wel een internetverbinding maar was de website onbereikbaar, 22% had problemen met inloggen, 34% ervoer technische problemen bij het invullen van de whereabouts zelf, 17% wist niet precies welke gegevens in te vullen, 35% had niet alle benodigde gegeven om de whereabouts tijdig en correct in te vullen en 26% vond dat het invullen van de whereabouts te veel tijd in beslag nam.

Whereaboutsproblemen

Probleem	Percentage
Technisch	
Geen internet	36%
Website onbereikbaar	15%
Inloggen	22%
Invullen	34%
Overig	
Verplichting onduidelijk	17%
Niet tijdig / correct	35%
Te arbeidsintensief	26%

Op basis van de open antwoorden kan geconcludeerd worden dat de sporters de whereaboutsverplichting als een vrij zware administratieve belasting zien. Aangezien er een behoorlijk aantal tips wordt gegeven over het verbeteren van de Whereabouts App en de website sportergegevens.nl, liggen daar mogelijkheden om de door de whereaboutsplichtige sporters ervaren belasting te verminderen.

Dispensatieregeling
In het geval dat een medicijn of geneeskundige methode op de dopinglijst staat, is het voor de sporter mogelijk hier (op grond van medische noodzakelijkheid) een dispensatie (vrijstelling) voor aan te vragen. Internationaal wordt een betreffende dispensatie een Therapeutic Use Exemption (TUE) genoemd. In Nederland spreken we van een Geneesmiddelen Dispensatie Sporter (GDS).

Dispensatieregeling bekend
De mogelijkheid om een dispensatie aan te vragen is bekend bij 88% van de sporters.

Ervaring met dispensatieregeling
Van de statussporters heeft 22% ervaring met het aanvragen van een dispensatie. Zo heeft 10% wel eens een dispensatie aangevraagd via de 'Geneesmiddelen Dispensatie Sporter'-commissie van de Dopingautoriteit, 7% bij de Internationale Federatie en 5% bij beide. Het IOC werd in totaal maar door twee sporters (1%) benaderd met een dispensatieverzoek

Ervaring aanvragen dispensatie

Organisatie	Percentage
Dopingautoriteit (DA)	10%
Internationale Federatie (IF)	7%
DA en IF	5%
IOC	1%
Totaal*	**22%**

** verschil percentage zit in de afronding naar hele getallen*

Problemen bij aanvragen
Aan de 69 sporters die wel eens een dispensatie heeft aangevraagd, werd gevraagd of ze bij hun laatste aanvraag problemen hadden ervaren. Dit werd door acht sporters (12%) met 'ja' beantwoord.

De problemen die de negen statussporters ervoeren, waren dat:

- driemaal de medische informatie als onvoldoende werd beoordeeld (2x Dopingautoriteit, 1x IF);
- tweemaal de arts geen medewerking wilde verlenen (1x Dopingautoriteit, 1x IF);
- eenmaal dat de sporter na de aanvraag geen reactie had ontvangen (Dopingautoriteit);
- eenmaal dat de tijd voor de aanvraag te kort was (Dopingautoriteit);
- eenmaal dat er uiteindelijk geen dispensatie nodig bleek (Dopingautoriteit);
- eenmaal dat het systeem als omslachtig/lastig werd omschreven (IF);

Twee sporters hebben twee problemen tegelijkertijd vermeld, waardoor het totaal aantal ervaren problemen bij de laatst aangevraagde dispensaties op tien komt.

Stellingen
In dit onderzoek zijn stellingen gebruiken om meer te weten te komen over de kennis en de houding van de sporters.

<u>Dopingregels en –houding</u>
De sporters hebben beantwoord in welke mate ze het eens of oneens zijn met twaalf stellingen die gaan over de dopingregels en de eigen (anti)-dopinghouding. Dit is door middel van een berekening zo omgezet dat er een schaal is gemaakt waarbij een positieve score staat voor 'wenselijk ter bevordering van een sterke anti-dopinghouding' en een negatieve score voor 'onwenselijk ter bevordering van een sterke anti-dopinghouding'. De schaal loopt van zeer onwenselijk (-2) tot zeer wenselijk (2).

Wat opvalt is dat één mening negatief scoort. Dat is op de stelling 'In mijn sport kan dopinggebruik leiden tot grote prestatieverbeteringen' (-0,34). Hierbij verwacht men dus prestatiebevordering door dopinggebruik. Dat is logischerwijs niet bevorderlijk om het gebruik van doping te voorkomen. Theoretisch kan hier dus veel winst geboekt worden door de verwachting over het prestatiebevorderende effect van doping te temperen. Echter, dit zal niet gemakkelijk zijn, aangezien veel stoffen en methoden juist op de dopinglijst staan mede doordat ze daadwerkelijk prestatiebevorderend zijn.

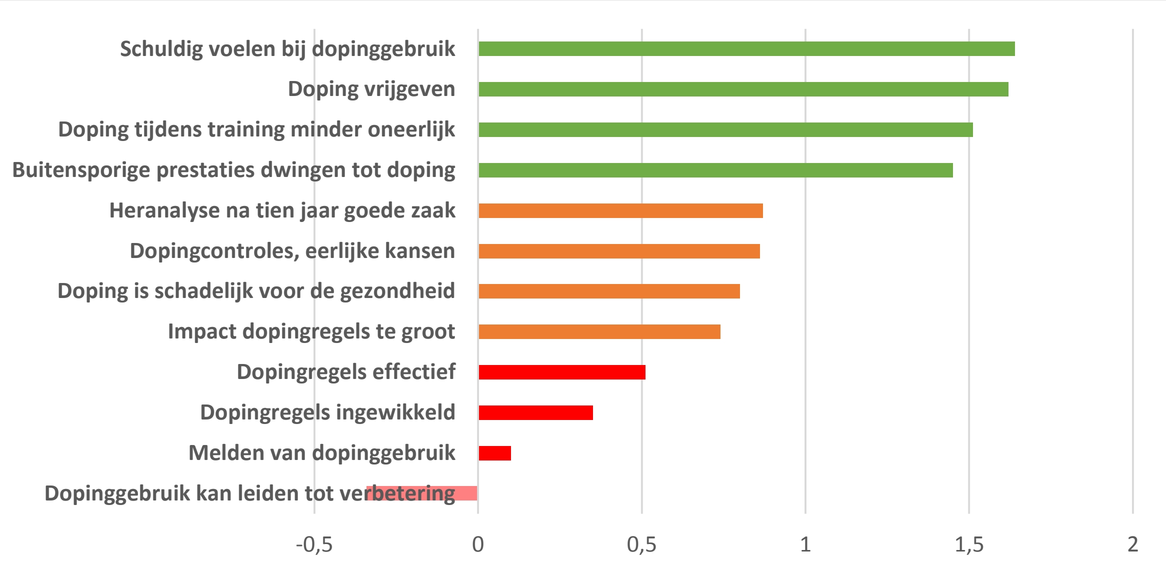
Waar nog de grootste winst te behalen valt door de anti-dopingorganisaties is het ervoor zorgen dat sporters meer de drang krijgen om mogelijk dopinggebruik van collegasporters te melden bij de controlerende instanties. Dit scoort met 0,10 punten namelijk ook erg laag. Daarnaast kan er directe winst geboekt worden door de dopingregels minder ingewikkeld (0,35) en effectiever (0,51) te maken.

Overzicht stellingen dopingregels en –houding

Score: zeer onwenselijk (-2), onwenselijk (-1), neutraal (0), wenselijk (1), zeer wenselijk (2)

#	Stelling
S1.1 Wenselijk	Ik ben van mening dat de huidige dopingregels ervoor zorgen dat ik een eerlijke kans krijg om te presteren in mijn sport
S1.2 Onwenselijk	Ik vind de impact van de dopingregels op mijn persoonlijk leven te groot
S1.3 Wenselijk	Het is een goede zaak dat tien jaar oude controlemonsters alsnog geanalyseerd kunnen worden op dopinggeduide stoffen.
S1.4 Wenselijk	Ik vind de dopingregels op dit moment effectief
S1.5 Wenselijk	Als ik doping zou gebruiken, zou ik me schuldig voelen
S1.6 Onwenselijk	Ik vind de dopingregels ingewikkeld
S1.7 Onwenselijk	Ik vind dat het gebruik van doping vrijgegeven zou moeten worden
S1.8 Onwenselijk	Het gebruik van doping tijdens een trainingsperiode vind ik minder oneerlijk dan gebruik tijdens een wedstrijd
S1.9 Onwenselijk	Van een sporter worden dermate buitensporige prestaties verwacht dat hij/zij wel haast gedwongen wordt om doping te gebruiken
S1.10 Onwenselijk	In mijn sport kan dopinggebruik leiden tot grote prestatieverbeteringen
S1.11 Wenselijk	In mijn sport kan dopinggebruik zeer schadelijk zijn voor de gezondheid
S1.12 Wenselijk	Als onder collegasporters of begeleiders het vermoeden bestaat dat iemand in mijn sport doping gebruikt, dan wordt dat direct bij de controlerende instanties gemeld.

Score stellingen dopingregels en -houding
Groen = zeer wenselijke score, oranje = redelijk wenselijke score, rood = risicoscore

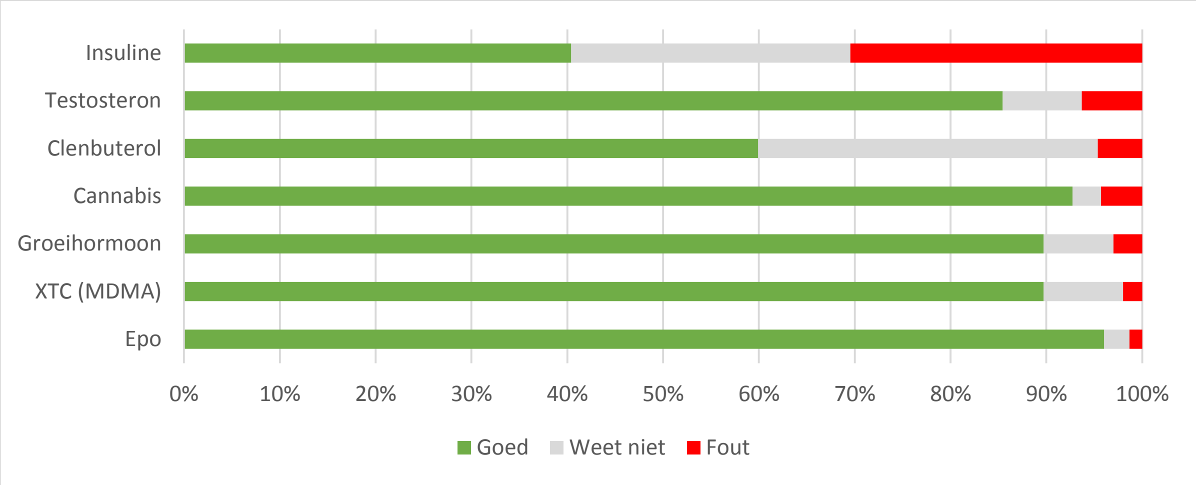
<u>Kennis dopinglijst</u>
In dit onderzoek is ook de kennis van de stoffen op de dopinglijst gemeten. De sporters diende voor twaalf verschillende stoffen te antwoorden of ze dachten dat de stof op de dopinglijst stond. Ze konden met 'ja', 'nee' of 'ik weet niet' antwoorden. Dit is omgezet naar een waardering of de dopinggeduide status van de stof goed of fout beantwoord is.

Over het algemeen is de kennis bij statussporters over wat wel en niet op de dopinglijst staat goed te noemen. Zes van de zeven stoffen die op de dopinglijst staan wordt maar door 3-8% als fout beoordeeld. Drie tot acht procent van de sporters denkt dus dat deze stoffen niet op de dopinglijst staan, terwijl dat wel het geval is. Dit vormt natuurlijk (zij het beperkt) een dopingrisico.

Maar liefst 30 procent van de sporters geeft deze stof een toegestane status. Daarnaast geeft 29% aan dat ze niet weten wat de status van deze stof is. Daarmee geldt voor insuline theoretisch gezien het grootste risico als het gaat over het maken van een onbewuste dopingovertreding. Echter, in de praktijk valt dit gelukkig mee, aangezien het aantal diabeten in de topsport vrij laag is.

Wat verder opvalt, is dat 35% twijfelt of clenbuterol op de dopinglijst staat, terwijl deze toch maar door vijf procent fout wordt beoordeeld. Wellicht is deze stof - van alle zeven genoemde stoffen – de meest onbekende onder de sporters.

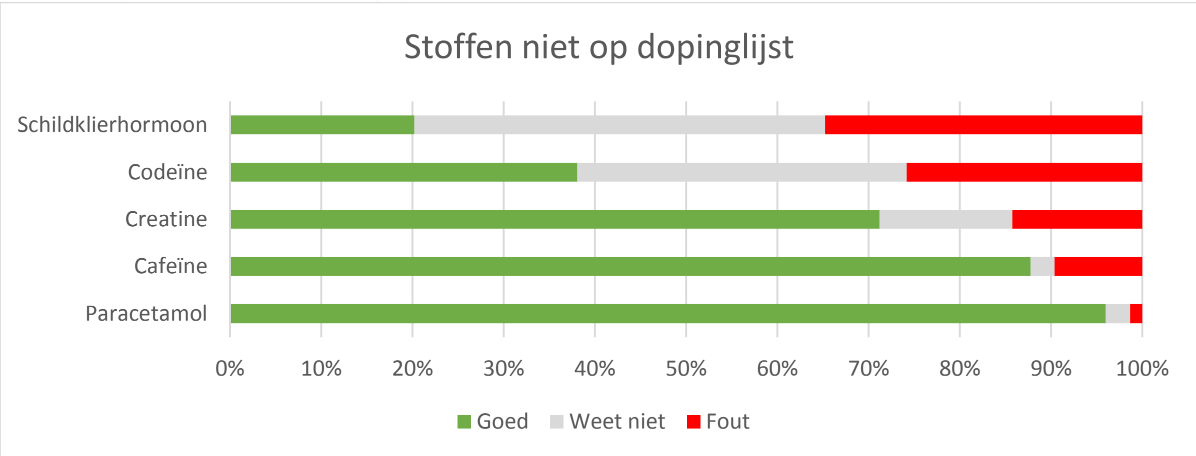
Score stoffen op de dopinglijst
Groen = goed beantwoord, grijs = beantwoord met 'weet niet', rood = fout beantwoord

De stoffen die niet op de dopinglijst staan krijgen gemiddeld vaker een foute beoordeling dan de stoffen die wel op de dopinglijst staan. Alleen paracetamol wordt slechts door 1% fout beoordeeld. De overige vier stoffen worden tussen de 10% (cafeïne) en 35% (schildklierhormoon) fout beantwoord. Gelukkig levert dit – in tegenstelling tot de stoffen die wel op de dopinglijst staan – geen dopingrisico op.

Daarnaast is opvallend dat schildklierhormoon door bijna twee keer zoveel statussporters als verboden (35%) in plaats van als toegestaan (20%) wordt beoordeeld. Men verwacht dus dat deze stof verboden is en dat is wellicht ook wel logisch gezien de werking van deze stof (vooral gewichtsverlies). De Dopingautoriteit pleit al jaren bij WADA om dit hormoon aan de dopinglijst toe te voegen.

Score stoffen niet op de dopinglijst
Groen = goed beantwoord, grijs = beantwoord met 'weet niet', rood = fout beantwoord

Kennis dopingregels en risico's

De kennis van de statussporters over de dopingregels en –risico's is gemeten door middel van acht stellingen. De stellingen konden met 'waar', 'niet waar' of 'weet niet' ingevuld worden. Dit is omgezet naar een waardering of de stelling goed of fout beantwoord is.

Stellingen kennis dopingregels en –risico's

#	Stelling
S2.1 Goed	Voedingssupplementen kunnen vervuild zijn met doping.
S2.2 Goed	Ook middelen die je gewoon bij de drogist kunt kopen, kunnen doping bevatten.
S2.3 Fout	Indien een dopingcontrole wordt georganiseerd bij een wedstrijd, kan alleen de winnaar worden geselecteerd voor een dopingcontrole.
S2.4 Goed	Indien ik word geselecteerd voor een dopingcontrole moet ik die hele controle afmaken, ook al duurt het enkele uren.
S2.5 Goed	Ook als ik het niet eens ben met de dopingcontroleprocedure, moet ik het dopingcontroleformulier toch altijd tekenen na afloop van de dopingcontrole.
S2.6 Goed	Het weigeren aan een dopingcontrole deel te nemen, kan een schorsing voor langere termijn opleveren.
S2.7 Fout	Medicijnen op doktersvoorschrift mogen altijd gebruikt worden.
S2.8 Fout	Als ik mijn dopinggebruik zelf bekend maak, kan ik niet worden geschorst.

Over het algemeen is ook hier de kennis van de statussporters goed te noemen. Zes van de acht stellingen hebben een foutpercentage in het bereik van 1-4%. De twee overige stellingen worden fors slechter beoordeeld. Dit zijn de stellingen:

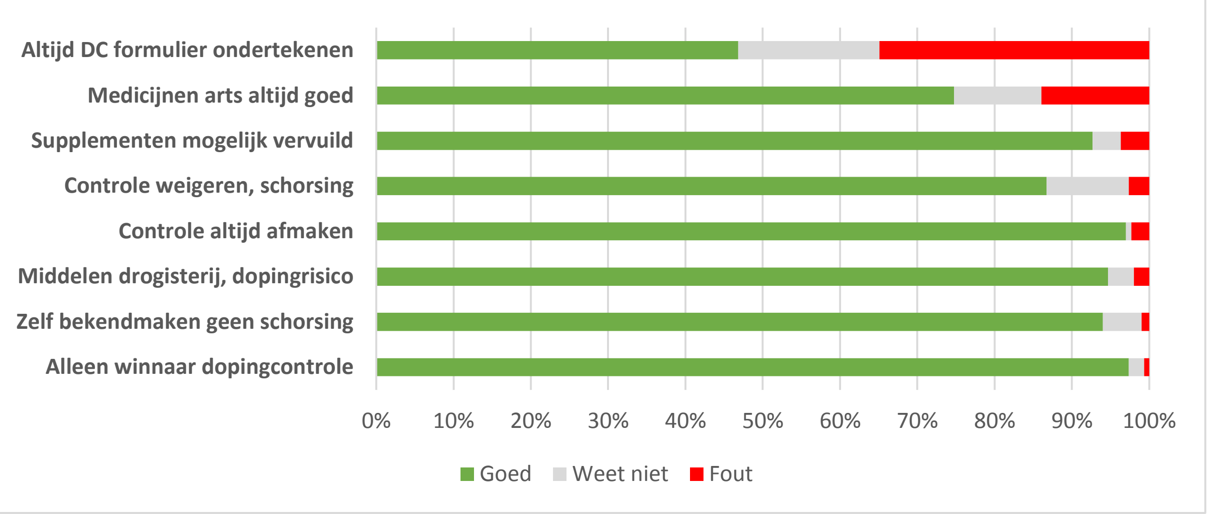
- Ook als ik het niet eens ben met de dopingcontroleprocedure, moet ik het dopingcontroleformulier toch altijd tekenen na afloop van de dopingcontrole (35%)
- Medicijnen op doktersvoorschrift mogen altijd gebruikt worden (14%)

Hier toont zich duidelijk een groot dopingrisico voor statussporters. Er ligt dus een belangrijke preventieve taak bij de Dopingautoriteit, NOC*NSF, de bonden en sportbegeleiders om de kennis op deze twee punten te

vergroten en zo het risico op onbedoelde dopingovertredingen te verkleinen.

Wat verder opvalt, is dat 11% van de sporters aangeeft het antwoord niet te weten op de stelling dat 'het weigeren aan een dopingcontrole deel te nemen, een schorsing voor langere tijd kan opleveren'. Ondanks dat de stelling door slechts drie procent van de statussporters fout wordt beoordeeld, zijn ook op dit punt preventieve acties gewenst.

Score stellingen kennis dopingregels en risico's
Groen = goed beantwoord, grijs = beantwoord met 'weet niet', rood = fout beantwoord

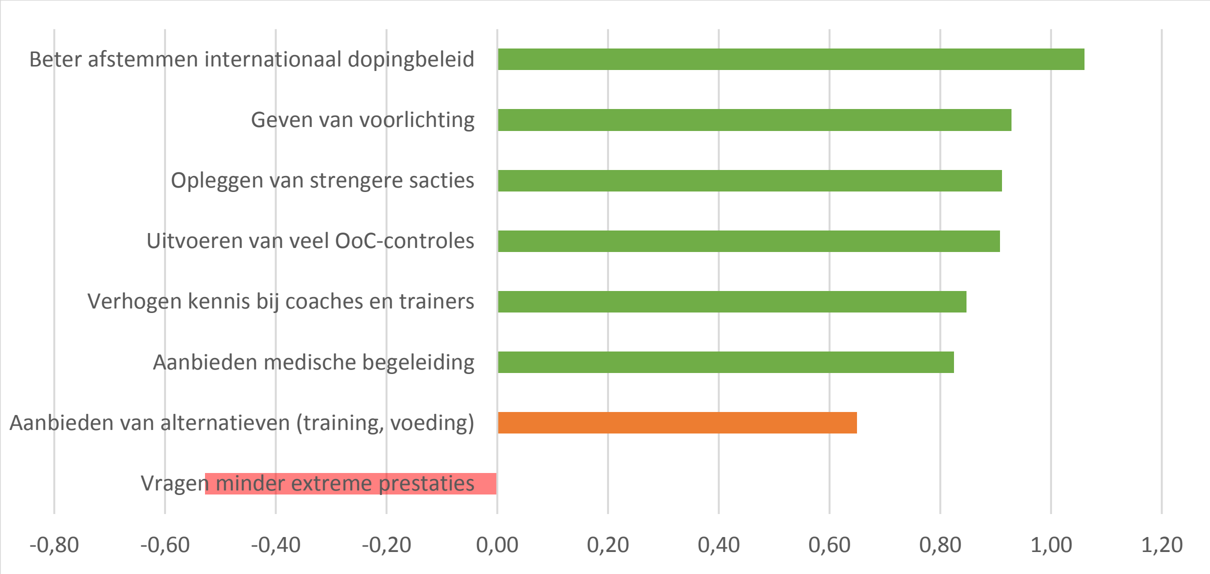

<u>Beleid</u>
Dopingbeleid omvat vele verschillende aspecten, van voorlichting tot controles tot het opleggen van sancties. Een achttal verschillende voorzieningen is aan de sporters voorgelegd. De statussporters hebben geen hele sterke voorkeur voor één van de genoemde voorzieningen. Een aanpak op meerdere fronten lijkt dus de voorkeur te hebben. Wel maken ze duidelijk dat ze het 'vragen van minder extreme prestaties van topsporters' niet als de oplossing zien. Deze stelling krijgt op een schaal van zeer onbelangrijk (-2) tot zeer belangrijk (2) een score van -0,53. Hiermee ligt de waardering van deze oplossing tussen onbelangrijk (-1) en neutraal (0) in.

Bovenaan het rijtje staat de wens tot meer internationale afstemming. Deze stelling krijgt als enige van de acht een gemiddelde score (1,06) die boven belangrijk (1) uitkomt. Er ligt dus een duidelijk advies aan de anti-dopingorganisaties, sportbonden en Internationale Federaties om hiermee aan de slag te gaan.

Vijf andere voorzieningen scoren met een bereik van 0,82 tot 0,93 tegen belangrijk (1) aan. Het 'aanbieden van alternatieven zoals betere trainings- en/of voedingsmogelijkheden en innovaties' scoort bij de statussporters (0,65) duidelijk lager, maar wordt nog steeds in bepaalde mate als belangrijk gezien.

Score voorzieningen
Schaal: zeer onbelangrijk (-2) tot zeer belangrijk (2)
Groen = meest belangrijk geacht, oranje = minder belangrijk geacht, rood = onbelangrijk geacht

Invloed dopinggebruik

Twee op de drie statussporters (68%) acht het minimaal onwaarschijnlijk dat ze in de afgelopen twaalf maanden hebben deelgenomen aan een nationaal sportevenement (bijvoorbeeld een wedstrijd, toernooi of competitie) waarbij de uitslag is beïnvloed door dopinggebruik. Eén op de zes sporters (17%) acht deze kans wel realistisch, waarbij één op de veertien statussporters (7%) zelfs beweert hier zeker van te zijn. De gemiddelde score voor de gehele groep statussporters is met 1,0 gelijk aan 'onwaarschijnlijk' (1).

Voor internationale sportevenementen wordt de kans dat de uitslag is beïnvloed door dopinggebruik net iets groter ingeschat. Ongeveer één op de twee sporters (53%) acht deze kans minimaal onwaarschijnlijk. Eén op de drie statussporters (34%) acht deze kans wel realistisch, waarbij ook weer één op de veertien statussporters (8%) beweert hier zeker over te zijn. Het gemiddelde voor de gehele groep statussporters komt met 1,3 drie tiende punt boven de score voor de nationale sportevenementen en ligt tussen 'onwaarschijnlijk' (1) en 'misschien' (2) in.

Invloed dopinggebruik op uitslag sportevenementen
Score: 0 = zeker niet, 1 = onwaarschijnlijk, 2 = misschien, 3 = waarschijnlijk, 4 = zeker

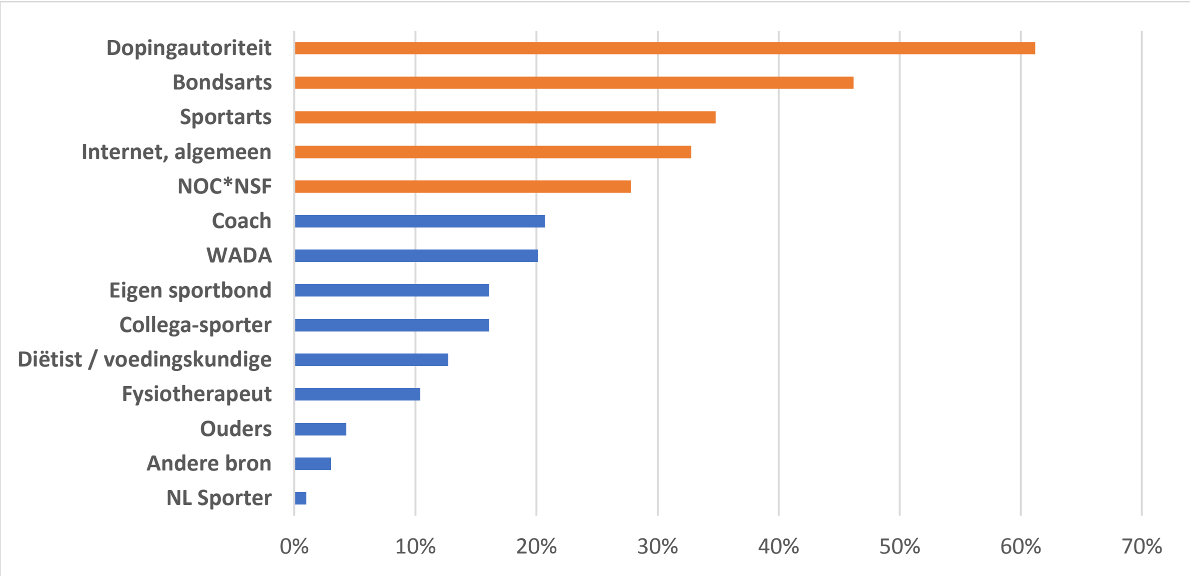
Inschatting	Nationaal	Internationaal
Zeker niet (0)	32%	28%
Onwaarschijnlijk (1)	36%	25%
Misschien (2)	8%	18%
Waarschijnlijk (3)	2%	8%
Zeker (4)	7%	8%
Geen idee	13%	13%
Geen deelname	2%	1%
Gemiddeld	**1,0**	**1,3**

Informatiekanalen
Sporters kunnen door middel van verschillende kanalen op de hoogte komen van de Dopingautoriteit en WADA. Ook kunnen ze verschillende informatiebronnen gebruiken bij het vergaren van dopinggerelateerde informatie.

Bekendheid Dopingautoriteit en WADA
Het bestaan van de Dopingautoriteit is bekend bij 98% van de statussporters, WADA bij 86%. Dikwijls werden de statussporters hiervan (onder andere) op de hoogte gebracht via NOC*NSF (resp. 73% en 55%) of de sportbond (resp. 68% en 50%). De bekendheid van de Dopingautoriteit werd gemiddeld gezien door iets meer kanalen gedragen (2,6 kanalen) dan de bekendheid van WADA (2,2 kanalen).

Informatie
Zes op de tien statussporters gebruikt de Dopingautoriteit als bron voor doping gerelateerde informatie. Het is daarmee de meest geraadpleegde bron. De bondsarts komt met 46% op de tweede plaats, gevolgd door de sportarts (35%), internet algemeen (33%) en NOC*NSF (28%). De coach (21%) of eigen sportbond (16%) komen opvallend genoeg niet in de top-5 voor.

Bronnen voor dopinggerelateerde informatie
Oranje = top vijf

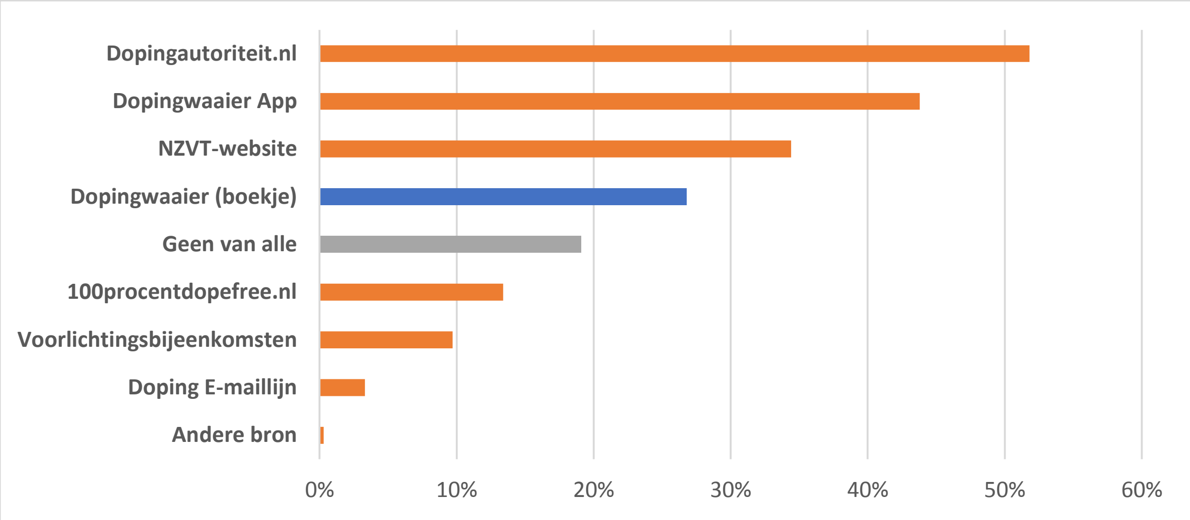

<u>Voorlichtingsbronnen Dopingautoriteit</u>
De afgelopen twaalf maanden heeft één op de twee statussporters (52%) de corporate website van de Dopingautoriteit bezocht (dopingautoriteit.nl). De eind 2013 gelanceerde Dopingwaaier App komt met 44% op de tweede plek. Opvallend genoeg werd afgelopen jaar - naast de Dopingwaaier App - de in 2014 afgeschafte en tevens verouderde fysieke variant van de Dopingwaaier (boekje) ook nog flink gebruikt (27%).

De voorlichtingsbijeenkomsten werden afgelopen jaar door slechts 10% van de statussporters bijgewoond. Dit is zorgelijk, aangezien de fysieke voorlichting als een belangrijk wapen wordt gezien bij het voorkomen van dopingovertredingen.

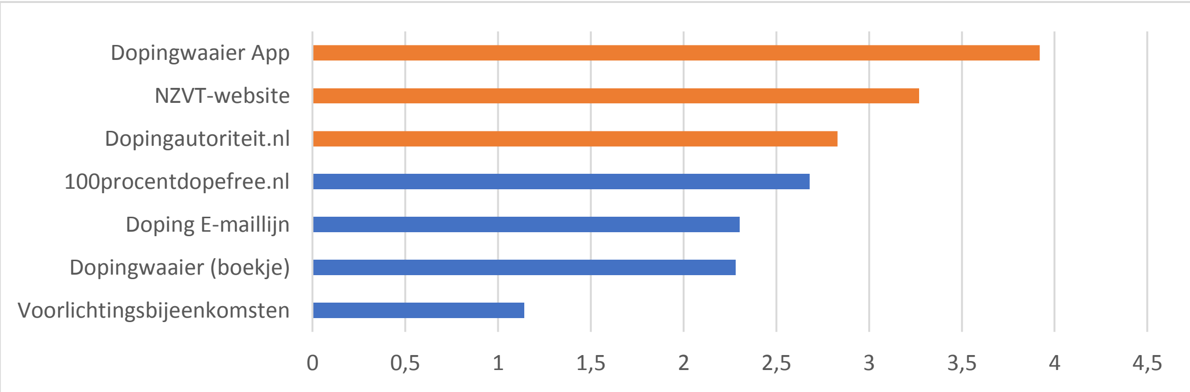
Gemiddeld gebruikten de sporters de afgelopen twaalf maanden twee verschillende bronnen. Eén op de vijf (19%) statussporters gaf aan in het afgelopen jaar geen enkele bron van de Dopingautoriteit te hebben geraadpleegd.

Geraadpleegde voorlichtingsbronnen van de Dopingautoriteit
Blauw = verouderde fysieke Dopingwaaier, grijs = 'geen van alle'

Van alle voorlichtingsbronnen werd de Dopingwaaier App het meest frequent gebruikt (gemiddeld 3,9 maal per jaar). De NZVT-website (3,3) en de corporate website (2,8) van de Dopingautoriteit completeren de top drie.

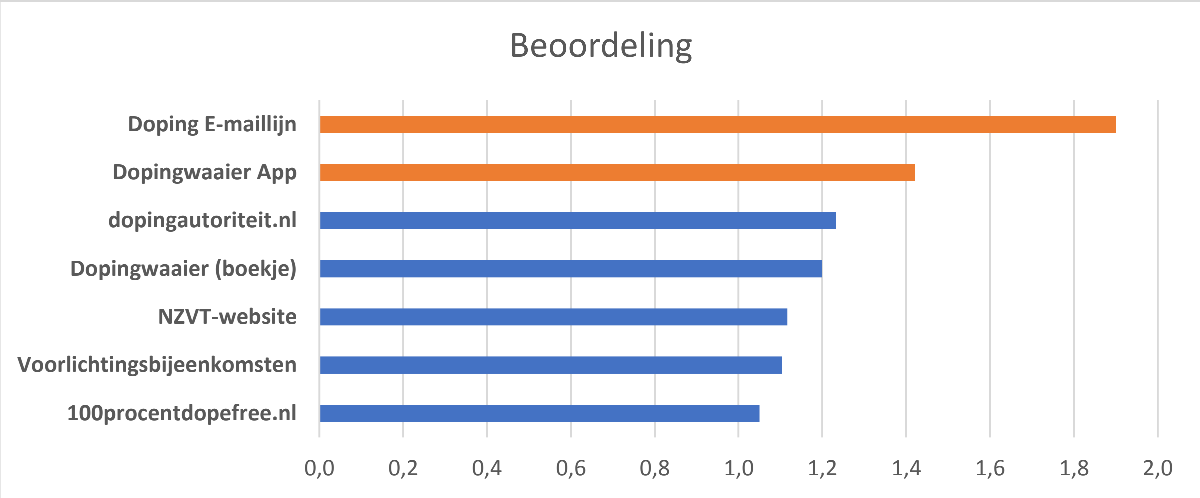
Frequentie van gebruik voorlichtingsbronnen van de Dopingautoriteit
Oranje = voorlichtingsbronnen met de hoogste frequentie van gebruik

<u>Tevredenheid voorlichtingsbronnen Dopingautoriteit</u>
Op een schaal van zeer ontevreden (-2) tot zeer tevreden (2) scoort de Doping E-maillijn (voorheen Doping Infolijn) verreweg het hoogst (1,9). Hierbij dient echter wel de kanttekening te worden gemaakt dat slechts tien respondenten het afgelopen jaar van deze Doping E-maillijn gebruik heeft gemaakt en dus een beoordeling konden geven. De in 2013 geïntroduceerde Dopingwaaier App komt met een score van 1,4 (131 beoordelingen) op de tweede plaats.

Geen van de voorlichtingsbronnen scoort lager dan een 1. Daarmee zijn de statussporters dus meer dan 'redelijk tevreden' (1) over alle aangeboden kanalen.

Beoordeling voorlichtingsbronnen Dopingautoriteit
Oranje = hoogste beoordelingen

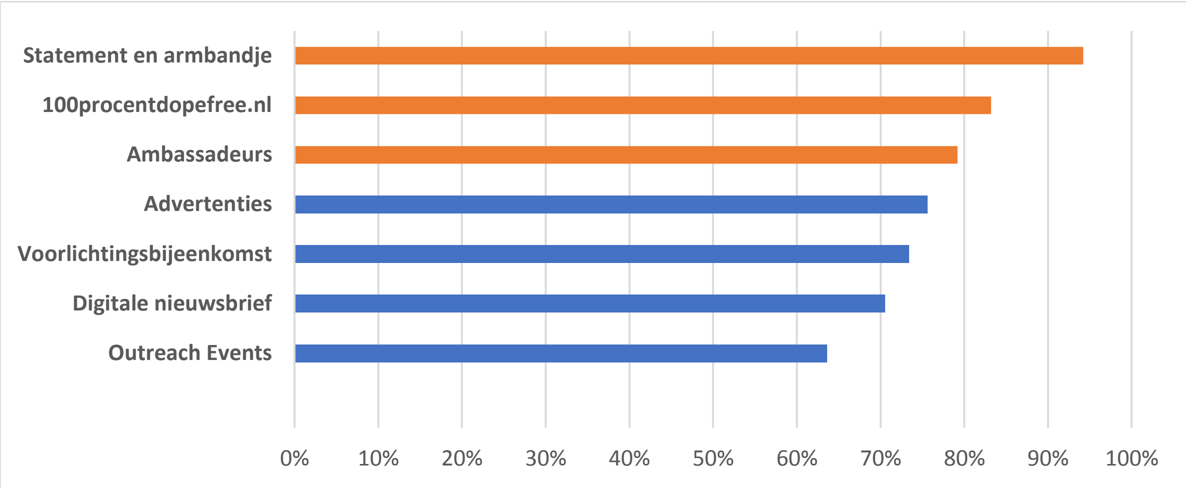

100% Dope Free
Het 100% Dope Free programma is het preventieprogramma van de Dopingautoriteit voor de topsport. Het richt zich op topsporters maar óók op de talenten op weg naar de top.

Bekendheid
58% van de statussporters kent het 100% Dope Free programma. Van deze 58% heeft 66% het True Winner statement getekend. Dit is 38% van het totaal aantal statussporters.

Van de verschillende onderdelen van de campagne, is het tekenen van het statement en het daarbij behorende bandje met 94% het meest bekend, de website 100procentdopefree.nl komt op de tweede plaats (83%), de ambassadeurs staan derde qua bekendheid (79%). Van alle onderdelen zijn de Outreach Events het minst bekend (64%)

Bekendheid onderdeel 100% Dope Free als programma bekend is
Oranje = hoogste scores

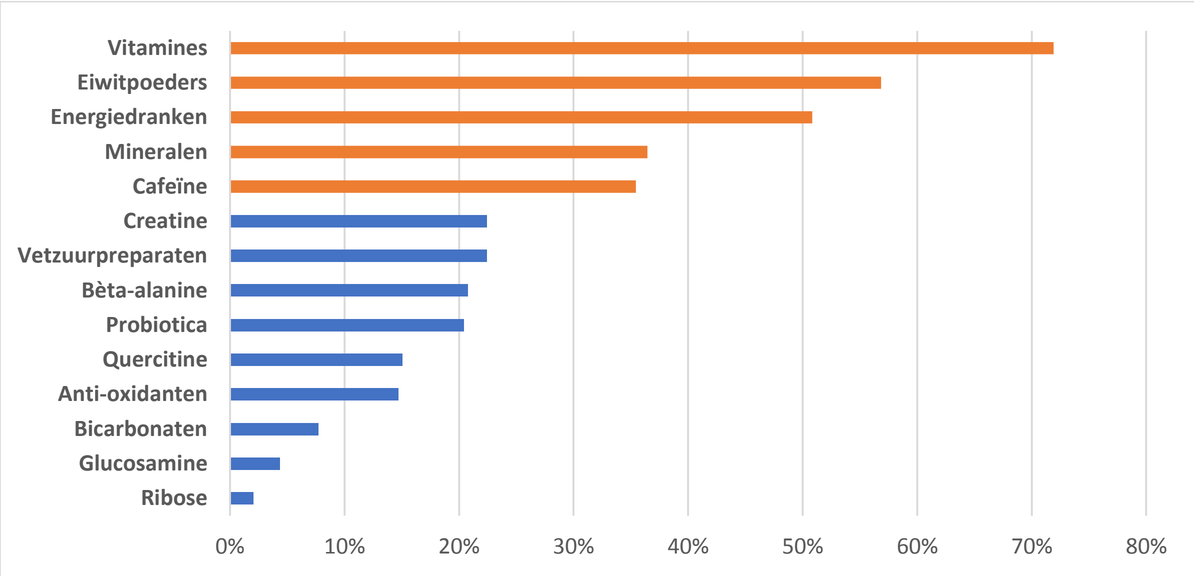
<u>Waardering</u>
Alle onderdelen van het 100% Dope Free programma zijn ook beoordeeld door de statussporters. Op een schaal van 'zeer negatief'(-2) tot 'zeer positief' (2), scoren alle onderdelen tussen 'neutraal' (0) en 'positief' (1). De website 100procentdopefree.nl scoort met 0,82 het hoogst, gevolgd door de ambassadeurs (0,64) en de voorlichtingsbijeenkomsten (0,57). De digitale nieuwsbrief krijgt met 0,31 de laagste score.

Deze scores geven aan dat de statussporters het 100% Dope Free programma wel waarderen, maar ook dat er zeker nog winst te behalen is wellicht door het programma te vernieuwen en zo beter te laten aansluiten op de wensen van de topsporters.

Voedingssupplementen
Voedingssupplementen kunnen dopinggeduide stoffen bevatten, zonder dat dit op het label gemeld staat. Hierdoor vormt het gebruik van voedingssupplementen een dopingrisico voor sporters.

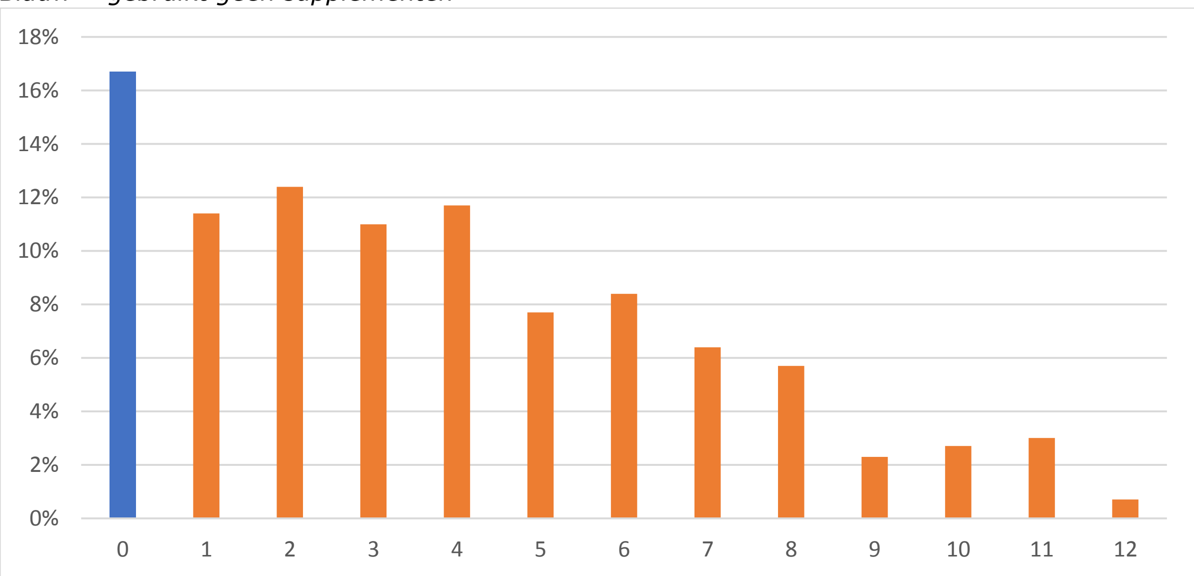
<u>Categorieën</u>
Vijf op de zes statussporters (83%) gebruikte het afgelopen jaar supplementen. Vitamines werden het meest gebruikt (72%). Dit werd gevolgd door eiwitdranken (57%) en energiedranken (51%). Mineralen (36%) en cafeïne (35%) completeren de top vijf.

Relatieve gebruik supplementen door statussporters
Oranje = top vijf

<u>Aantal</u>
Gemiddeld gebruiken ze 3,8 supplementen per persoon. Dit is berekend aan de hand van de gescoorde percentages per genoemde supplementenstoffen/-groepen. Het hoogstbaantal supplementen per individu is 12. Dit hoge aantal werd opgegeven door twee statussporters (0,7%).

Aantal supplementen per statussporter
Blauw = gebruikt geen supplementen

<u>Beperkingen</u>
Er kan een paar vraagtekens worden geplaatst bij deze cijfers. Zo zitten verschillende van de genoemde stoffen - zoals vitamines en mineralen - geregeld samen in een supplement (een zogenaamde "multi"). Ook zullen

niet alle experts energiedranken onder de noemer voedingssupplementen laten vallen, maar onder de groep sportvoeding/sportdranken. Laten we de energiedranken buiten beschouwing, dan gebruikt 82% van de statussporters voedingssupplementen en komt het gemiddelde gebruik uit op 3,3 per individu.

Geteste supplementen

Van de statussporters die supplementen neemt, gebruikt 19% deze zonder dat ze getest zijn, 73% gebruikt (onder andere) het Nederlandse NZVT, 4,4% gebruikt (onder andere) het door de Dopingautoriteit erkende Engelse Informed Sport en 7,2% gebruikt (onder andere) een ander systeem, dat niet door de Dopingautoriteit is erkend. Een aantal sporters gebruikt meer dan één systeem.

5.2 Resultaten atleten (Atletiekunie)

Voor dit onderzoek zijn alle atleten die in 2014 hebben meegedaan aan het NK senioren outdoor, plus alle atleten met een topsportstatus van NOC*NSF, aangemerkt als topsporter en dus meegenomen in dit onderzoek.

Respons
Van de 616 benaderde atleten in Nederland zijn er 195 daadwerkelijk aan de vragenlijst begonnen. Dit is een respons van 32%. Van hen hebben 167 atleten de vragenlijst tot het einde afgemaakt. Dit betekent een uitvalpercentage van 14%. De resultaten van de uitvallers zijn zover ingevuld wel meegenomen in deze analyse.

Van de 195 respondenten hebben twaalf atleten een A-, B-, of "High Potential"-status bij NOC*NSF.

Representativiteit
Analyse van de geslachts- en leeftijdscategorieën heeft geen afwijkende representativiteit aangetoond. Daarmee is de verdeling van de respondenten uit dit onderzoek dus vergelijkbaar met de populatie atleten.

Representativiteit geslacht

	Aantal		
Geslacht	**Verkregen**	**Verwacht**	**Verschil**
Man	110	118,3	-8,3
Vrouw	185	176,7	8,3

Significantieniveau: α = .225

Representativiteit leeftijdscategorieën

	Aantal		
Leeftijdscategorie	**Verkregen**	**Verwacht**	**Verschil**
17 jaar en jonger	8	9,2	-1,2
18 - 23 jaar	84	87,7	-3,7
24 - 29 jaar	72	66,5	5,5
30 jaar en ouder	31	31,7	-0,7

Significantieniveau: α = .854

Achtergrondgegevens
Van de atleten is de grootste groep tussen de 18 en 23 jaar oud (43%). De vragenlijst is iets meer door mannen ingevuld dan door vrouwen.

Leeftijd

Categorie	Percentage
17 jaar of jonger	4%
18-23 jaar	43%
24-29 jaar	37%
30 jaar of ouder	16%

Geslacht

Categorie	Percentage
Man	56%
Vrouw	44%

Controles

Het uitvoeren van dopingcontroles is een belangrijk onderdeel van het handhaven van eerlijke competitie. De sporters kunnen binnen wedstrijdverband, maar ook buiten wedstrijdverband worden gecontroleerd. Meestal dient de sporter bij een controle alleen urine af te staan, soms wordt er ook bloed afgenomen.

<u>Afgelopen 12 maanden</u>

Volgens de zelfrapportage ondergingen de atleten de afgelopen twaalf maanden gemiddeld een halve controle (0,48) per persoon. Iets minder dan één op de vijf (18%) atleten beweerde het afgelopen jaar minimaal één controle te hebben gehad. Eén atleet (0,5%) kreeg naar eigen verklaring meer dan tien controles, namelijk 20.

Het zelfverklaard aantal controles buiten wedstrijdverband komt uit op 0,17 per atleet. Drie respondenten meldden een bloedcontrole, twee kregen er één en één kreeg er twee. Het gemiddelde van de gehele groep atleten komt daarmee op 0,02 bloedcontroles per persoon.

Controles afgelopen twaalf maanden

Afgelopen 12 maanden	Gemiddeld	Bereik
Totaal	0,48	0 - 20
Buiten wedstrijdverband	0,17	0 - 15
Bloedcontrole (evt. i.c.m. urine)	0,02	0 - 2

<u>Gehele carrière</u>

De atleten verklaarden in hun gehele carrière gemiddeld 2,4 controles te hebben ondergaan. Ongeveer zeven op de tien (69%) geeft aan nog nooit een dopingcontrole te hebben gehad. Het maximum aantal controles dat een atleet opgaf is 100 voor de gehele carrière.

Van de 2,4 controles per atleet werd gesteld dat er gemiddeld 0,82 buiten wedstrijdverband plaatsvonden. In het totaal werd gemiddeld bij 0,18 controles verklaard dat er (ook) bloed werd afgenomen.

Controles gehele carrière

Gehele sportcarrière	Gemiddeld	Bereik
Totaal	2,4	0 - 100
Buiten wedstrijdverband	0,82	0 - 50
Bloedcontrole (evt. i.c.m. urine)	0,18	0 - 8

Van alle atleten stelt één op de acht (12%) ooit een dopingcontrole buiten wedstrijdverband te hebben gehad. Bij 7,2% van de atleten was dat naar eigen verklaring ook vorig jaar het geval. Ongeveer één op de negen (9,2%) atleten claimt dat er ooit bloed is afgenomen in het kader van een dopingcontrole. Het afgelopen jaar was naar eigen bewering dus bij drie atleten het geval, ofwel 1,5%.

Controles

Afgelopen 12 maanden	Percentage
Totaal	18%
Buiten wedstrijdverband	7,2%
Bloedcontrole (evt. i.c.m. urine)	1,5%
Gehele sportcarrière	**Percentage**
Totaal	31%
Buiten wedstrijdverband	12%
Bloedcontrole (evt. i.c.m. urine)	9,2%

<u>Juistheid dopingcontrole</u>

Van de atleten die ooit in hun carrière minimaal één dopingcontrole hebben ondergaan heeft vijf op de zes (83%) nooit getwijfeld aan de juistheid van het verloop van deze controle, 12% heeft zelden twijfels gehad. Daarnaast twijfelt één atleet soms, één vaak en één altijd. Uit het beperkt aantal open commentaren kan echter geen conclusie worden getrokken waaraan de atleten vooral twijfelen, of de controles vooral in het binnen- of buitenland plaatsvonden en over welke uitvoerende instantie vooral getwijfeld werd.

Whereabouts

Ongeveer 400 Nederlandse topsporters hebben een whereaboutsverplichting opgelegd gekregen. Dit houdt hoofdzakelijk in dat ze 365 dagen per jaar hun verblijfs- en overnachtingsgegevens door dienen te geven aan een anti-dopingorganisatie. Hierdoor kunnen ze beter opgespoord kunnen worden voor dopingcontroles buiten wedstrijdverband.

<u>Bestaan whereaboutssysteem</u>

Van de atleten is 84% bekend met het bestaan van het whereaboutssysteem.

Zelf whereaboutsverplichting

De verplichting tot het opgeven van de whereabouts is opgelegd aan dertien atleten (waaronder acht statussporters). Dit is 6,7% van het totaal. Van deze atleten leveren elf (5,6% totaal) de whereabouts aan bij de Dopingautoriteit, één (0,5%) bij de Internationale Federatie en één (0,5%) ‘weet het niet (meer)' waar deze verplichting geldt. Geen van de atleten levert de whereabouts dubbel aan (dus bijvoorbeeld bij zowel de Dopingautoriteit als de Internationale Federatie).

Whereaboutsverplichting momenteel

Organisatie	Aantal
Dopingautoriteit (DA)	13
Internationale Federatie (IF)	1
DA en IF	0
Overig	0
Weet niet	1

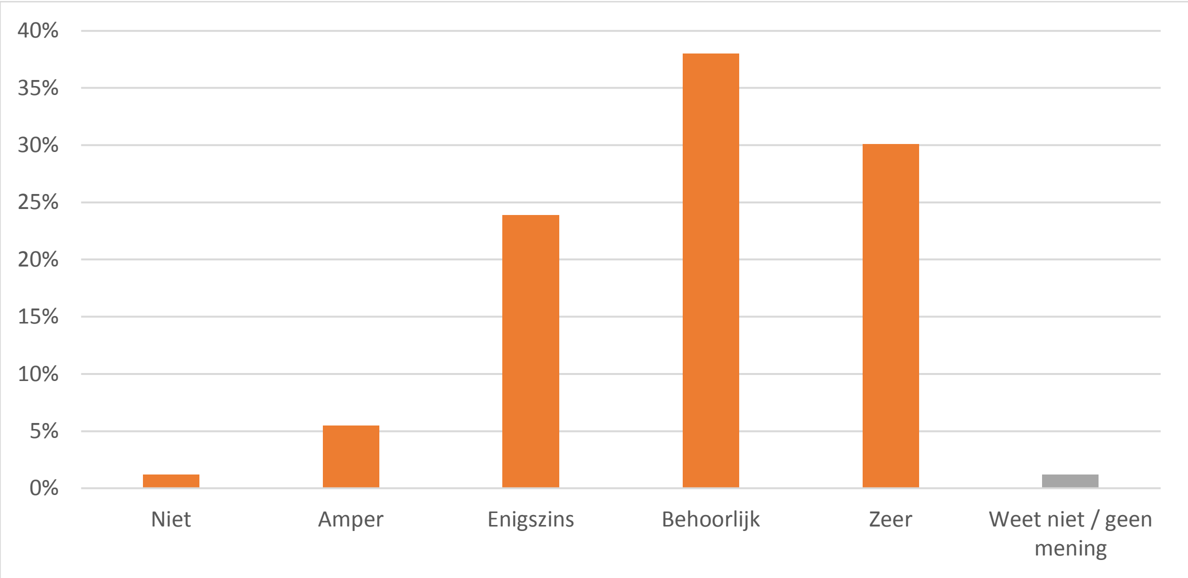
Ooit whereabouts

Van de atleten zonder whereaboutsverplichting gaven er drie aan deze vroeger wel te hebben gehad. Dit is 1,5% procent van het totaal aantal atleten en brengt het totaal van atleten dat ooit (vroeger en nu) een whereaboutsverplichting had op zestien (8,2%).

Noodzaak whereaboutssysteem

Ondanks dat 92% van de atleten nog nooit een whereaboutsverplichting heeft gehad, vindt 68% van hen die op de hoogte is van het bestaan van dit systeem, de whereaboutsverplichting ‘behoorlijk’ / ‘zeer noodzakelijk’. 6,7% vindt het whereaboutssysteem ‘niet’ / ‘amper noodzakelijk’.

Noodzaak whereaboutssysteem
Grijs = 'weet niet / geen mening'

Whereaboutsproblemen
Van de dertien whereaboutsplichtige atleten, geven er tien (78%) aan de afgelopen drie maanden problemen te hebben ervaren. In vier gevallen was dit 'zelden', in vier gevallen 'soms' en in twee gevallen 'regelmatig'.

Elke van deze tien atleten heeft gemiddeld twee problemen gemeld (20 totaal). Vier van de tien atleten had geen internetverbinding, één atleet had problemen met inloggen, vijf atleten ervoeren technische problemen bij het invullen van de whereabouts zelf, drie wisten niet welke gegevens in te vullen, vijf hadden niet alle benodigde gegevens om de whereabouts tijdig en correct in te vullen en twee vonden dat het invullen van de whereabouts te veel tijd in beslag nam.

Whereaboutsproblemen

Probleem	Aantal
Technisch	
Geen internet	4
Website onbereikbaar	0
Inloggen	1
Invullen	5
Overig	
Verplichting onduidelijk	3
Niet tijdig / correct	5
Te arbeidsintensief	2

Dispensatieregeling
In het geval dat een medicijn of geneeskundige methode op de dopinglijst staat, is het voor de sporter mogelijk hier (op grond van medische

noodzakelijkheid) een dispensatie (vrijstelling) voor aan te vragen. Internationaal wordt een betreffende dispensatie een Therapeutic Use Exemption (TUE) genoemd. In Nederland spreken we van een Geneesmiddelen Dispensatie Sporter (GDS).

Dispensatieregeling bekend
De mogelijkheid om een dispensatie aan te vragen is bekend bij 78% van de atleten.

Ervaring met de dispensatieregeling
Van de atleten heeft 6% ervaring met het aanvragen van een dispensatie. Zo heeft 6% wel eens een dispensatie aangevraagd via de 'Geneesmiddelen Dispensatie Sporter'-commissie van de Dopingautoriteit, 2% bij de Internationale Federatie en 1% via beide kanalen. Er werden geen dispensatieverzoeken bij het IOC ingediend

Ervaring aanvraag dispensaties

Organisatie	Percentage
Dopingautoriteit (DA)	6%
Internationale Federatie (IF)	2%
DA en IF	1%
IOC	0%
Totaal (afgerond)	**9%**

Problemen bij aanvragen
Aan de zeventien sporters die wel eens een dispensatieverzoek zijn gestart, werd gevraagd of ze bij hun laatste aanvraag problemen hadden ervaren. Dit werd door drie atleten (18%) met 'ja' beantwoord.

De problemen die de drie atleten ervoeren, waren dat: eenmaal de medische informatie als onvoldoende werd beoordeeld (Dopingautoriteit), eenmaal de verkeerde procedure was gebruikt (Dopingautoriteit) en eenmaal dat de sporter na de aanvraag geen reactie had ontvangen (Dopingautoriteit).

Stellingen
In dit onderzoek zijn stellingen gebruiken om meer te weten te komen over de kennis en de houding van de sporters.

Dopingregels en houding
De sporters hebben beantwoord in welke mate ze het eens of oneens zijn met twaalf stellingen die gaan over de dopingregels en de eigen (anti)-dopinghouding. Dit is door middel van een berekening zo omgezet dat er een schaal is gemaakt waarbij een positieve score staat voor 'wenselijk ter

bevordering van een sterke anti-dopinghouding' en een negatieve score voor 'onwenselijk ter bevordering van een sterke anti-dopinghouding'. De schaal loopt van zeer onwenselijk (-2) tot zeer wenselijk (2).

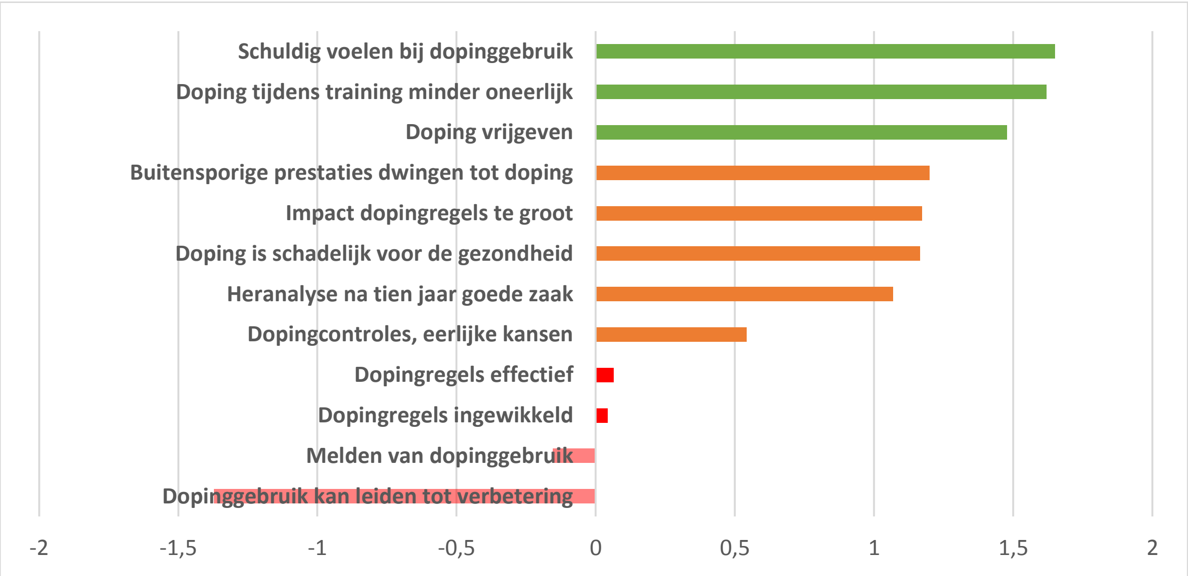
Wat opvalt is dat één mening zeer negatief scoort en dat is op de stelling 'In mijn sport kan dopinggebruik leiden tot grote prestatieverbeteringen' (-1,37). Hierbij verwacht men dus prestatiebevordering door dopinggebruik en dat is logischerwijs niet bevorderlijk om het gebruik van doping te voorkomen. Theoretisch kan hier dus veel winst geboekt worden door de verwachting dat doping een prestatiebevorderend effect heeft te temperen. Desalniettemin zal dit heel moeilijk zijn aangezien veel stoffen en methoden juist op de dopinglijst staan mede doordat ze daadwerkelijk dit prestatiebevorderend effect hebben.

Daarnaast scoort ook de stelling 'als onder collegasporters of begeleiders het vermoeden bestaat dat iemand in mijn sport doping gebruikt, dan wordt dat direct bij de controleerde instanties gemeld' (-0,15). Hier valt relatief gezien gemakkelijker winst te behalen door de anti-dopingorganisaties, door te zorgen dat sporters meer de drang krijgen om mogelijk dopinggebruik van collegasporters te melden.

Ook is er directe winst te behalen door de dopingregels minder ingewikkeld (0,04) en effectiever (0,06) te maken.

Score stellingen dopingregels en –houding

Groen = zeer wenselijke score, oranje = redelijk wenselijke score, rood = risicoscore

Overzicht stellingen dopingregels en –houding

Score: zeer onwenselijk (-2), onwenselijk (-1), neutraal (0), wenselijk (1), zeer wenselijk (2)

#	Stelling
S1.1 Wenselijk	Ik ben van mening dat de huidige dopingregels ervoor zorgen dat ik een eerlijke kans krijg om te presteren in mijn sport
S1.2 Onwenselijk	Ik vind de impact van de dopingregels op mijn persoonlijk leven te groot
S1.3 Wenselijk	Het is een goede zaak dat tien jaar oude controlemonsters alsnog geanalyseerd kunnen worden op dopinggeduide stoffen.
S1.4 Wenselijk	Ik vind de dopingregels op dit moment effectief
S1.5 Wenselijk	Als ik doping zou gebruiken, zou ik me schuldig voelen
S1.6 Onwenselijk	Ik vind de dopingregels ingewikkeld
S1.7 Onwenselijk	Ik vind dat het gebruik van doping vrijgegeven zou moeten worden
S1.8 Onwenselijk	Het gebruik van doping tijdens een trainingsperiode vind ik minder oneerlijk dan gebruik tijdens een wedstrijd
S1.9 Onwenselijk	Van een sporter worden dermate buitensporige prestaties verwacht dat hij/zij wel haast gedwongen wordt om doping te gebruiken
S1.10 Onwenselijk	In mijn sport kan dopinggebruik leiden tot grote prestatieverbeteringen
S1.11 Wenselijk	In mijn sport kan dopinggebruik zeer schadelijk zijn voor de gezondheid
S1.12 Wenselijk	Als onder collegasporters of begeleiders het vermoeden bestaat dat iemand in mijn sport doping gebruikt, dan wordt dat direct bij de controlerende instanties gemeld.

Kennis dopinglijst
In dit onderzoek is ook de kennis van de stoffen op de dopinglijst gemeten. De sporters diende voor twaalf verschillende stoffen te antwoorden of ze dachten dat de stof op de dopinglijst stond. Ze konden met 'ja', 'nee' of 'ik weet niet' antwoorden. Dit is omgezet naar een waardering of de dopinggeduide status van de stof goed of fout beantwoord is.

Over het algemeen is de kennis bij atleten over wat op de dopinglijst staat vrij goed te noemen is. Vijf van de zeven stoffen die op de dopinglijst staan, wordt maar door 1-6% als fout beoordeeld.

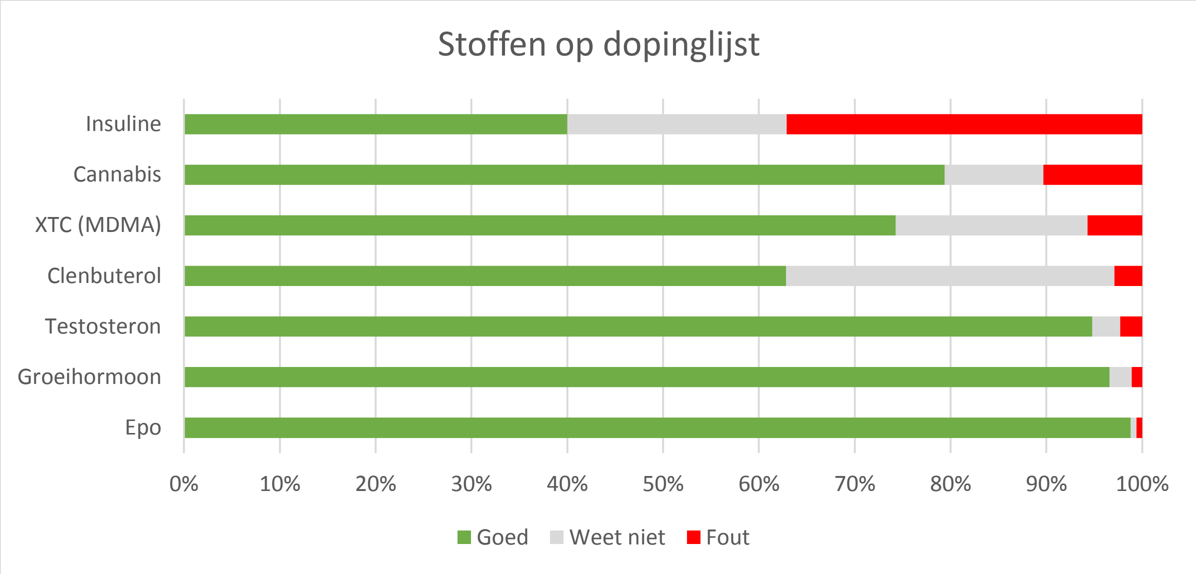
Eén tot zes procent van de atleten denkt dus dat deze stoffen niet op de dopinglijst staan, terwijl dat wel het geval is. Dit vormt natuurlijk (zij het beperkt) een dopingrisico. De twee stoffen waarop hogere percentages worden gescoord zijn insuline en cannabis.

Maar liefst 37% van de atleten geeft insuline een toegestane status. Daarnaast geeft 23% aan dat ze niet weten wat de status van deze stof is. Daarmee geldt voor insuline theoretisch gezien het grootste risico als het gaat over het maken van een onbewuste dopingovertreding. Echter, in de praktijk valt dit gelukkig mee, aangezien het aantal diabeten in de topsport vrij laag is. Ook kunnen atleten die geen whereaboutsverplichting hebben en niet deelnemen aan officiële internationale evenementen, ook achteraf (dus na een positieve controle) een dispensatieverzoek voor het gebruik van de insuline indienen. Daarmee leidt het gebrek aan kennis over de dopinggeduide status van insuline dus niet snel tot een dopingovertreding.

Daarnaast schat 10% van de atleten de dopinggeduide status van cannabis (marihuana) verkeerd in. Cannabis staat op de dopinglijst en de kans dat voor dit gebruik een medische dispensatie wordt verleend, kan als zeer klein worden beschouwd. Daarmee geldt dit van alle stoffen als grootste risico als het gaat over het maken van een onbewuste dopingovertreding.

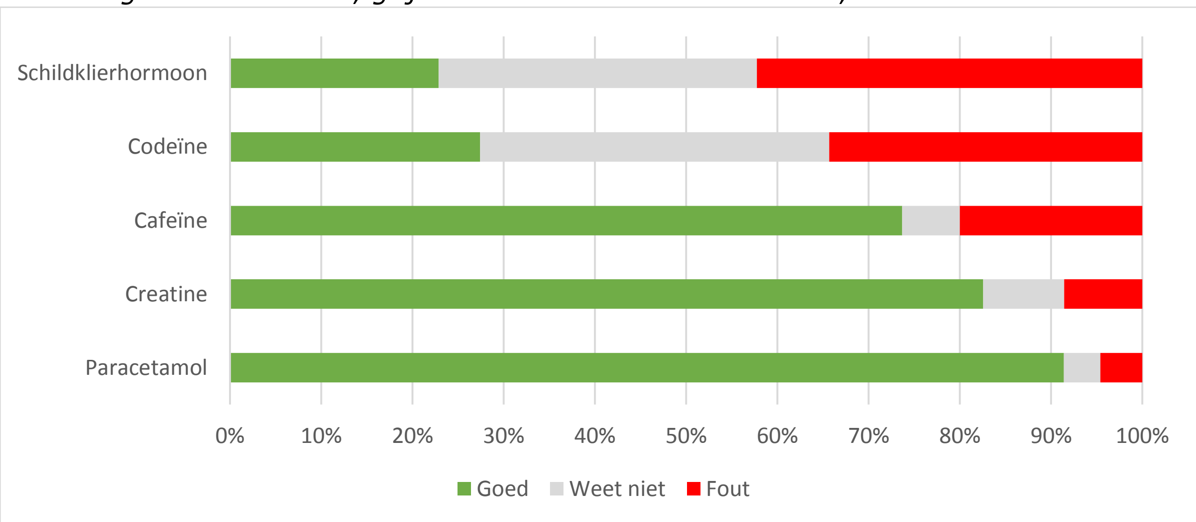
Wat verder opvalt, is dat redelijk veel twijfel is over de dopinggeduide status van clenbuterol en XTC (MDMA). Bij deze stoffen antwoordt respectievelijk 34% en 20% 'weet niet'. Voor clenbuterol is dit wellicht logisch aangezien het een vrij onbekend middel is in Nederland. Voor XTC klinkt dit minder logisch in de oren. Ook dit mag gezien worden als een behoorlijk risico als het gaat over het maken van een onbewuste dopingovertreding.

Score stoffen op de dopinglijst
Groen = goed beantwoord, grijs = beantwoord met 'weet niet', rood = fout beantwoord

De stoffen die niet op de dopinglijst staan, krijgen gemiddeld vaker een foute beoordeling dan de stoffen die wel op de dopinglijst staan. Voor schildklierhormoon en codeïne geldt zelfs dat ze vaker fout dan goed worden beoordeeld. Wellicht is het meer de gevoelswaarde die bij de atleten leeft over deze stoffen, waardoor deze hoge foutpercentages gescoord worden. Deze conclusie wordt mede ondersteund door het aantal atleten wat 'weet niet' heeft geantwoord bij deze stoffen, 35% voor schilklierhormoon en 38% voor codeïne. Gelukkig levert dit – in tegenstelling tot de stoffen die wel op de dopinglijst staan – geen dopingrisico op.

Score stoffen niet op de dopinglijst
Groen = goed beantwoord, grijs = beantwoord met 'weet niet', rood = fout beantwoord

Kennis over dopingregels en risico's

De kennis van de statussporters over de dopingregels en –risico's is gemeten door middel van acht stellingen. De stellingen konden met 'waar', 'niet waar' of 'weet niet' ingevuld worden. Dit is omgezet naar een waardering of de stelling goed of fout beantwoord is.

Stellingen kennis dopingregels en –risico's

#	Stelling
S2.1 Goed	Voedingssupplementen kunnen vervuild zijn met doping.
S2.2 Goed	Ook middelen die je gewoon bij de drogist kunt kopen, kunnen doping bevatten.
S2.3 Fout	Indien een dopingcontrole wordt georganiseerd bij een wedstrijd, kan alleen de winnaar worden geselecteerd voor een dopingcontrole.
S2.4 Goed	Indien ik word geselecteerd voor een dopingcontrole moet ik die hele controle afmaken, ook al duurt het enkele uren.
S2.5 Goed	Ook als ik het niet eens ben met de dopingcontroleprocedure, moet ik het dopingcontroleformulier toch altijd tekenen na afloop van de dopingcontrole.
S2.6 Goed	Het weigeren aan een dopingcontrole deel te nemen, kan een schorsing voor langere termijn opleveren.
S2.7 Fout	Medicijnen op doktersvoorschrift mogen altijd gebruikt worden.
S2.8 Fout	Als ik mijn dopinggebruik zelf bekend maak, kan ik niet worden geschorst.

Over het algemeen is ook hier de kennis van de atleten goed te noemen. Zes van de acht stellingen hebben een foutpercentage in het bereik van 1-4%. De twee overige stellingen worden fors slechter beoordeeld. Dit zijn de stellingen:

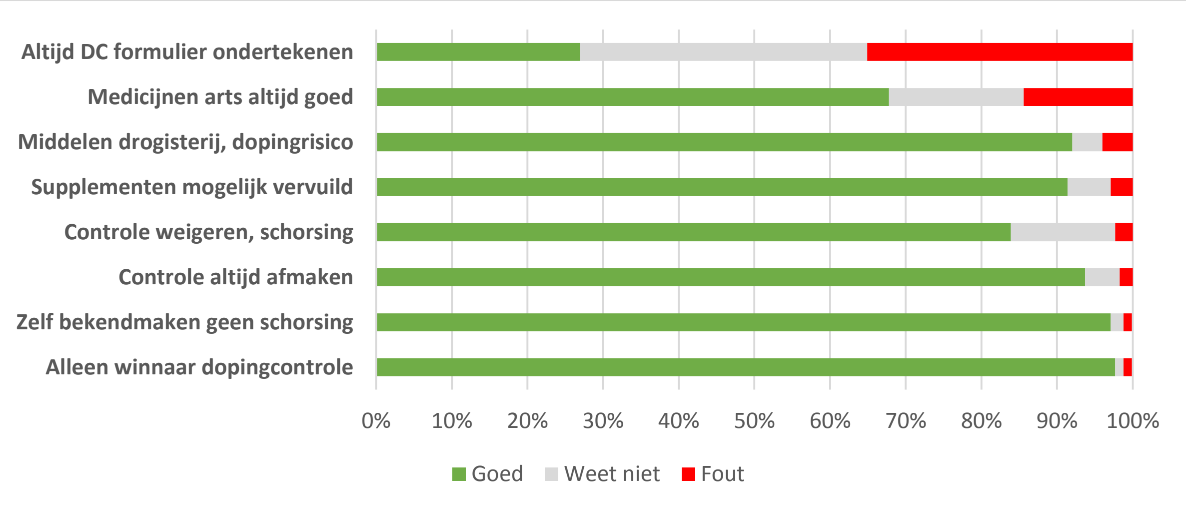
- Ook als ik het niet eens ben met de dopingcontroleprocedure, moet ik het dopingcontroleformulier toch altijd tekenen na afloop van de dopingcontrole (35%)
- Medicijnen op doktersvoorschrift mogen altijd gebruikt worden (14%)

Deze cijfers zijn vrijwel exact hetzelfde als gerapporteerd is voor de statussporters. Evenals bij deze statussporters toont ook hier zich duidelijk een groot dopingrisico. Er ligt dus een belangrijke preventieve

taak bij de Dopingautoriteit, NOC*NSF, de bonden en sportbegeleiders om de komende jaren de kennis op deze twee punten te vergroten en zo het risico op onbedoelde dopingovertredingen te verkleinen.

Wat verder opvalt, is dat 14% van de atleten niet weet dat 'het weigeren aan een dopingcontrole deel te nemen, een schorsing voor langere tijd kan opleveren'. Ondanks dat de stelling door slechts twee procent van de atleten fout wordt beoordeeld, zijn ook op dit punt preventieve acties gewenst.

Score stellingen kennis dopingregels en risico's
Groen = goed beantwoord, grijs = beantwoord met 'weet niet', rood = fout beantwoord

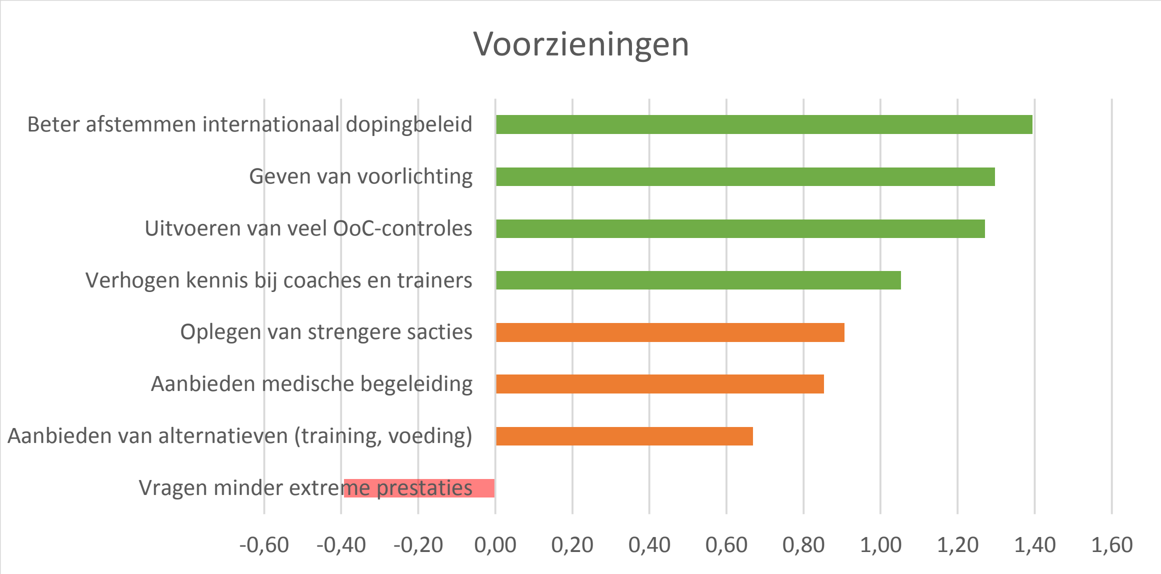
<u>Beleid</u>
Dopingbeleid omvat vele verschillende aspecten, van voorlichting tot controles tot het opleggen van sancties. Een achttal verschillende voorzieningen is aan de sporters voorgelegd.

De atleten hebben geen hele sterke voorkeur voor één van de genoemde voorzieningen. Een aanpak op meerdere fronten lijkt dus de voorkeur te hebben. Wel maken ze duidelijk dat ze het 'vragen van minder extreme prestaties van topsporters' niet als de oplossing zien. Deze stelling krijgt op een schaal van zeer onbelangrijk (-2) tot zeer belangrijk (2) een score van -0,39. Hiermee ligt de waardering van deze oplossing tussen onbelangrijk (-1) en neutraal (0) in.

Drie stellingen scoren boven de 1,2 gemiddeld. Dit zijn de wensen voor een betere internationale afstemming van het dopingbeleid (1,39), het geven van voorlichting (1,30) en het uitvoeren van veel dopingcontroles (1,27). Er ligt dus een duidelijk advies aan de verantwoordelijke instanties om hiermee aan de slag te gaan. Daarnaast scoort ook de wens tot het verhogen van de kennis bij coachen er trainers over de dopingregels en –

procedures boven belangrijk (1), namelijk 1,05. Ook de drie andere voorzieningen scoren met een bereik van 0,67 – 0,91 nog steeds eerder richting belangrijk (1) dan neutraal (0).

Score voorzieningen
Schaal: zeer onbelangrijk (-2) tot zeer belangrijk (2)
Groen = meest belangrijk geacht, oranje = minder belangrijk geacht, rood = onbelangrijk geacht

Invloed dopinggebruik

De helft van de atleten (49%) acht het minimaal onwaarschijnlijk dat ze in de afgelopen twaalf maanden hebben deelgenomen aan een nationaal sportevenement (bijvoorbeeld een wedstrijd, toernooi of competitie) waarbij de uitslag is beïnvloed door dopinggebruik. Ongeveer eén op de zeven atleten (15%) acht deze kans wel realistisch (‘waarschijnlijk’ / ‘zeker’), waarbij 9% zelfs beweert hier ‘zeker’ over te zijn. De gemiddelde score voor de gehele groep atleten ligt met 1,5 in het midden tussen ‘onwaarschijnlijk’ en ‘misschien’.

Voor internationale sportevenementen wordt de kans dat de uitslag is beïnvloed door dopinggebruik nog iets groter ingeschat. 23% acht deze kans nog steeds minimaal onwaarschijnlijk, één op de zeven atleten (17%) acht deze kans wel realistisch. Het grootste verschil met de nationale sportevenementen is dat 39% claimt het afgelopen jaar internationaal niet actief te zijn geweest. Hiermee konden ze onvoldoende inschatting maken van de invloed van het dopinggebruik op de internationale uitslagen leverde ze geen bijdrage aan de gemiddelde score. Het gemiddelde voor de gehele groep atleten ligt drie tiende punt boven de score voor nationale sportevenementen en komt met een score van 1,8 vrij dicht in de buurt van ‘misschien’ (2).

Invloed dopinggebruik op uitslag sportevenementen
Score: 0 = zeker niet, 1 = onwaarschijnlijk, 2 = misschien, 3 = waarschijnlijk, 4 = zeker

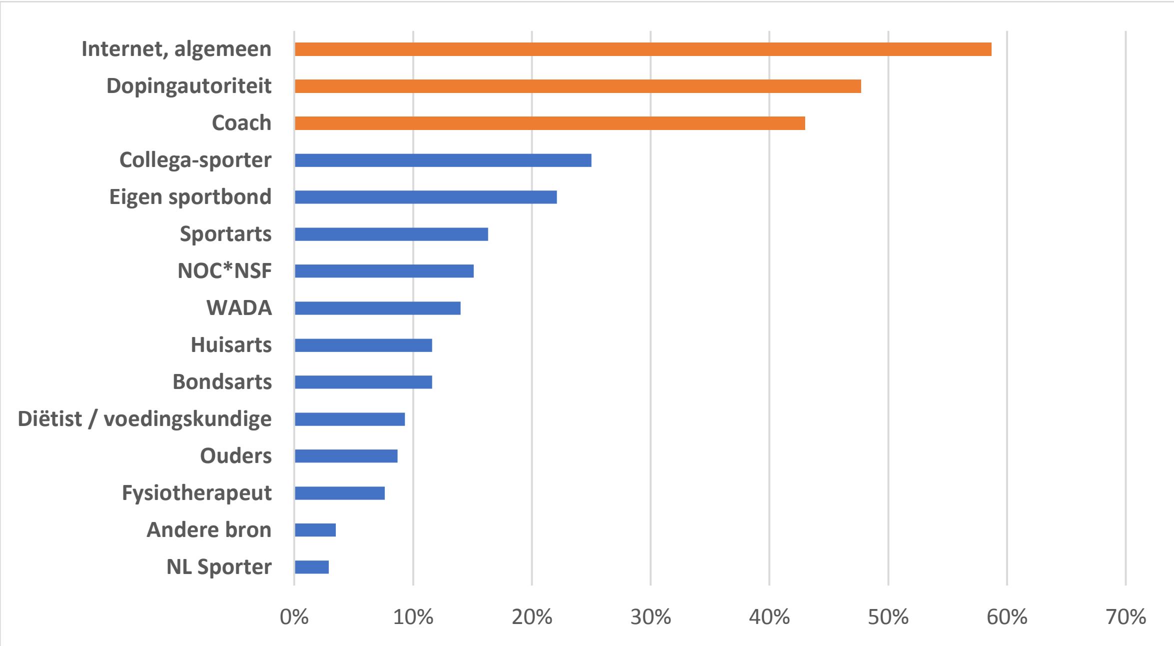
Inschatting	Nationaal	Internationaal
Zeker niet (0)	20%	11%
Onwaarschijnlijk (1)	29%	12%
Misschien (2)	22%	13%
Waarschijnlijk (3)	6%	8%
Zeker (4)	9%	9%
Geen idee	13%	9%
Geen deelname	1%	39%
Gemiddeld	**1,5**	**1,8**

Informatiekanalen
Sporters kunnen door middel van verschillende kanalen op de hoogte komen van de Dopingautoriteit en WADA. Ook kunnen ze verschillende informatiebronnen gebruiken bij het vergaren van dopinggerelateerde informatie.

Bekendheid Dopingautoriteit en WADA
Het bestaan van de Dopingautoriteit is bekend bij 97% van de atleten, WADA bij 80%. Dikwijls werden de atleten hiervan (onder andere) op de hoogte gebracht via het internet algemeen (resp. 47% en 55%) en publicaties van Dopingautoriteit/WADA (resp. 42% en 44%). De sportbonden (resp. 37% en 17%) en NOC*NSF (resp. 28% en 14%) speelde hier dus een beperkte(re) rol in. De bekendheid van de Dopingautoriteit werd gemiddeld gezien door iets meer kanalen gedragen (2,3 kanalen) dan de bekendheid van WADA (1,7 kanalen).

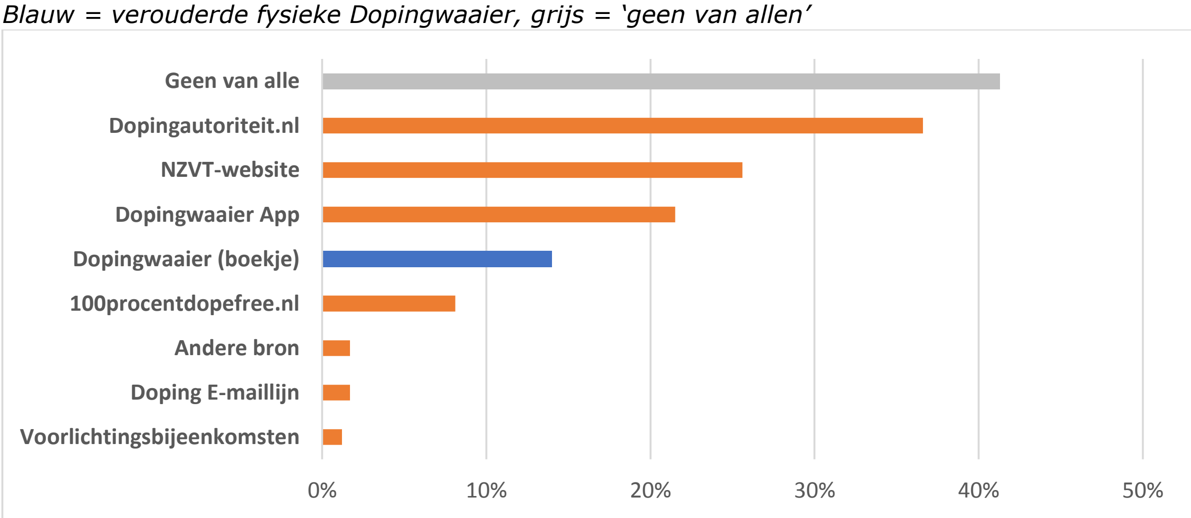
Informatie
De belangrijkste drie bronnen voor atleten om aan dopinggerelateerde informatie te komen, zijn internet algemeen (59%), de Dopingautoriteit (48%) en de coach (43%). De rest van de bronnen – zoals de eigen sportbond (22%) - volgt op gepaste afstand.

Informatiebronnen dopinggerelateerde informatie
Oranje = hoogste scores

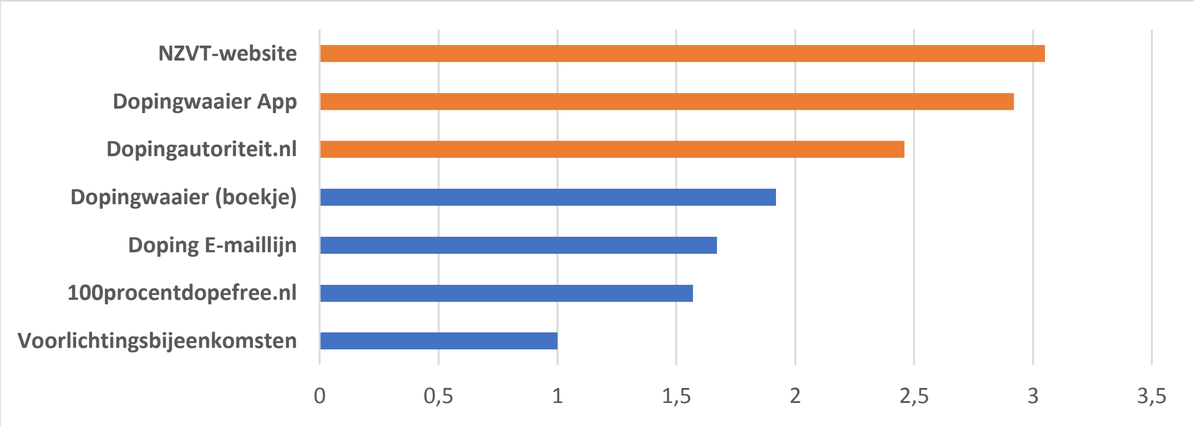
<u>Voorlichtingsbronnen Dopingautoriteit</u>
Bijna zes op de tien atleten (59%) heeft het afgelopen jaar minimaal één van de bronnen van de Dopingautoriteit geraadpleegd. In de meeste gevallen was dat de corporate website van de Dopingautoriteit (dopingautoriteit.nl), namelijk 37%. Opvallend genoeg werd afgelopen jaar - naast de Dopingwaaier App (22%) - de in 2014 afgeschafte en tevens verouderde fysieke variant van de Dopingwaaier (boekje) ook nog redelijk gebruikt (14%).

Geraadpleegde informatiebronnen Dopingautoriteit
Blauw = verouderde fysieke Dopingwaaier, grijs = 'geen van allen'

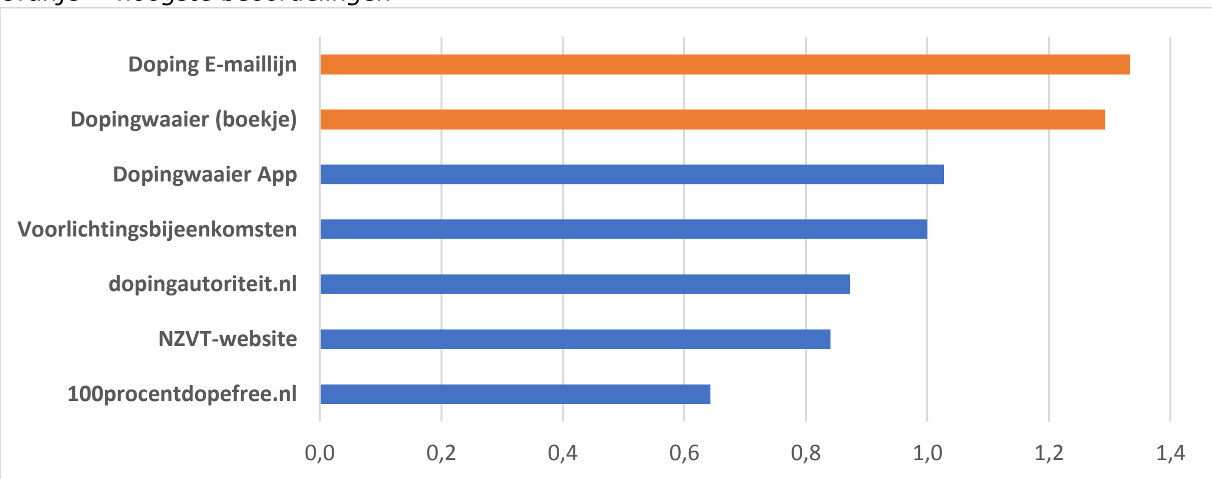
Van alle voorlichtingsbronnen werd de NZVT-site het meest frequent gebruikt (gemiddeld 3,1). De Dopingwaaier App (2,9) en de corporate website van de Dopingautoriteit (2,5) completeren de top drie.

Frequentie van gebruik
Oranje = hoogste scores

<u>Tevredenheid voorlichtingsbronnen Dopingautoriteit</u>
Op een schaal van zeer ontevreden (-2) tot zeer tevreden (2) scoort de Doping E-maillijn (voorheen Doping Infolijn) het hoogst (1,3). Hierbij dient echter wel de kanttekening te worden gemaakt dat slechts drie respondenten het afgelopen jaar van deze Doping E-maillijn gebruik heeft gemaakt en dus een beoordeling konden geven. De fysieke Dopingwaaier (boekje) komt met een score van 1,29 (24 beoordelingen) nog voor de opvolger, de Dopingwaaier App 1,03 (37 beoordelingen).

Beoordeling voorlichtingsbronnen Dopingautoriteit
Oranje = hoogste beoordelingen

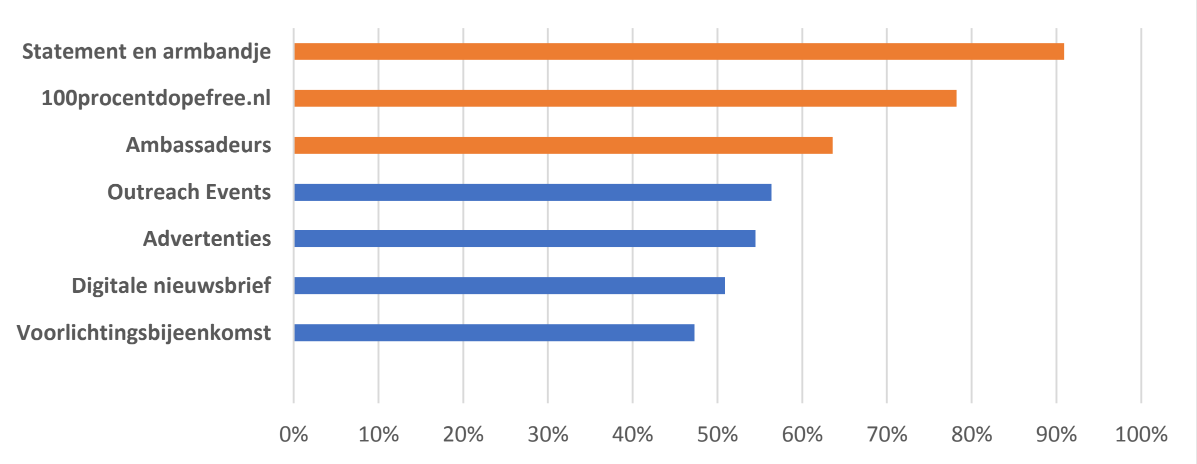

100% Dope Free
Het 100% Dope Free programma is het preventieprogramma van de Dopingautoriteit voor de topsport. Het richt zich op topsporters maar óók op de talenten op weg naar de top.

Bekendheid
Van de atleten kent 32% het 100% Dope Free programma. Van deze 32% heeft 58% het statement getekend. Dit is 16% van het totaal aantal atleten.

Van de verschillende onderdelen van het 100% Dope Free programma zijn het tekenen van het statement en het daarbij behorende bandje met 91% het meest bekend, de website 100procentdopefree.nl komt op de tweede plaats (78%), de ambassadeurs staan derde qua bekendheid (64%). Van alle onderdelen zijn de voorlichtingsbijeenkomsten het minst bekend (47%)

Bekendheid onderdeel 100% Dope Free als programma bekend is
Oranje = hoogste scores

Waardering
Alle onderdelen van het 100% Dope Free programma zijn ook beoordeeld door de statussporters. Op een schaal van 'zeer negatief'(-2) tot 'zeer positief' (2), scoren alle onderdelen tussen 'neutraal' (0) en 'positief' (1). De website 100procentdopefree.nl scoort met 0,82 het hoogst, gevolgd door de voorlichtingsbijeenkomsten (0,65) en de ambassadeurs (0,60). De advertenties in de bondbladen krijgen met 0,06 de laagste score.

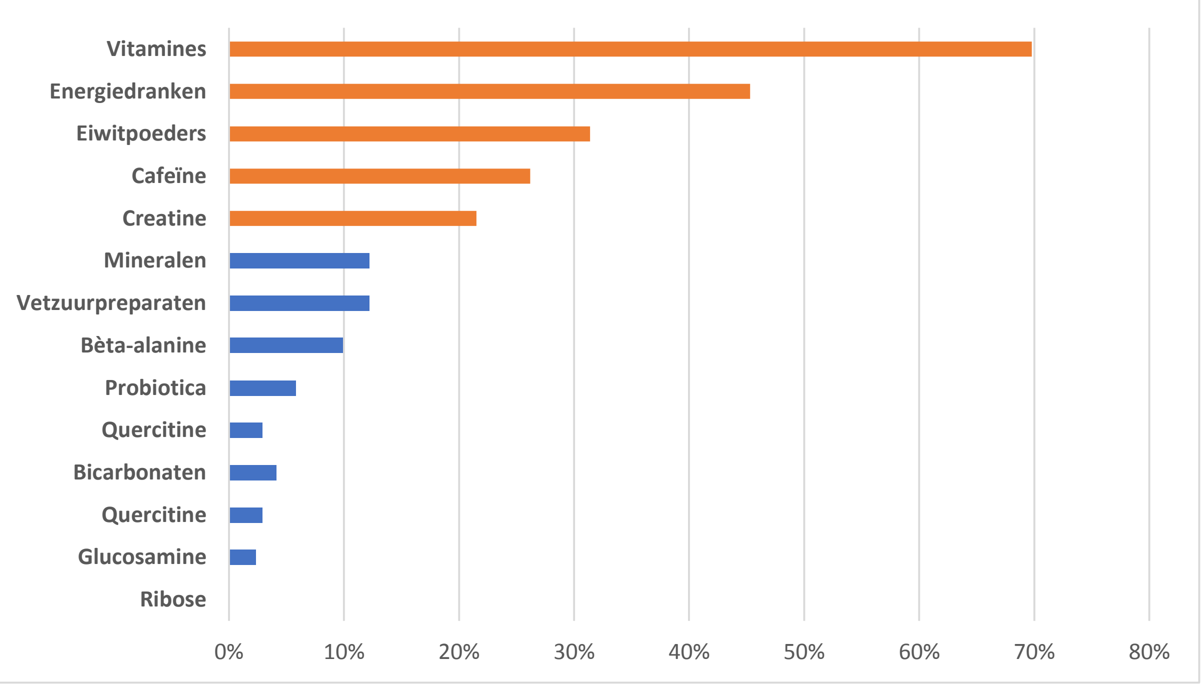
Deze scores geven aan dat de atleten het 100% Dope Free programma wel waarderen, maar ook dat er zeker nog winst te behalen is door het programma te vernieuwen en zo beter te laten aansluiten op de wensen van de atleten.

Voedingssupplementen
Voedingssupplementen kunnen dopinggeduide stoffen bevatten, zonder dat dit op het label gemeld staat. Hierdoor vormt het gebruik van voedingssupplementen een dopingrisico voor sporters.

Categorieën

Bijna zeven op de acht atleten (87%) gebruikte het afgelopen jaar supplementen. Vitamines werden het meest gebruikt (70%). Dit werd gevolgd door energiedranken (45%) en eiwitpoeders (31%). Cafeïne (26%) en creatine (22%) completeren de top vijf.

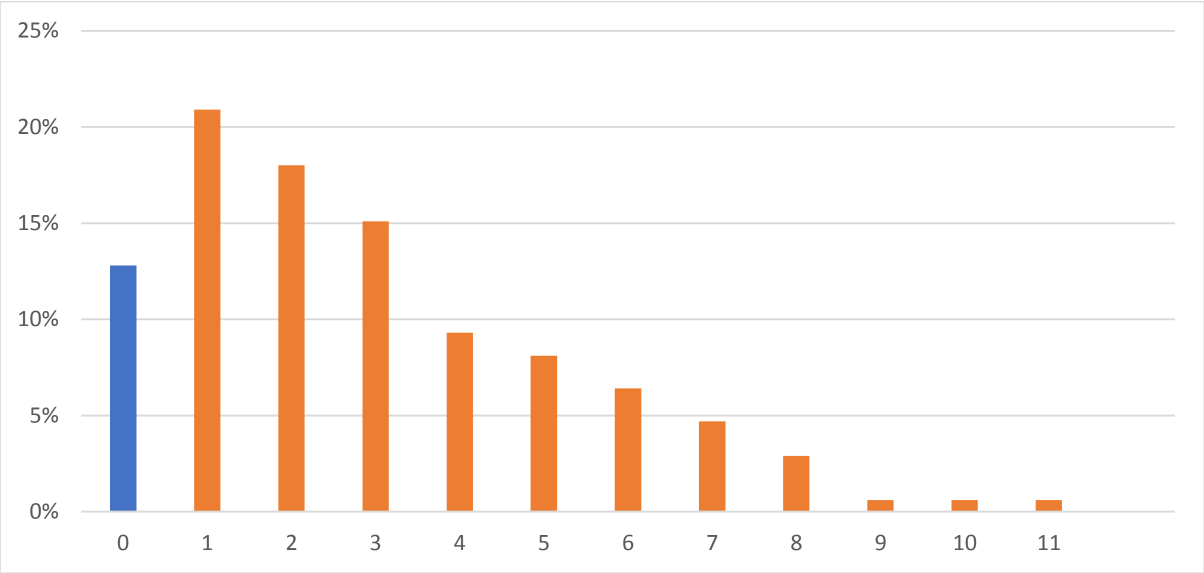
Gebruik supplementen door statussporters (relatieve percentages)
Oranje = top vijf

Aantal

Gemiddeld gebruiken atleten 2,7 supplementen per persoon. Dit is berekend aan de hand van de gescoorde percentages per genoemde supplementenstoffen/-groepen. Het meest aantal supplementen per individu is elf (1 atleet).

Aantal supplementen per atleet
Blauw = gebruikt geen supplementen

<u>Beperkingen</u>
Natuurlijk kunnen er wel vraagtekens worden geplaatst bij deze cijfers. Zo zitten verschillende van de genoemde stoffen - zoals vitamines en mineralen - geregeld samen in een supplement (een zogenaamde "multi"). Ook zullen niet alle experts energiedranken onder de noemer voedingssupplementen laten vallen, maar onder de groep sportvoeding/sportdranken. Laten we de energiedranken buiten beschouwing, dan gebruikt 82% van de atleten voedingssupplementen en komt het gemiddelde gebruik uit op 2,3 per individu.

<u>Geteste supplementen</u>
Van de atleten die supplementen neemt, gebruikt 54% deze zonder dat ze getest zijn, 35% gebruikt (onder andere) het Nederlandse NZVT, 3% gebruikt (onder andere) het door de Dopingautoriteit erkende Engelse Informed Sport en 11% gebruikt (onder andere) een ander – systeem, dat niet door de Dopingautoriteit is erkend. Een aantal atleten gebruikt meer dan één systeem.

5.3 Resultaten wielrenners (KNWU)

Voor dit onderzoek zijn de volgende wielrenners als topsporters aangeduid en daarmee meegenomen in dit onderzoek:

- Junioren tweedejaars man
- Junioren tweedejaars vrouw
- Belofte man
- Belofte vrouw
- Elite man
- Elite vrouw
- Prof A+B

Dit is aangevuld met alle wielrenners met een topsportstatus bij NOC*NSF.

Respons

Van de 1545 benaderde wielrenners in Nederland zijn er 508 daadwerkelijk aan de vragenlijst begonnen. Dit is een respons van 33%. Van hen hebben 429 wielrenners de vragenlijst tot het einde afgemaakt. Dit betekent een uitvalpercentage van 16%. De resultaten van de uitvallers zijn zover ingevuld wel meegenomen in de analyse, aangezien er geen (zwaarwegende) redenen waren om deze invoeren te schrappen.

Van de 429 respondenten hebben 40 wielrenners een A-, B-, of HP-status bij NOC*NSF.

Representativiteit

De respons onder de vrouwelijke wielrenners is relatief hoger dan de respons van de mannelijke wielrenners. Ook hebben er relatief gezien meer oudere dan jongere wielrenners de vragenlijst ingevuld. Dit verschil tussen de respons en de populatie kan invloed hebben op de representativiteit van dit onderzoek.

Representativiteit geslacht

	Aantal		
Geslacht	**Verkregen**	**Verwacht**	**Verschil**
Man	355	396,4	-41,4
Vrouw	153	111,6	41,4

Significantieniveau: α *= .000*

Representativiteit leeftijdscategorieën

	Aantal		
Leeftijdscategorie	**Verkregen**	**Verwacht**	**Verschil**
17 jaar en jonger	-	-	-
18 - 23 jaar	288	314,6	-26,6
24 - 29 jaar	147	138,7	8,3
30 jaar en ouder	71	52,6	18,4

Significantieniveau: α = .010

Achtergrondgegevens
Van de wielrenners is de grootste groep tussen de 18 en 23 jaar oud (57%). Zeven op de tien (70%) zijn man.

Leeftijd

Categorie	Percentage
17 jaar of jonger	0%
18-23 jaar	57%
24-29 jaar	29%
30 jaar of ouder	14%

Geslacht

Categorie	Percentage
Man	70%
Vrouw	30%

Controles
Het uitvoeren van dopingcontroles is een belangrijk onderdeel van het handhaven van eerlijke competitie. De sporters kunnen binnen wedstrijdverband, maar ook buiten wedstrijdverband worden gecontroleerd. Meestal dient de sporter bij een controle alleen urine af te staan, soms wordt er ook bloed afgenomen.

<u>Afgelopen 12 maanden</u>
Volgens zelfrapportage ondergingen de wielrenners de afgelopen twaalf maanden gemiddeld één controle (1,0) per persoon. 28% beweerde minimaal één controle te hebben gehad en tien wielrenners (2,0%) kreeg er naar eigen verklaring meer dan tien, namelijk elf (1x), veertien (1x), vijftien (5x), zeventien (1x), 25 (1x) en 40 (1x).

Een op de negen wielrenners claimde het afgelopen jaar een controle buiten wedstrijdverband (totaal gemiddeld 0,33 per wielrenner) te hebben gehad, met een hoogste rapportage van zestien. Het gemiddeld aantal bloedcontroles per wielrenner komt uit op 0,25. Eén op de vijftien wielrenners kreeg er naar eigen zeggen minimaal één. Het maximum aantal bloedcontroles in het afgelopen jaar komt – net als bij de controles buiten wedstrijdverband - uit op zestien.

Controles

Afgelopen 12 maanden	Gemiddeld	Bereik
Totaal	1,0	0 - 40
Buiten wedstrijdverband	0,33	0 - 16
Bloedcontrole (evt. i.c.m. urine)	0,25	0 - 16

<u>Gehele carrière</u>

In hun gehele carrière hebben de wielrenners naar eigen rapportage gemiddeld 5,3 controles ondergaan. 44% geeft aan nog nooit een dopingcontrole te hebben gehad. Het maximum aantal controles dat een wielrenner opgaf gedurende de gehele carrière te hebben gehad is 300.

Van het gemiddeld aantal van 5,3 opgegeven controles per wielrenner waren er gemiddeld 1,4 buiten wedstrijdverband en van het totaal werd gemiddeld bij 1,0 controles geclaimd dat er (ook) bloed was afgenomen.

Controles

Gehele sportcarrière	Gemiddeld	Bereik
Totaal	5,3	0 - 300
Buiten wedstrijdverband	1,4	0 - 100
Bloedcontrole (evt. i.c.m. urine)	1,0	0 - 77

Van alle wielrenners verklaart 14% ooit een dopingcontrole buiten wedstrijdverband te hebben gehad. Bij 11% was dat naar eigen zeggen ook vorig jaar het geval. Ongeveer één op de acht (12%) wielrenners claimt dat er ooit bloed afgenomen in het kader van een dopingcontrole. Het afgelopen jaar was dat volgens de zelfrapportage bij 6,7% van de controles het geval.

Minimaal één controle

Afgelopen 12 maanden	Percentage
Totaal	27%
Buiten wedstrijdverband	11%
Bloedcontrole (evt. i.c.m. urine)	6,7%
Gehele sportcarrière	**Percentage**
Totaal	44%
Buiten wedstrijdverband	14%
Bloedcontrole (evt. i.c.m. urine)	12%

<u>Juistheid dopingcontrole</u>

Ruim driekwart van de wielrenners (76%) die ooit in hun carrière minimaal één dopingcontrole heeft ondergaan twijfelde nooit aan de juistheid van het verloop van deze controle(s), 14% twijfelt zelden, 8,5%

soms. Eén wielrenner twijfelt vaak en één altijd. Uit de open commentaren blijkt dat de twijfel over de juistheid van het verloop van de dopingcontrole hoofdzakelijk bij evenementen in het buitenland wordt vastgesteld. De aard van de opmerkingen is zeer divers.

Whereabouts
Ongeveer 400 Nederlandse topsporters hebben een whereaboutsverplichting opgelegd gekregen. Dit houdt hoofdzakelijk in dat ze 365 dagen per jaar hun verblijfs- en overnachtingsgegevens door dienen te geven aan een anti-dopingorganisatie. Hierdoor kunnen ze beter opgespoord kunnen worden voor dopingcontroles buiten wedstrijdverband.

<u>Bestaan whereaboutssysteem</u>
Van de wielrenners is 91% bekend met het bestaan van het whereaboutssysteem.

<u>Zelf whereaboutsverplichting</u>
De verplichting tot het opgeven van de whereabouts is opgelegd aan 11% van de wielrenners. In 65% van deze gevallen geldt dat ze de verplichting bij de Dopingautoriteit hebben en 33% heeft de verplichting bij de Internationale Federatie UCI. Eén wielrenner (2%) geeft aan – ondanks inspanningen van de Anti-Doping Organisaties (ADO's) om dit te voorkomen – dat de verplichting door zowel de Dopingautoriteit als de Internationale Federatie is opgelegd.

Whereaboutsverplichting, momenteel

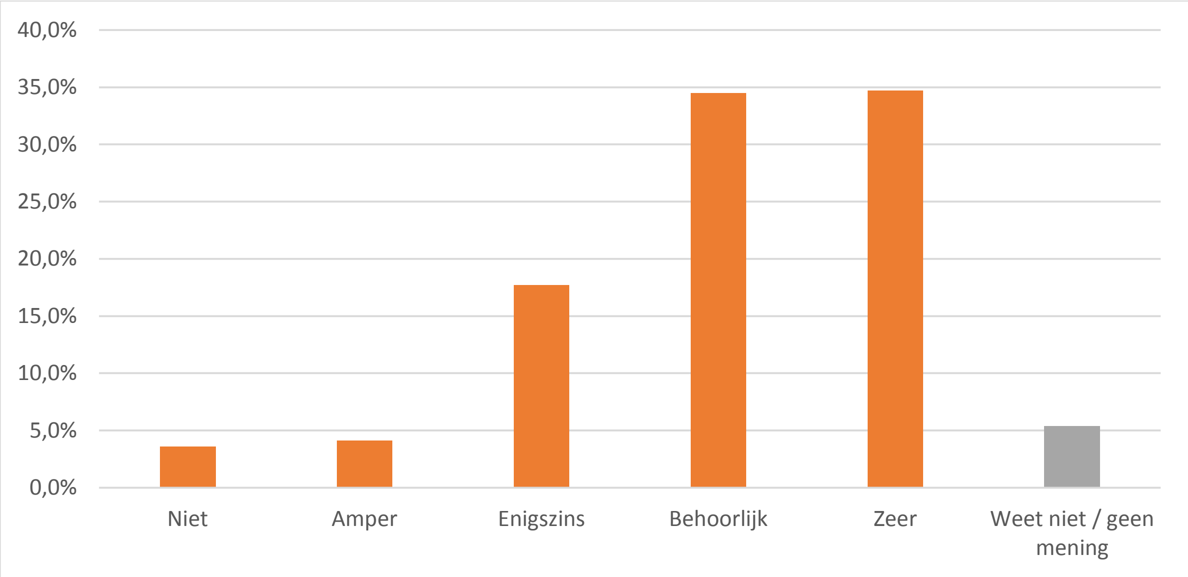
Organisatie	Percentage
Dopingautoriteit (DA)	65%
Internationale Federatie (IF)	33%
DA en IF	2%
Overig	0%
Weet niet	0%

In geen van de gevallen liep de verplichting uiteindelijk via een andere organisatie, al werd dat wel driemaal door sporters als zodanig aangemerkt. Dit bleek toch de Dopingautoriteit (2x Dopingautoriteit) en eenmaal de Internationale Federatie (1x UCI) te zijn. Dit is daarom ook aangepast in de dataset.

<u>Ooit whereabouts</u>
Van de wielrenners zonder whereaboutsverplichting gaf 4,3% aan deze in het verleden wel gehad te hebben. Dit brengt het totaal aantal wielrenners dat ooit een whereaboutsverplichting heeft opgelegd gekregen op 13%.

Noodzaak whereaboutssysteem
Ondanks dat het merendeel van de wielrenners (87%) nooit een whereaboutsverplichting heeft gehad, vindt 69% van de diegenen die op de hoogte zijn van het bestaan van dit systeem, de whereaboutsverplichting 'behoorlijk' / 'zeer noodzakelijk'. 7,7% vindt het whereaboutssysteem 'niet' / 'amper noodzakelijk'.

Noodzaak whereaboutssysteem
Grijs = 'weet niet / geen mening'

Whereaboutsproblemen
Van de wielrenners die whereaboutsplichtig zijn, geeft de helft (50%) de afgelopen drie maanden problemen te hebben ervaren. In 15% was het 'zelden', in 22% 'soms' en in 13% regelmatig of 'meer'.

Elk van de wielrenners die de afgelopen drie maanden whereaboutsproblemen heeft gehad, melde gemiddeld 1,4 problemen (33 totaal): :

- 35% had geen internetverbinding;
- 13% had wel internetverbinding maar de website was onbereikbaar;
- 13% had problemen met inloggen,;
- 30% ervoer technische problemen bij het invullen van de whereabouts zelf;
- 13% wisten niet welke gegevens in te vullen;
- 30% had niet alle benodigde gegevens om de whereabouts tijdig en correct in te vullen;
- 9% vond dat het invullen van de whereabouts te veel tijd in beslag nam.

Whereaboutsproblemen

Probleem	Percentage
Technisch	
Geen internet	35%
Website onbereikbaar	13%
Inloggen	13%
Invullen	30%
Overig	
Verplichting onduidelijk	13%
Niet tijdig / correct	30%
Te arbeidsintensief	9%

Dispensatieregeling
In het geval dat een medicijn of geneeskundige methode op de dopinglijst staat, is het voor de sporter mogelijk hier (op grond van medische noodzakelijkheid) een dispensatie (vrijstelling) voor aan te vragen. Internationaal wordt een betreffende dispensatie een Therapeutic Use Exemption (TUE) genoemd. In Nederland spreken we van een Geneesmiddelen Dispensatie Sporter (GDS).

Dispensatie bekend
De mogelijkheid om een dispensatie aan te vragen is bekend bij 90% van de wielrenners.

Ervaring met dispensatieregeling
Van de wielrenners heeft 18% ervaring met het aanvragen van een dispensatie. Zo heeft 12% wel eens een dispensatie aangevraagd via de "Geneesmiddelen Dispensatie Sporter"-commissie van de Dopingautoriteit, 2% bij de Internationale Federatie en 1% via beide kanalen. Dertien sporters (3%) gaven aan via andere organisaties een dispensatieverzoek ingediend te hebben. Het bleef echter vaak onduidelijk waar het verzoek nu precies was ingediend.

Organisatie	Percentage
Dopingautoriteit (DA)	12%
Internationale Federatie (IF)	2%
IOC	0%
DA en IF	1%
DA en IOC	0%
Andere organisatie	3%
Totaal (afgerond)	**18%**

Problemen bij aanvragen
Aan de 85 wielrenners die wel eens een dispensatieverzoek zijn gestart, werd gevraagd of ze bij hun laatste aanvraag problemen hadden ervaren. Dit werd door dertien wielrenners (15%) met 'ja' beantwoord.

De problemen die de wielrenners ervoeren, waren dat:

- driemaal de medische informatie als onvoldoende werd beoordeeld (3x Dopingautoriteit);
- eenmaal de arts geen medewerking wilde verlenen (Dopingautoriteit);
- eenmaal de verkeerde procedure was gebruikt (Dopingautoriteit);
- driemaal dat de sporter na de aanvraag geen reactie had ontvangen (2x Dopingautoriteit, 1x IF);
- vijfmaal werden andere problemen vermeld (3x Dopingautoriteit, 2x IF).

Stellingen
In dit onderzoek zijn stellingen gebruiken om meer te weten te komen over de kennis en de houding van de sporters.

Dopingregels en -houding
De sporters hebben beantwoord in welke mate ze het eens of oneens zijn met twaalf stellingen die gaan over de dopingregels en de eigen (anti)-dopinghouding. Dit is door middel van een berekening zo omgezet dat er een schaal is gemaakt waarbij een positieve score staat voor 'wenselijk ter bevordering van een sterke anti-dopinghouding' en een negatieve score voor 'onwenselijk ter bevordering van een sterke anti-dopinghouding'. De schaal loopt van zeer onwenselijk (-2) tot zeer wenselijk (2).

Score stellingen dopingregels en –houding
Groen = zeer wenselijke score, oranje = redelijk wenselijke score, rood = risicoscore

Wat opvalt is dat één mening zeer negatief scoort en dat is op de stelling 'In mijn sport kan dopinggebruik leiden tot grote prestatieverbeteringen' (-1,46). Hierbij verwacht men dus prestatiebevordering door dopinggebruik en dat is logischerwijs niet bevorderlijk om het gebruik van doping te voorkomen. Theoretisch kan hier dus veel winst geboekt worden door de verwachting dat doping een prestatiebevorderend effect heeft te temperen. Desalniettemin zal dit heel moeilijk zijn aangezien veel stoffen en methoden juist op de dopinglijst staan mede doordat ze daadwerkelijk dit prestatiebevorderend effect hebben.

Daarnaast scoort ook de stelling 'als onder collegasporters of begeleiders het vermoeden bestaat dat iemand in mijn sport doping gebruikt, dan wordt dat direct bij de controleerde instanties gemeld' (-0,38). Hier valt relatief gezien gemakkelijker winst te behalen door de anti-dopingorganisaties, door te zorgen dat sporters meer de drang krijgen om mogelijk dopinggebruik van collegasporters te melden.

Ook is er directe winst te behalen door de dopingregels effectiever (0,19) en minder ingewikkeld (0,23) te maken.

Overzicht stellingen dopingregels en –houding
Score: zeer onwenselijk (-2), onwenselijk (-1), neutraal (0), wenselijk (1), zeer wenselijk (2)

#	Stelling
S1.1 Wenselijk	Ik ben van mening dat de huidige dopingregels ervoor zorgen dat ik een eerlijke kans krijg om te presteren in mijn sport
S1.2 Onwenselijk	Ik vind de impact van de dopingregels op mijn persoonlijk leven te groot
S1.3 Wenselijk	Het is een goede zaak dat tien jaar oude controlemonsters alsnog geanalyseerd kunnen worden op dopinggeduide stoffen.
S1.4 Wenselijk	Ik vind de dopingregels op dit moment effectief
S1.5 Wenselijk	Als ik doping zou gebruiken, zou ik me schuldig voelen
S1.6 Onwenselijk	Ik vind de dopingregels ingewikkeld
S1.7 Onwenselijk	Ik vind dat het gebruik van doping vrijgegeven zou moeten worden
S1.8 Onwenselijk	Het gebruik van doping tijdens een trainingsperiode vind ik minder oneerlijk dan gebruik tijdens een wedstrijd
S1.9 Onwenselijk	Van een sporter worden dermate buitensporige prestaties verwacht dat hij/zij wel haast gedwongen wordt om doping te gebruiken
S1.10 Onwenselijk	In mijn sport kan dopinggebruik leiden tot grote prestatieverbeteringen
S1.11 Wenselijk	In mijn sport kan dopinggebruik zeer schadelijk zijn voor de gezondheid
S1.12 Wenselijk	Als onder collegasporters of begeleiders het vermoeden bestaat dat iemand in mijn sport doping gebruikt, dan wordt dat direct bij de controlerende instanties gemeld.

Kennis dopinglijst

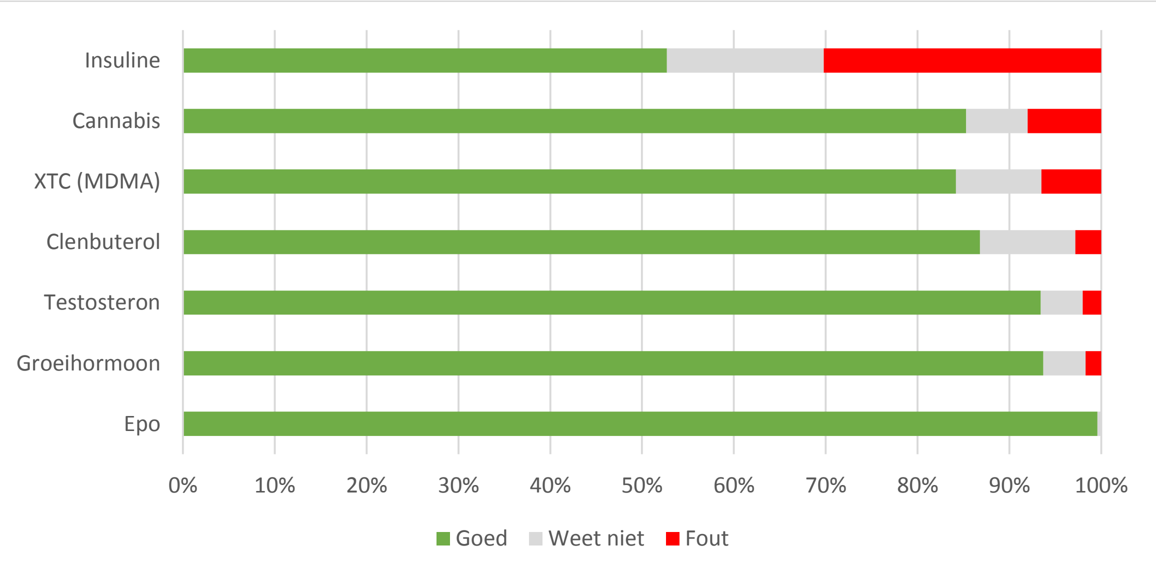
Over het algemeen is de kennis bij wielrenners over wat op de dopinglijst staat vrij goed te noemen is. Vier van de zeven stoffen die op de dopinglijst staan wordt maar door 0-3% als fout beoordeeld.

Nul tot drie procent van de wielrenners denkt dus dat deze stoffen niet op de dopinglijst staan, terwijl dat wel het geval is. Dit vormt natuurlijk (zij het beperkt) een dopingrisico. De drie stoffen waarop hogere percentages worden gescoord zijn insuline en cannabis (marihuana) en XTC (MDMA).

Maar liefst 30% van de wielrenners geeft insuline een toegestane status. Daarnaast geeft 17% aan dat ze niet weten wat de status van deze stof is. Daarmee geldt voor insuline theoretisch gezien het grootste risico als het gaat over het maken van een onbewuste dopingovertreding. Echter, in de praktijk valt dit gelukkig mee, aangezien het aantal diabeten in de topsport vrij laag is. Ook kunnen wielrenners die geen whereaboutsverplichting hebben en niet deelnemen aan officiële internationale evenementen, ook achteraf (dus na een positieve controle) een dispensatieverzoek voor het gebruik van de insuline indienen. Daarmee leidt het gebrek aan kennis over de dopinggeduide status van insuline dus niet snel tot een dopingovertreding.

Daarnaast schat 8% van de wielrenners de dopinggeduide status van cannabis verkeerd in en 7% die van XTC. Beide staan op de dopinglijst en de kans dat voor dit gebruik een medische dispensatie wordt verleend, kan als zeer klein worden beschouwd. Daarmee geldt qua stoffen het eventueel drugsgebruik als een risico als het gaat over het maken van een onbewuste dopingovertreding.

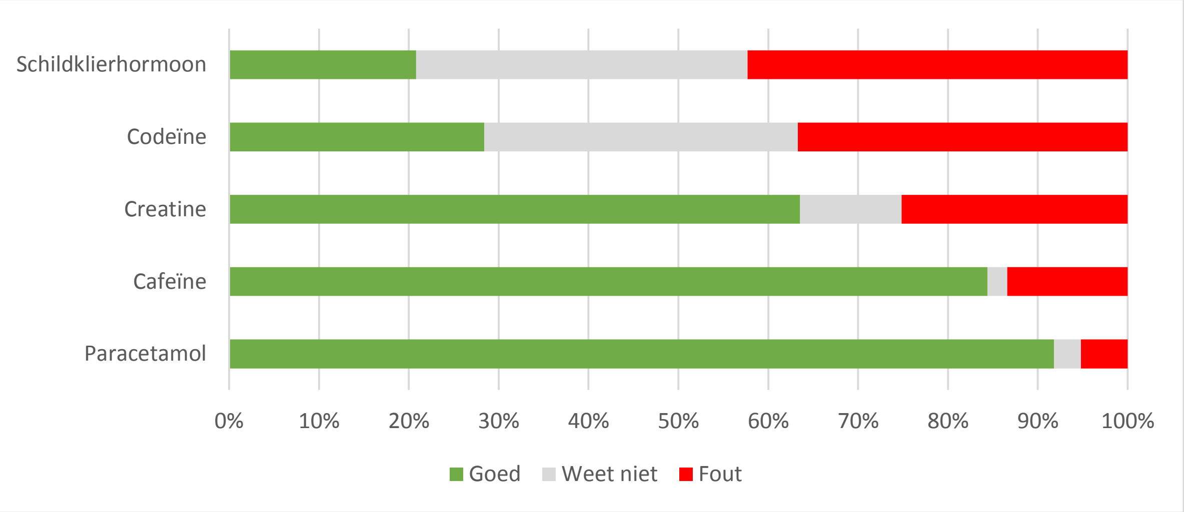
Score stoffen op de dopinglijst
Groen = goed beantwoord, grijs = beantwoord met 'weet niet', rood = fout beantwoord

De stoffen die niet op de dopinglijst staan, krijgen gemiddeld vaker een foute beoordeling dan de stoffen die wel op de dopinglijst staan. Voor schildklierhormoon en codeïne geldt zelfs dat ze vaker fout dan goed

worden beoordeeld. Wellicht is het meer de gevoelswaarde die bij de atleten leeft over deze stoffen, waardoor deze hoge foutpercentages gescoord worden. Deze conclusie wordt mede ondersteund door het aantal atleten wat 'weet niet' heeft geantwoord bij deze stoffen, 37% voor schilklierhormoon en 35% voor codeïne. Gelukkig levert dit – in tegenstelling tot de stoffen die wel op de dopinglijst staan – geen dopingrisico op.

Score stoffen niet op de dopinglijst
Groen = goed beantwoord, grijs = beantwoord met 'weet niet', rood = fout beantwoord

<u>Kennis dopingregels en risico's</u>
De kennis van de wielrenners over de dopingregels en –risico's is gemeten door middel van acht stellingen. De stellingen konden met 'waar', 'niet waar' of 'weet niet' ingevuld worden. Dit is omgezet naar een waardering of de stelling goed of fout beantwoord is.

Over het algemeen is ook hier de kennis van de wielrenners goed te noemen. Zes van de acht stellingen hebben een foutpercentage in het bereik van 1-3%. De twee overige stellingen worden fors slechter beoordeeld. Dit zijn de stellingen:

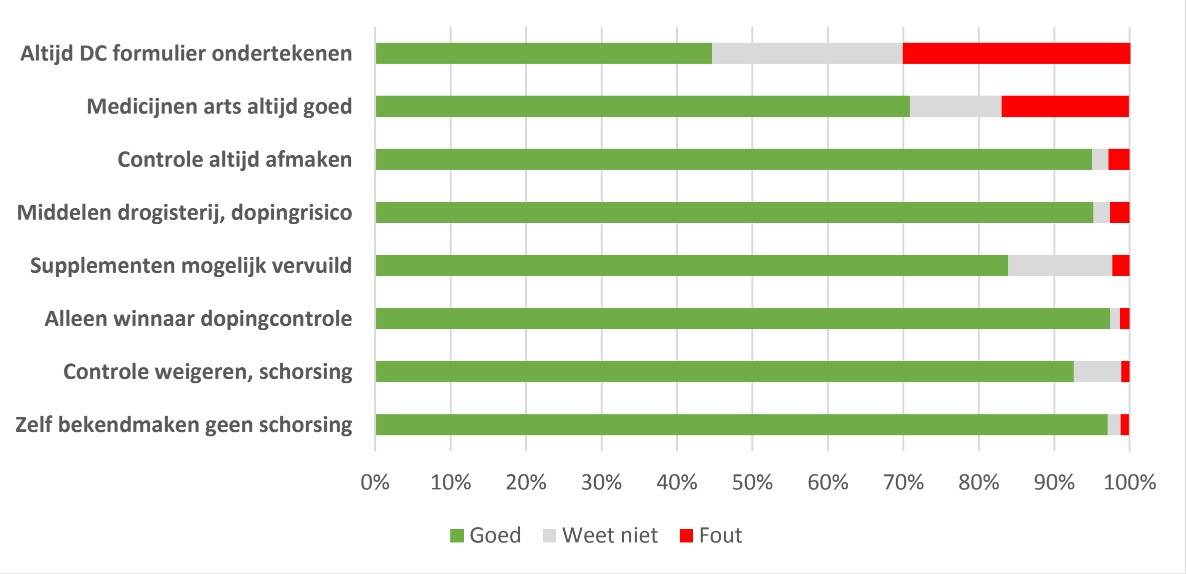
- Ook als ik het niet eens ben met de dopingcontroleprocedure, moet ik het dopingcontroleformulier toch altijd tekenen na afloop van de dopingcontrole (30%)
- Medicijnen op doktersvoorschrift mogen altijd gebruikt worden (17%)

Hier toont zich duidelijk een groot dopingrisico voor de wielrenners. Er ligt dus een belangrijke preventieve taak bij de Dopingautoriteit, NOC*NSF, de bonden en sportbegeleiders om de komende jaren de kennis op deze twee punten te vergroten en zo het risico op onbedoelde dopingovertredingen te verkleinen.

Stellingen kennis dopingregels en –risico's

#	Stelling
S2.1 Goed	Voedingssupplementen kunnen vervuild zijn met doping.
S2.2 Goed	Ook middelen die je gewoon bij de drogist kunt kopen, kunnen doping bevatten.
S2.3 Fout	Indien een dopingcontrole wordt georganiseerd bij een wedstrijd, kan alleen de winnaar worden geselecteerd voor een dopingcontrole.
S2.4 Goed	Indien ik word geselecteerd voor een dopingcontrole moet ik die hele controle afmaken, ook al duurt het enkele uren.
S2.5 Goed	Ook als ik het niet eens ben met de dopingcontroleprocedure, moet ik het dopingcontroleformulier toch altijd tekenen na afloop van de dopingcontrole.
S2.6 Goed	Het weigeren aan een dopingcontrole deel te nemen, kan een schorsing voor langere termijn opleveren.
S2.7 Fout	Medicijnen op doktersvoorschrift mogen altijd gebruikt worden.
S2.8 Fout	Als ik mijn dopinggebruik zelf bekend maak, kan ik niet worden geschorst.

Score stellingen kennis dopingregels en risico's
Groen = goed beantwoord, grijs = beantwoord met 'weet niet', rood = fout beantwoord

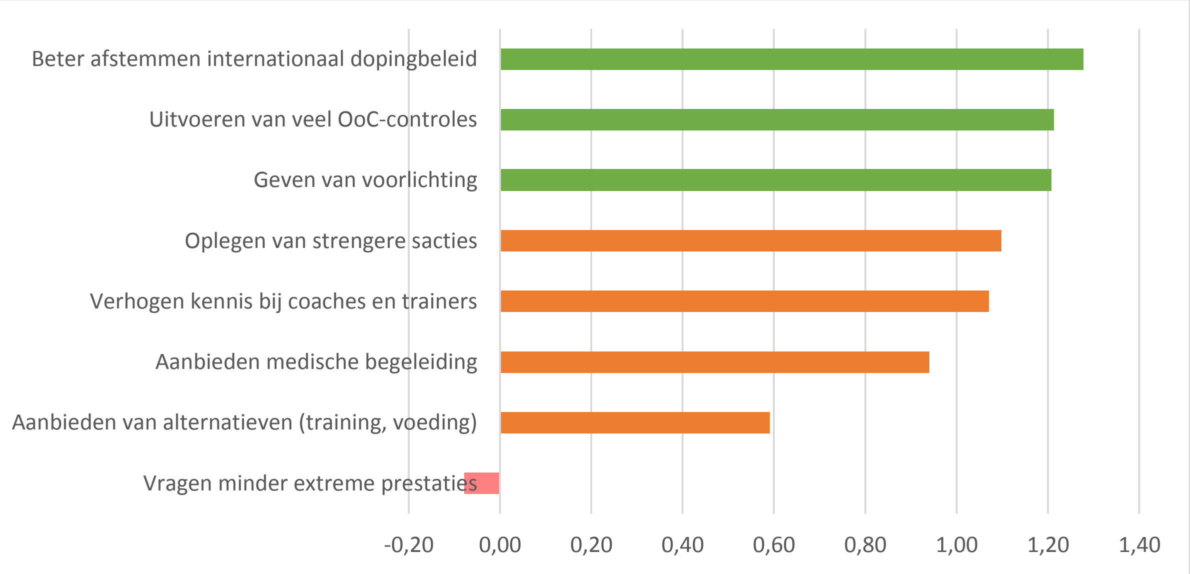

Beleid
Dopingbeleid omvat vele verschillende aspecten, van voorlichting tot controles tot het opleggen van sancties. Een achttal verschillende voorzieningen is aan de sporters voorgelegd.

De wielrenners hebben geen hele sterke voorkeur voor één van de genoemde voorzieningen. Een aanpak op meerdere fronten lijkt dus de voorkeur te hebben. Wel maken ze duidelijk dat ze het 'vragen van minder extreme prestaties van topsporters' niet als de oplossing zien. Deze stelling krijgt op een schaal van zeer onbelangrijk (-2) tot zeer belangrijk (2) een score van -0,08. Hiermee ligt de waardering van deze oplossing licht negatief, tegen neutraal (0) aan.

Drie stellingen scoren boven de 1,2 gemiddeld. Dit zijn de wensen voor een betere internationale afstemming van het dopingbeleid (1,28), het uitvoeren van veel dopingcontroles (1,21) en het geven van voorlichting (1,21). Er ligt dus een duidelijk advies aan de verantwoordelijke instanties om hiermee aan de slag te gaan. Daarnaast scoort ook de wens tot opleggen van strengere sancties (1,10) en het verhogen van de kennis bij coachen er trainers over de dopingregels en –procedures (1,07) boven belangrijk (1). Ook de twee andere voorzieningen scoren met 0,94 en 0,59 nog steeds eerder richting belangrijk (1) dan neutraal (0).

Score voorzieningen
Schaal: zeer onbelangrijk (-2) tot zeer belangrijk (2)
Groen = meest belangrijk geacht, oranje = minder belangrijk geacht, rood = onbelangrijk geacht

Invloed dopinggebruik
Eén op de vier wielrenners (25%) acht het minimaal ‘onwaarschijnlijk’ dat ze in de afgelopen twaalf maanden hebben deelgenomen aan een nationaal sportevenement (bijvoorbeeld een wedstrijd, toernooi of competitie) waarbij de uitslag is beïnvloed door dopinggebruik. Drie op de tien wielrenners (30%) acht deze kans wel realistisch (‘waarschijnlijk’ / ‘zeker’), waarbij één op de zeven (14%) zelfs beweert hier ‘zeker’ over te zijn. De gemiddelde score voor de gehele groep wielrenners ligt met 2,11 net boven ‘misschien’.

Voor internationale sportevenementen wordt de kans dat de uitslag is beïnvloed door dopinggebruik nog iets groter ingeschat. Eén op de vijf (21%) acht deze kans minimaal ‘onwaarschijnlijk’. Eén op de drie (32%) acht deze kans wel realistisch en één op de zeven (14%) is er zelfs ‘zeker’ van. Het gemiddelde voor de gehele groep wielrenners komt met 2,3 relatief gezien maar een klein beetje boven de score voor nationale sportevenementen uit, op een vierde tussen ‘misschien’ (2) en ‘waarschijnlijk’ in.

Invloed dopinggebruik op uitslag sportevenementen
Score: 0 = zeker niet, 1 = onwaarschijnlijk, 2 = misschien, 3 = waarschijnlijk, 4 = zeker

Inschatting	Nationaal	Internationaal
Zeker niet (0)	9%	8%
Onwaarschijnlijk (1)	16%	13%
Misschien (2)	27%	23%
Waarschijnlijk (3)	16%	18%
Zeker (4)	14%	14%
Geen idee	16%	14%
Geen deelname	1%	11%
Gemiddeld	**2,1**	**2,3**

Informatiekanalen
Sporters kunnen door middel van verschillende kanalen op de hoogte komen van de Dopingautoriteit en WADA. Ook kunnen ze verschillende informatiebronnen gebruiken bij het vergaren van dopinggerelateerde informatie.

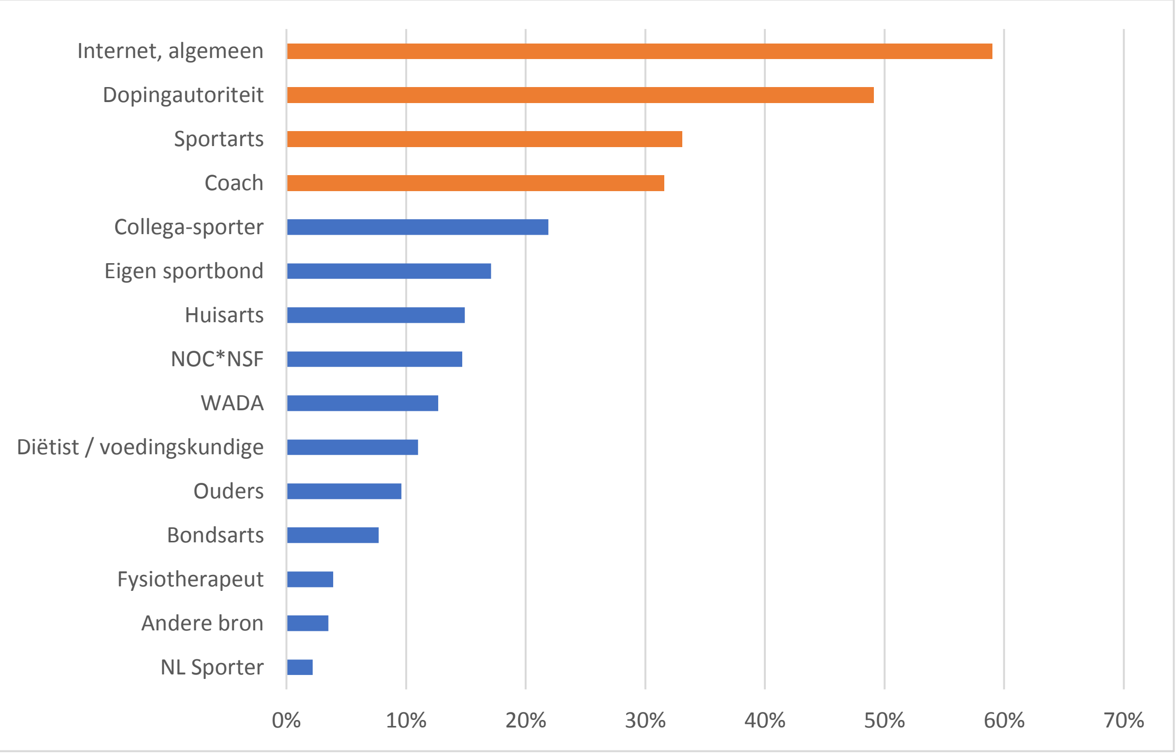
Bekendheid Dopingautoriteit en WADA
Het bestaan van de Dopingautoriteit is bekend bij 98% van de wielrenners, WADA bij 91%. Dikwijls werden de wielrenners hiervan (onder andere) op de hoogte gebracht via het internet algemeen (resp. 50% en 58%) en publicaties van Dopingautoriteit/WADA (resp. 39% en 44%). Voor wat betreft de bekendheid van de Dopingautoriteit is ook de sportbond belangrijk, voor WADA wat minder (resp. 56% en 30%). Ook

NOC*NSF scoort nog vrij hoog (resp. 37% en 23%). De bekendheid van de Dopingautoriteit werd gemiddeld gezien door iets meer kanalen gedragen (2,5 kanalen) dan de bekendheid van WADA (2,1 kanalen).

Informatie

De belangrijkste vier bronnen voor wielrenners om aan dopinggerelateerde informatie te komen, zijn internet algemeen (59%), de Dopingautoriteit (49%), de sportarts (33%) en de coach (32%). De eigen sportbond komt met 17% op de zesde plaats.

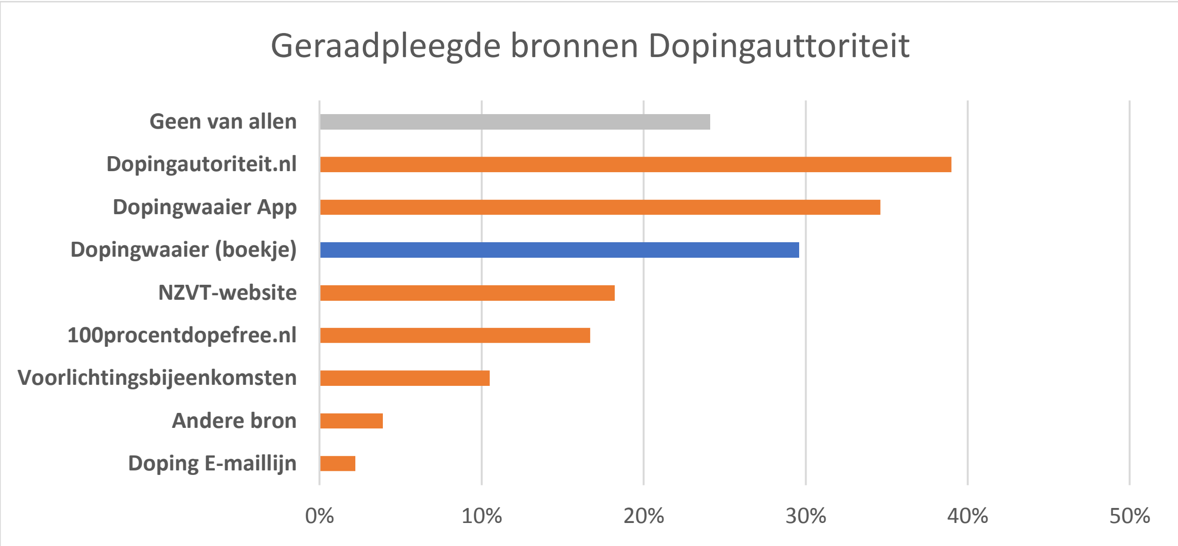
Informatiebronnen dopinggerelateerde informatie
Oranje = hoogste scores

Voorlichtingsbronnen Dopingautoriteit

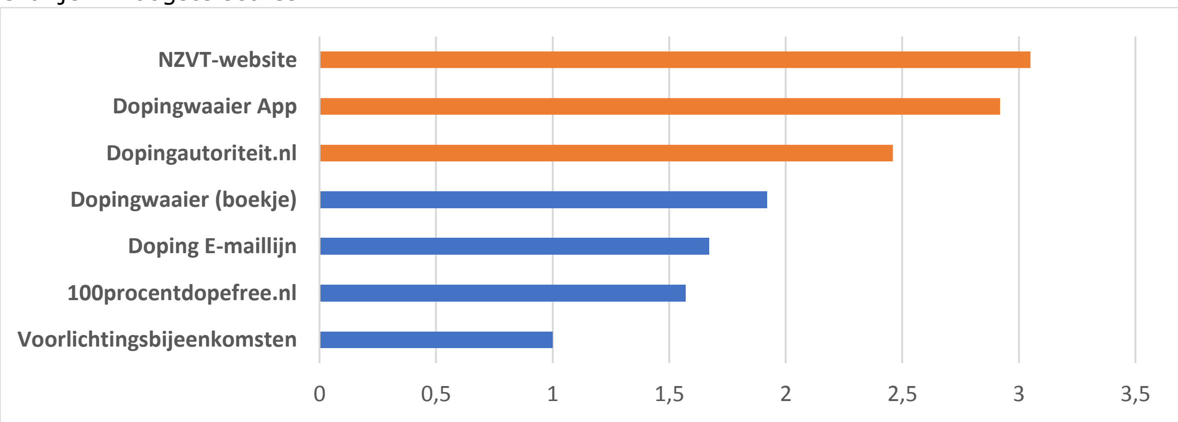
Drie op de vier wielrenners (76%) heeft het afgelopen jaar minimaal één van de bronnen van de Dopingautoriteit geraadpleegd. In de meeste gevallen was dat de corporate website van de Dopingautoriteit (dopingautoriteit), namelijk 39%. Opvallend genoeg werd de verouderde fysieke variant van de Dopingwaaier (boekje) ook nog redelijk vaak gebruikt (30%).

Geraadpleegde informatiebronnen Dopingautoriteit
Blauw = verouderde fysieke Dopingwaaier, grijs = 'geen van allen'

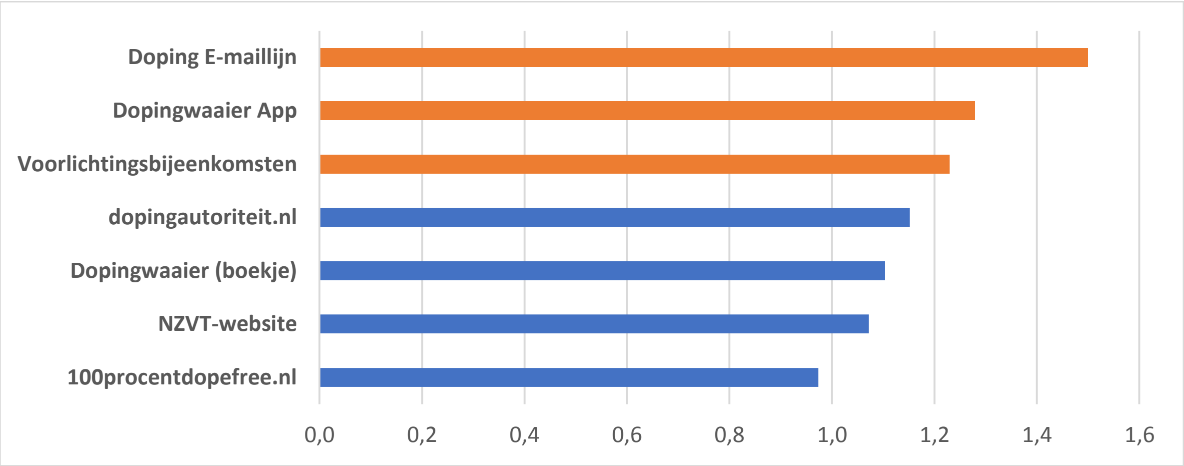
Van alle voorlichtingsbronnen werd de Dopingwaaier App het meest frequent gebruikt (gemiddeld 3,9). De NZVT-website (3,5) en de corporate website van de Dopingautoriteit (3,4) completeren de top drie.

Frequentie van gebruik
Oranje = hoogste scores

<u>Tevredenheid voorlichtingsbronnen Dopingautoriteit</u>
Op een schaal van zeer ontevreden (-2) tot zeer tevreden (2) scoort de Doping E-maillijn (voorheen Doping Infolijn) het hoogst (1,5). Hierbij dient echter wel de kanttekening te worden gemaakt dat slechts tien respondenten het afgelopen jaar van deze Doping E-maillijn gebruik heeft gemaakt en dus een beoordeling konden geven. Alle overige voorlichtingsbronnen worden met een bereik van 0,97 – 1,28 allen rond 'redelijk tevreden' bevonden, waarbij de Dopingwaaier App het hoogst scoort en de 100% Dope Free website het laagst.

Beoordeling voorlichtingsbronnen Dopingautoriteit
Oranje = hoogste beoordelingen

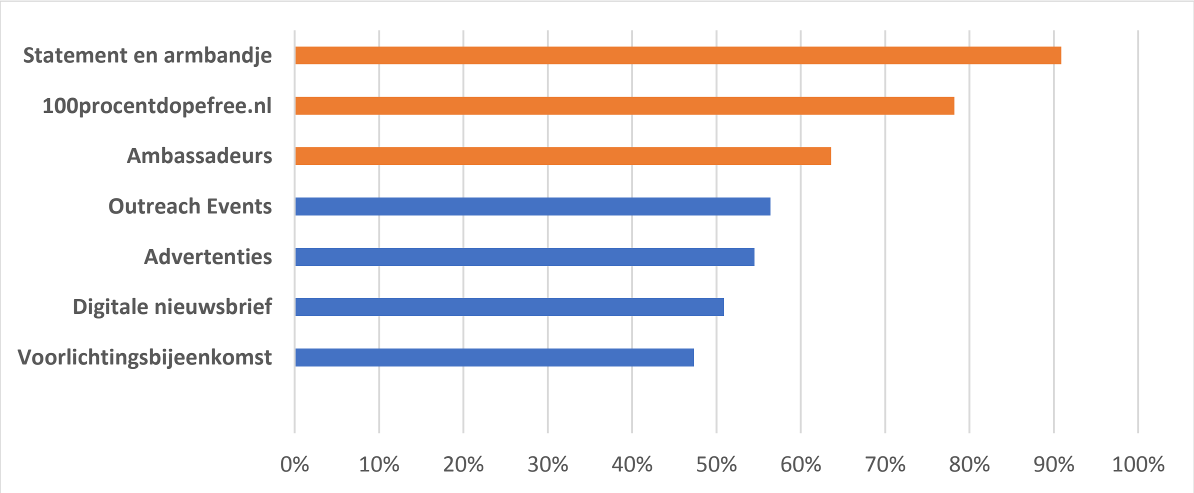

100% Dope Free
Het 100% Dope Free programma is het preventieprogramma van de Dopingautoriteit voor de topsport. Het richt zich op topsporters maar óók op de talenten op weg naar de top.

Bekendheid
Van de wielrenners kent 59% het 100% Dope Free programma. Van deze 59% heeft 49% het statement getekend. Dit is 29% van het totaal aantal wielrenners.

Van de verschillende onderdelen van het 100% Dope Free programma is het tekenen van het statement en het daarbij behorende bandje met 91% het meest bekend, de website 100procentdopefree.nl komt op de tweede plaats (78%), de ambassadeurs staan derde qua bekendheid (64%). Van alle onderdelen zijn de voorlichtingsbijeenkomsten het minst bekend (47%)

Bekendheid onderdeel 100% Dope Free als programma bekend is
Oranje = hoogste scores

Waardering

Alle onderdelen van het 100% Dope Free programma zijn ook beoordeeld door de wielrenners. Op een schaal van 'zeer negatief' (-2) tot 'zeer positief' (2), scoren alle onderdelen tussen 'neutraal' (0) en 'positief' (1). De voorlichtingsbijeenkomsten scoren met 0,76 het hoogst, gevolgd door de website 100procentdopefree.nl (0,68) en de ambassadeurs (0,60). De actie van het statement en het bandje krijgt met 0,35 de laagste score.

Deze scores geven aan dat de wielrenners het 100% Dope Free programma wel waarderen, maar ook dat er zeker nog winst te behalen is wellicht door het programma te vernieuwen en zo beter te laten aansluiten op de wensen van de wielrenners.

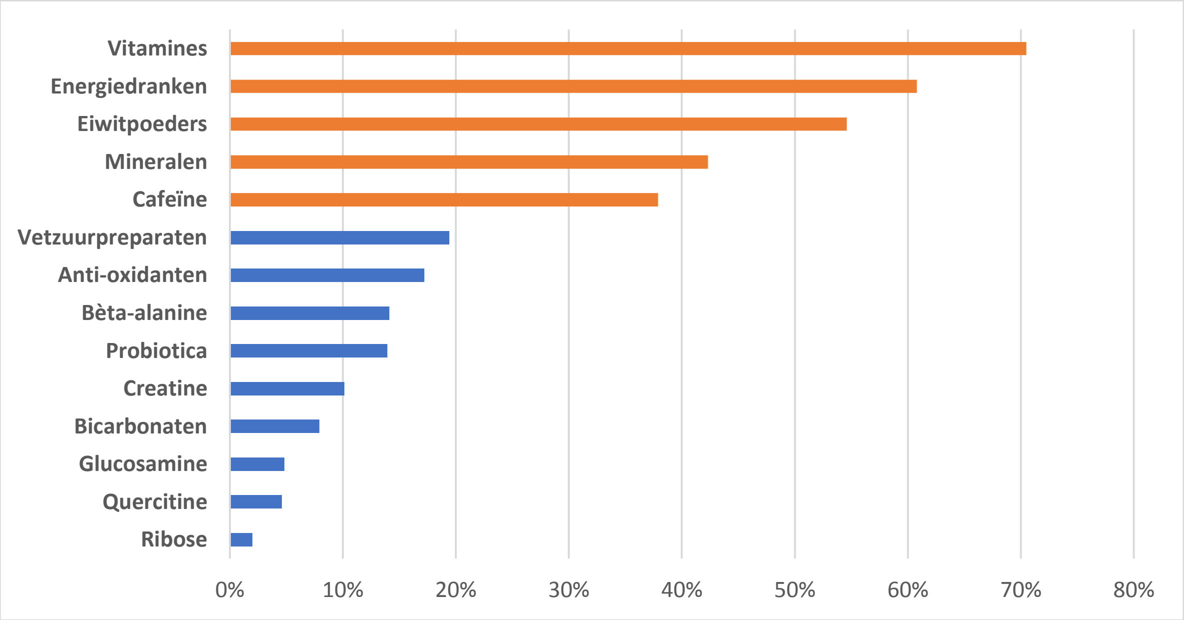
Voedingssupplementen

Voedingssupplementen kunnen dopinggeduide stoffen bevatten, zonder dat dit op het label gemeld staat. Hierdoor vormt het gebruik van voedingssupplementen een dopingrisico voor sporters.

Categorieën

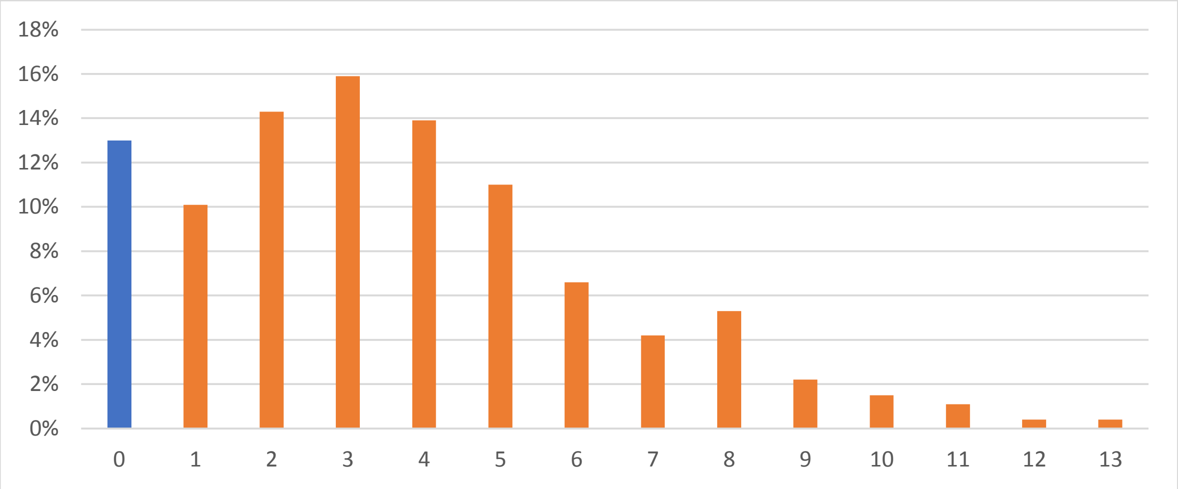
Bijna zeven op de acht wielrenners (87%) gebruikte het afgelopen jaar supplementen. Vitamines werden het meest gebruikt (71%). Dit werd gevolgd door energiedranken (61%) en eiwitpoeders (55%). Mineralen (42) en cafeïne (38%) completeren de top vijf. De rest volgt op gepaste afstand.

Gebruik supplementen door statussporters (relatieve percentages)
Oranje = top vijf

Aantal
Gemiddeld gebruiken wielrenners 3,6 supplementen per persoon. Dit is berekend aan de hand van de gescoorde percentages per genoemde supplementenstoffen/-groepen. Het meest aantal supplementen per individu is 13 (2 wielrenners).

Aantal supplementen per atleet
Blauw = gebruikt geen supplementen

Beperkingen
Natuurlijk kunnen er wel vraagtekens worden geplaatst bij deze cijfers. Zo zitten verschillende van de genoemde stoffen - zoals vitamines en mineralen - geregeld samen in een supplement (een zogenaamde "multi"). Ook zullen niet alle experts energiedranken onder de noemer voedingssupplementen laten vallen, maar onder de groep sportvoeding/sportdranken. Laten we de energiedranken buiten beschouwing, dan gebruikt 83% van de wielrenners voedingssupplementen en komt het gemiddelde gebruik uit op 3,0 per individu.

Geteste supplementen
Van de wielrenners die supplementen neemt, gebruikt 48% deze zonder dat ze getest zijn, 35% gebruikt (onder andere) het Nederlandse NZVT, 5% gebruikt (onder andere) het door de Dopingautoriteit erkende Engelse Informed Sport en 10% gebruikt (onder andere) een ander – systeem, dat niet door de Dopingautoriteit is erkend. Een aantal wielrenners gebruikt meer dan één systeem.

5.3 Resultaten overige sporters (indicatief)

De groep overige sporters zijn alle sporters uit het onderzoek die:
1. geen topsportstatus (A-, B-, "High Potential"-status bij NOC*NSF hebben;
2. geen atleet (Atletiekunie) of wielrenner (KNWU) zijn.

Het is dus een samengestelde groep van sporters die één van de volgende sporten beoefenen: basketbal, gewichtheffen, golf, hippische sport, judo, korfbal, rugby, schaatsen, skiën, tennis, triatlon, volleybal. De analyse van deze groep is louter indicatief. Er kunnen dus geen harde conclusies aan worden verbonden.

Respons
Van de 981 benaderde overige sporters in Nederland zijn er 273 daadwerkelijk aan de vragenlijst begonnen. Dit is een respons van 28%. Bij de controle van de doelgroep bleek echter dat 14% van hen in het afgelopen jaar niet competitief actie was geweest. Daarmee vielen ze buiten de onderzoeksdoelgroep en hoefden ze de vragenlijst niet verder af te maken. Het aantal geïncludeerde overige sporters komt zodoende op 236 (24% van de populatie).

Uiteindelijk hebben 179 sporters de vragenlijst tot het einde afgemaakt. Dit betekent een uitvalpercentage van 24%. De resultaten van de uitvallers zijn zover ingevuld wel meegenomen in de analyse, aangezien er geen (zwaarwegende) redenen waren om deze invoeren te schrappen.

Representativiteit
Het bleek niet mogelijk om de representativiteit van deze groep (op geslacht, leeftijd of sportbeoefening) vast te stellen.

Achtergrondgegevens
Van de sporters is de grootste groep tussen de 18 en 23 jaar oud (45%). De vragenlijst is door iets meer vrouwen (56%) dan mannen (44%) ingevuld. Ongeveer één op de vier sporters is lid van de KNSB (schaatsen).

Leeftijd

Categorie	Percentage
17 jaar of jonger	9%
18-23 jaar	45%
24-29 jaar	27%
30 jaar of ouder	19%

Geslacht

Categorie	Percentage
Man	44%
Vrouw	56%

Sportbond

Categorie	Percentage
JBN (judo)	13,9%
KNHS (hippisch)	2,4%
KNKV (korfbal)	13,9%
KNLTB (tennis)	4,3%
KNSB (schaatsen/in-line skaten)	26,4%
Krachtsport NL (krachtsport/fitness)	6,3%
NBB (basketball)	7,7%
NeVoBo (volleybal)	8,2%
NGF (golf)	2,4%
NRB (rugby)	2,4%
NSkiV (skiën)	1,9%
NTB (triathlon)	10,1%

Controles

Het uitvoeren van dopingcontroles is een belangrijk onderdeel van het handhaven van eerlijke competitie. De sporters kunnen binnen wedstrijdverband, maar ook buiten wedstrijdverband worden gecontroleerd. Meestal dient de sporter bij een controle alleen urine af te staan, soms wordt er ook bloed afgenomen.

Afgelopen 12 maanden

Volgens de zelfrapportage onderging één op de vier (24%) overige sporters in het afgelopen jaar minimaal één controle. Gemiddeld verklaart de gehele groep overige sporters iets minder dan een halve controle (0,44) per persoon te hebben gekregen. Het hoogst aantal controles dat werd genoteerd was zes.

Het gemiddelde voor het aantal controles buiten wedstrijdverband werd gerapporteerd op 0,06 (maximum drie). Voor het aantal bloedcontroles ligt dit gemiddelde op 0,12 (maximaal zes).

Controles

Afgelopen 12 maanden	Gemiddeld	Bereik
Totaal	0,44	0 - 6
Buiten wedstrijdverband	0,06	0 - 3
Bloedcontrole (evt. i.c.m. urine)	0,12	0 - 6

Gehele carrière
Zes op de tien overige sporters heeft volgens eigen verklaring in hun gehele carrière minimaal één controle gehad. Het gemiddelde ligt op 2,6 controles per persoon. Het maximum aantal dat werd opgegeven staat op 60.

Van de 2,6 controles per wielrenner waren er gemiddeld 0,4 buiten wedstrijdverband en ook 0,4 met bloedafname.

Controles

Gehele sportcarrière		Bereik
Totaal	2,6	0 - 60
Buiten wedstrijdverband	0,4	0 - 10
Bloedcontrole (evt. i.c.m. urine)	0,4	0 - 25

Van de groep overige sporters claimt 11% ooit een dopingcontrole buiten wedstrijdverband gehad. Bij 4% was dat naar eigen zeggen ook vorig jaar het geval. Bij 10% van de sporters is er ooit bloed afgenomen. Het cijfer voor afgelopen twaalf maanden komt uit op 6%.

Minimaal één controle

Afgelopen 12 maanden	Percentage
Totaal	24%
Buiten wedstrijdverband	4%
Bloedcontrole (evt. i.c.m. urine)	6%
Gehele sportcarrière	**Percentage**
Totaal	42%
Buiten wedstrijdverband	11%
Bloedcontrole (evt. i.c.m. urine)	10%

Juistheid dopingcontrole
Bijna negen op de tien (89%) van de overige sporters die ooit in hun carrière minimaal één dopingcontrole heeft ondergaan, twijfelde nooit aan de juistheid van het verloop van deze controle(s), 6% twijfelt zelden, 4% soms en 1% regelmatig. Niemand twijfelt vaak of altijd. Uit het beperkt aantal open commentaren kan echter geen conclusie worden getrokken waaraan de overige sporters vooral twijfelen, of de controles vooral in het binnen- of buitenland plaatsvonden en over welke uitvoerende instantie vooral getwijfeld werd.

Whereabouts
Ongeveer 400 Nederlandse topsporters hebben een whereaboutsverplichting opgelegd gekregen. Dit houdt hoofdzakelijk in

dat ze 365 dagen per jaar hun verblijfs- en overnachtingsgegevens door dienen te geven aan een anti-dopingorganisatie. Hierdoor kunnen ze beter opgespoord kunnen worden voor dopingcontroles buiten wedstrijdverband.

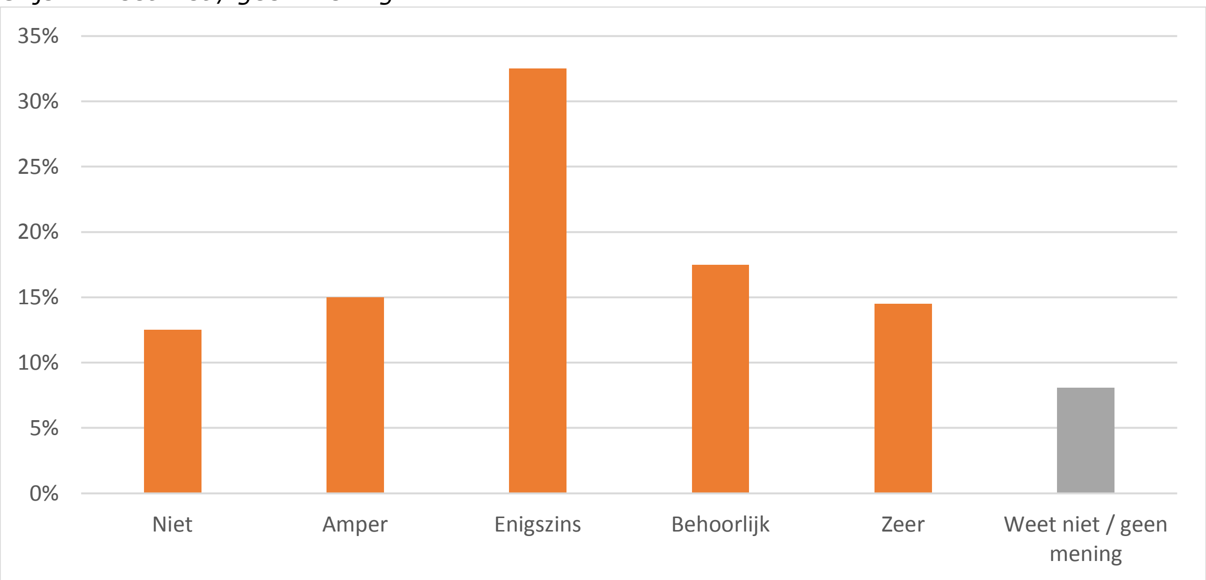
Bestaan whereaboutssysteem
Van de overige sporters is 81% bekend met het bestaan van het whereaboutssysteem.

Zelf whereaboutsverplichting
De verplichting tot het opgeven van de whereabouts is opgelegd aan vijf (2,5%) van deze overige sporters. Voor één sporter geldt de verplichting bij de Dopingautoriteit, drie hebben de verplichting bij de Internationale Federatie en één sporter weet niet voor welke organisatie deze verplichting geldt.

Ooit whereabouts
Van de overige sporters zonder whereaboutsverplichting gaven er zestien (8,2%) aan deze in het verleden wel gehad te hebben. Dit brengt het totaal aantal overige sporters die ooit een whereaboutsverplichting heeft opgelegd gekregen op 21 (10,6%).

Noodzaak whereaboutssysteem
De mening over de noodzaak van het whereaboutssysteem is (sterk verdeeld onder de overige sporters. Net iets meer sporters vinden het whereaboutssysteem ‘zeer noodzakelijk/behoorlijk noodzakelijk’ (33%) dan ‘niet noodzakelijk/amper noodzakelijk’ (28%).

Noodzaak whereaboutssysteem
Grijs = ‘weet niet / geen mening’

Whereaboutsproblemen
Door het lage aantal overige sporters dat aangeeft whereaboutsplichting te zijn (5 sporters), is er geen analyse gemaakt van de door hen gemelde whereaboutsproblemen.

Dispensatieregeling
In het geval dat een medicijn of geneeskundige methode op de dopinglijst staat, is het voor de sporter mogelijk hier (op grond van medische noodzakelijkheid) een dispensatie (vrijstelling) voor aan te vragen. Internationaal wordt een betreffende dispensatie een Therapeutic Use Exemption (TUE) genoemd. In Nederland spreken we van een Geneesmiddelen Dispensatie Sporter (GDS).

Dispensatie bekend
De mogelijkheid om een dispensatie aan te vragen is bekend bij 81% van de overige sporters.

Ervaring met dispensatieregeling
Van de overige sporters hebben er negentien (10%) ervaring met het aanvragen van een dispensatie. Zo hebben er 15 (8%) wel eens een dispensatie aangevraagd via de Geneesmiddelen Dispensatie Sporter commissie van de Dopingautoriteit, twee (1%) bij de Internationale Federatie, één (0,5%) via het IOC en één (0,5%) via de Dopingautoriteit en de Internationale Federatie.

Ervaring aanvragen dispensatie

Organisatie	Percentage
Dopingautoriteit (DA)	8%
Internationale Federatie (IF)	1%
IOC	0,5%
DA en IF	0,5%
Totaal	**10%**

Problemen bij aanvragen
Aan de negentien sporters die wel eens een dispensatie hebben aangevraagd, werd gevraagd of ze bij hun laatste aanvraag problemen hadden ervaren. Dit werd door slechts één sporter (5%) met 'ja' beantwoord. Deze sporter kreeg de dispensatie niet, omdat er een vergelijkbaar medicijn bestond zonder dopinggeduide stoffen. De sporter diende dit medicijn eerst te proberen, maar dat medicijn werkt naar de mening van de sporter niet goed genoeg (Dopingautoriteit).

Stellingen
In dit onderzoek zijn stellingen gebruiken om meer te weten te komen over de kennis en de houding van de sporters.

Dopingregels en -houding
De sporters hebben beantwoord in welke mate ze het eens of oneens zijn met een stelling die gaat over de dopingregels en de eigen (anti)-dopinghouding. Dit is door middel van een berekening zo omgezet dat er een schaal in gemaakt waarbij een positieve score staat voor ‘wenselijk ter bevordering van een sterke anti-dopinghouding’ en een negatieve score voor ‘onwenselijk ter bevordering van een sterke anti-dopinghouding’.

Overzicht stellingen dopingregels en –houding
Score: zeer onwenselijk (-2), onwenselijk (-1), neutraal (0), wenselijk (1), zeer wenselijk (2)

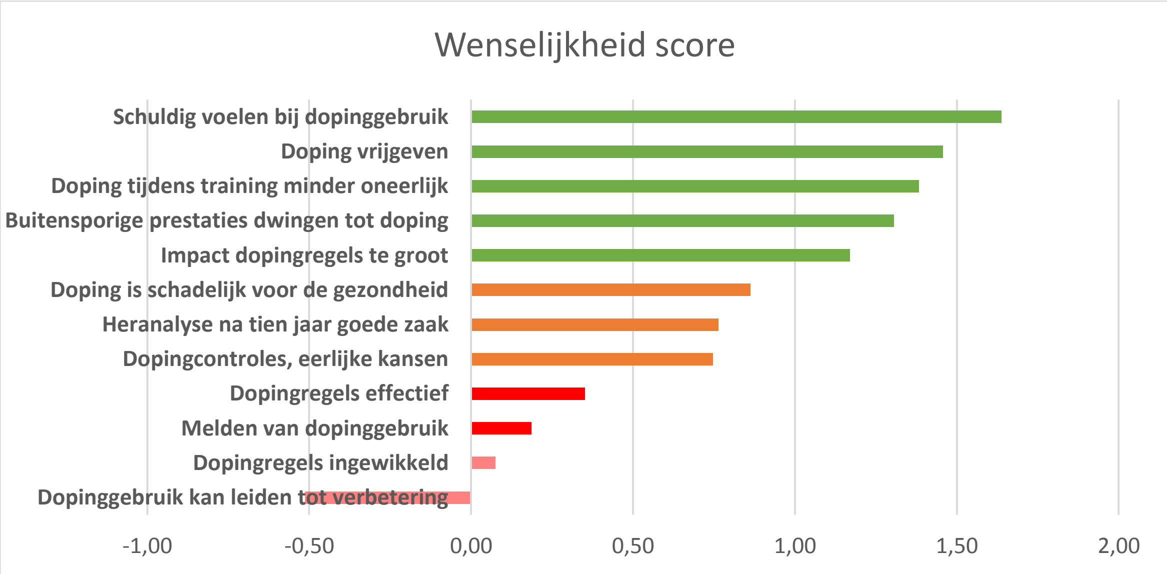
#	Stelling
S1.1 Wenselijk	Ik ben van mening dat de huidige dopingregels ervoor zorgen dat ik een eerlijke kans krijg om te presteren in mijn sport
S1.2 Onwenselijk	Ik vind de impact van de dopingregels op mijn persoonlijk leven te groot
S1.3 Wenselijk	Het is een goede zaak dat tien jaar oude controlemonsters alsnog geanalyseerd kunnen worden op dopinggeduide stoffen.
S1.4 Wenselijk	Ik vind de dopingregels op dit moment effectief
S1.5 Wenselijk	Als ik doping zou gebruiken, zou ik me schuldig voelen
S1.6 Onwenselijk	Ik vind de dopingregels ingewikkeld
S1.7 Onwenselijk	Ik vind dat het gebruik van doping vrijgegeven zou moeten worden
S1.8 Onwenselijk	Het gebruik van doping tijdens een trainingsperiode vind ik minder oneerlijk dan gebruik tijdens een wedstrijd
S1.9 Onwenselijk	Van een sporter worden dermate buitensporige prestaties verwacht dat hij/zij wel haast gedwongen wordt om doping te gebruiken
S1.10 Onwenselijk	In mijn sport kan dopinggebruik leiden tot grote prestatieverbeteringen
S1.11 Wenselijk	In mijn sport kan dopinggebruik zeer schadelijk zijn voor de gezondheid
S1.12 Wenselijk	Als onder collegasporters of begeleiders het vermoeden bestaat dat iemand in mijn sport doping gebruikt, dan wordt dat direct bij de controlerende instanties gemeld.

Wat opvalt is dat één mening negatief scoort. Dat is op de stelling 'In mijn sport kan dopinggebruik leiden tot grote prestatieverbeteringen' (-0,51). Hierbij verwacht men dus prestatiebevordering door dopinggebruik. Dat is logischerwijs niet bevorderlijk om het gebruik van doping te voorkomen. Theoretisch kan hier dus veel winst geboekt worden door de verwachting over het prestatiebevorderende effect van doping te temperen. Echter, dit

zal niet gemakkelijk zijn, aangezien veel stoffen en methoden juist op de dopinglijst staan mede doordat ze daadwerkelijk prestatiebevorderend zijn.

Waar nog de grootste winst te behalen valt door de anti-dopingorganisaties is door de dopingregels minder ingewikkeld (0,08) en effectiever (0,35) te maken. Ook kan er directe winst geboekt worden door ervoor zorgen dat sporters meer de drang krijgen om mogelijk dopinggebruik van collegasporters te melden bij de controlerende instanties. Dit scoort met 0,19 punten namelijk ook er laag.

Score stellingen dopingregels en –houding
Groen = zeer wenselijke score, oranje = redelijk wenselijke score, rood = risicoscore

<u>Kennis dopinglijst</u>
Over het algemeen is de kennis bij de overige sporters over wat op de dopinglijst staat vrij goed te noemen is. Zes van de zeven stoffen die op de dopinglijst staan wordt maar door 1-8% als fout beoordeeld.

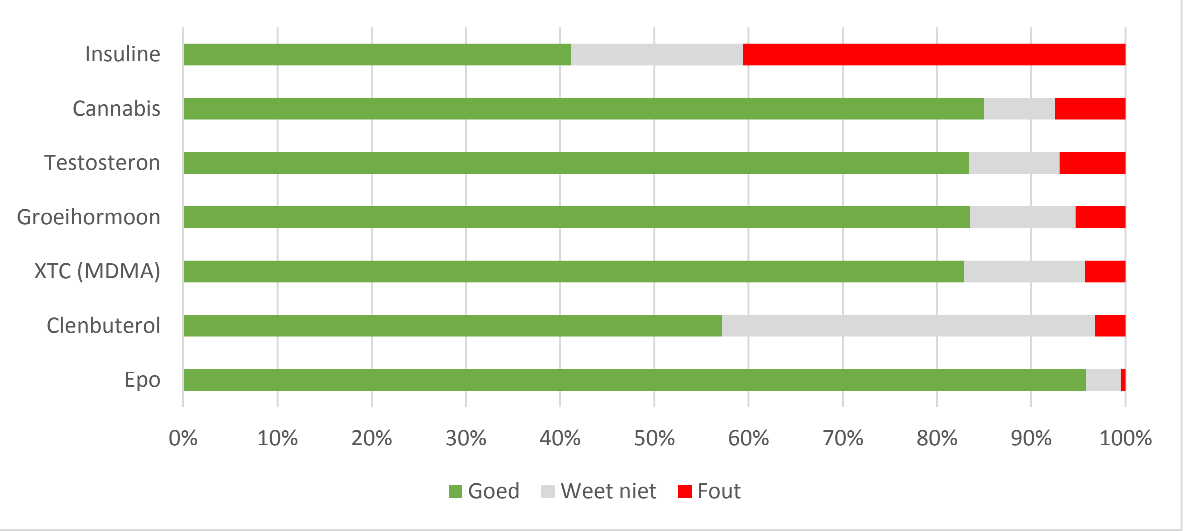
Slechts één tot acht procent van de overige sporters denkt dus dat deze stoffen niet op de dopinglijst staan, terwijl dat wel het geval is. Dit vormt natuurlijk (zij het beperkt) een dopingrisico.

Maar liefst 41% van de sporters geeft deze stof een toegestane status. Daarnaast geeft 18% aan dat ze niet weten wat de status van deze stof is. Daarmee geldt voor insuline theoretisch gezien het grootste risico als het gaat over het maken van een onbewuste dopingovertreding. Echter, in de praktijk valt dit gelukkig mee, aangezien het aantal diabeten in de topsport vrij laag is. Ook kunnen overige sporters die geen whereaboutsverplichting hebben en niet deelnemen aan officiële internationale evenementen, ook achteraf (dus na een positieve controle)

een dispensatieverzoek voor het gebruik van de insuline indienen. Daarmee leidt het gebrek aan kennis over de dopinggeduide status van insuline dus niet snel tot een dopingovertreding.

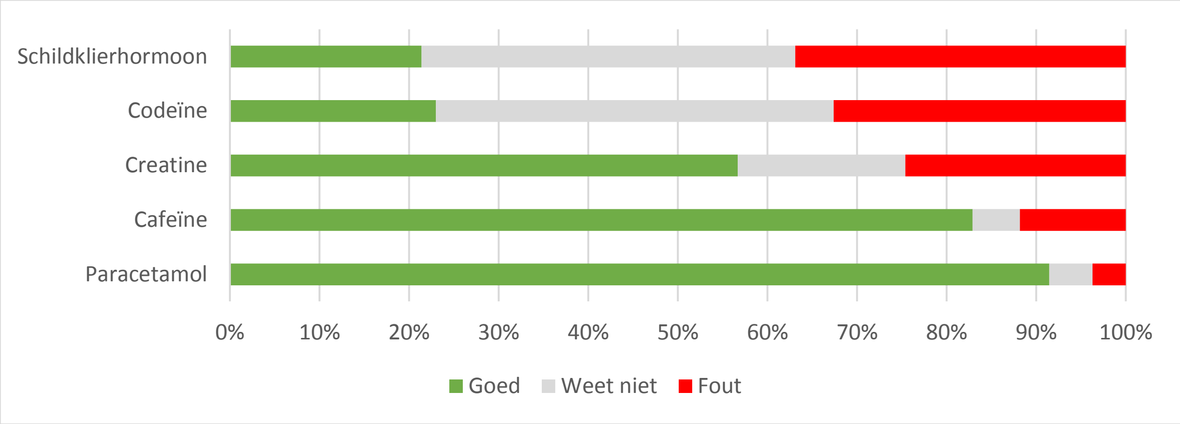
Wat verder opvalt, is dat 40% twijfelt of clenbuterol op de dopinglijst staat, terwijl deze toch maar door 3% fout wordt beoordeeld. Wellicht is deze stof - van alle zeven genoemde stoffen – de meest onbekende onder de sporters

Score stoffen op de dopinglijst
Groen = goed beantwoord, grijs = beantwoord met 'weet niet', rood = fout beantwoord

De stoffen die niet op de dopinglijst staan, krijgen gemiddeld vaker een foute beoordeling dan de stoffen die wel op de dopinglijst staan. Voor schildklierhormoon en codeïne geldt zelfs dat ze vaker fout dan goed worden beoordeeld. Wellicht is het meer de gevoelswaarde die bij de atleten leeft over deze stoffen, waardoor deze hoge foutpercentages gescoord worden. Deze conclusie wordt mede ondersteund door het aantal atleten wat 'weet niet' heeft geantwoord bij deze stoffen, 44% voor codeïne en 42% voor schilklierhormoon. Gelukkig levert dit – in tegenstelling tot de stoffen die wel op de dopinglijst staan – geen dopingrisico op.

Score stoffen niet op de dopinglijst
Groen = goed beantwoord, grijs = beantwoord met 'weet niet', rood = fout beantwoord

<u>Kennis dopingregels en risico's</u>
De kennis van de statussporters over de dopingregels en –risico's is gemeten door middel van acht stellingen. De stellingen konden met 'waar', 'niet waar' of 'weet niet' ingevuld worden. Dit is omgezet naar een waardering of de stelling goed of fout beantwoord is.

Over het algemeen is ook hier de kennis van de overige sporters goed te noemen. Zes van de acht stellingen hebben een foutpercentage in het bereik van 1-4%. De twee overige stellingen worden fors slechter beoordeeld. Dit zijn de stellingen:

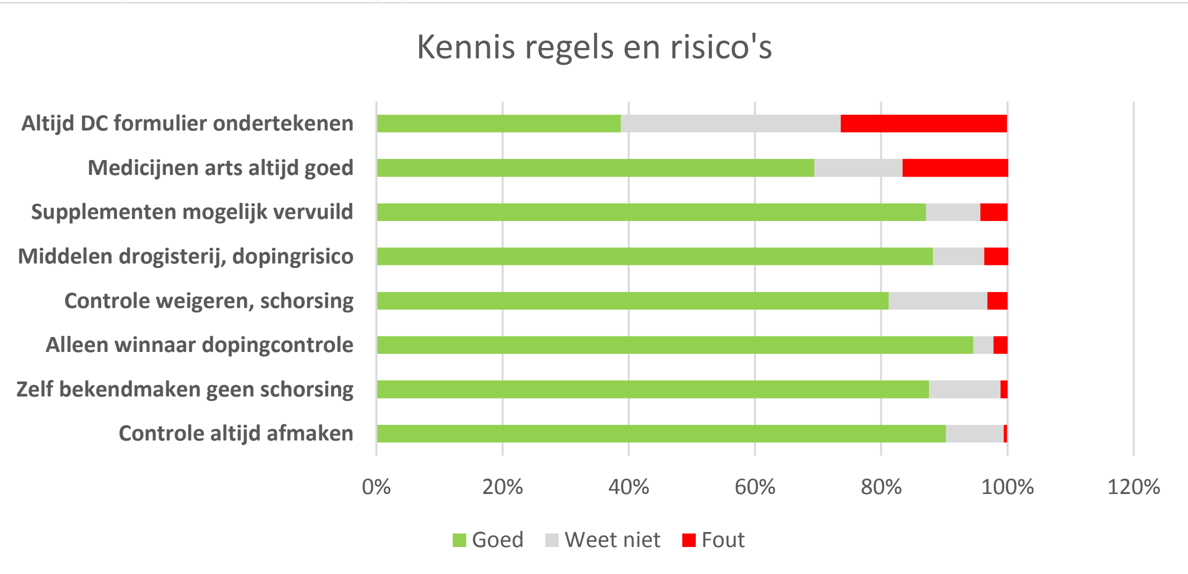
- Ook als ik het niet eens ben met de dopingcontroleprocedure, moet ik het dopingcontroleformulier toch altijd tekenen na afloop van de dopingcontrole (26%)
- Medicijnen op doktersvoorschrift mogen altijd gebruikt worden (17%)

Hier toont zich duidelijk een groot dopingrisico voor de overige sporters. Er ligt dus een belangrijke preventieve taak bij de Dopingautoriteit, NOC*NSF, de bonden en sportbegeleiders om de komende jaren de kennis op deze twee punten te vergroten en zo het risico op onbedoelde dopingovertredingen te verkleinen.

Stellingen kennis dopingregels en –risico's

#	Stelling
S2.1 Goed	Voedingssupplementen kunnen vervuild zijn met doping.
S2.2 Goed	Ook middelen die je gewoon bij de drogist kunt kopen, kunnen doping bevatten.
S2.3 Fout	Indien een dopingcontrole wordt georganiseerd bij een wedstrijd, kan alleen de winnaar worden geselecteerd voor een dopingcontrole.
S2.4 Goed	Indien ik word geselecteerd voor een dopingcontrole moet ik die hele controle afmaken, ook al duurt het enkele uren.
S2.5 Goed	Ook als ik het niet eens ben met de dopingcontroleprocedure, moet ik het dopingcontroleformulier toch altijd tekenen na afloop van de dopingcontrole.
S2.6 Goed	Het weigeren aan een dopingcontrole deel te nemen, kan een schorsing voor langere termijn opleveren.
S2.7 Fout	Medicijnen op doktersvoorschrift mogen altijd gebruikt worden.
S2.8 Fout	Als ik mijn dopinggebruik zelf bekend maak, kan ik niet worden geschorst.

Score stellingen kennis dopingregels en risico's
Groen = goed beantwoord, grijs = beantwoord met 'weet niet', rood = fout beantwoord

Beleid
Dopingbeleid omvat vele verschillende aspecten, van voorlichting tot controles tot het opleggen van sancties. Een achttal verschillende voorzieningen is aan de sporters voorgelegd.

De stellingen over het treffen van voorzieningen in het anti-dopingbeleid kunnen gescoord worden van zeer onbelangrijk (-2) tot zeer belangrijk (2).

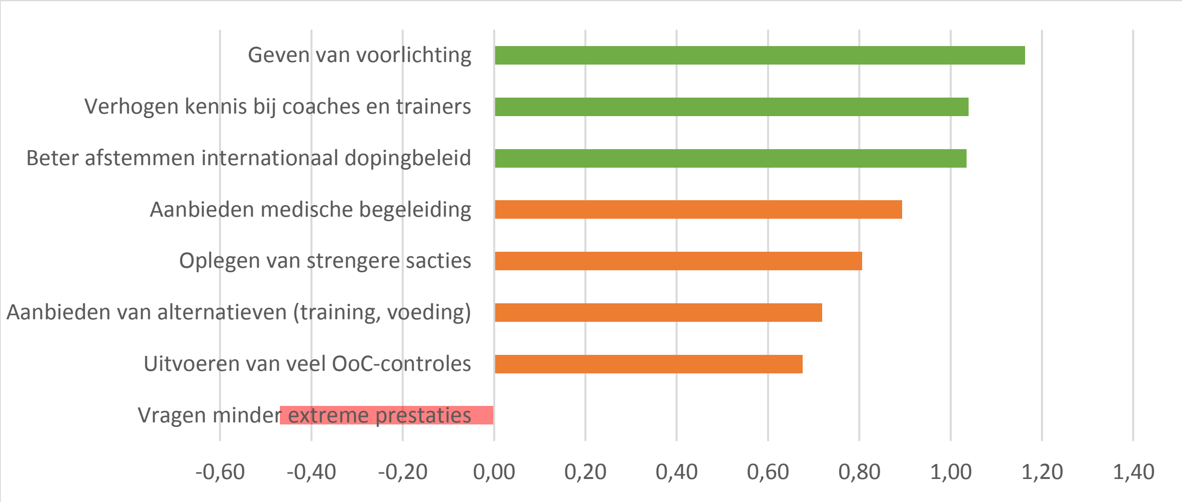
Stellingen dopingbeleid
Zeer onbelangrijk (-2), onbelangrijk (-1), neutraal (0), belangrijk (1), zeer belangrijk (2)

#	Stelling
S3.1	Uitvoeren van veel out-of-competition controles
S3.2	Geven van voorlichting
S3.3	Vragen van minder extreme prestaties van topsporters
S3.4	Beter afstemmen internationaal dopingbeleid
S3.5	Opleggen van strengere sancties
S3.6	Aanbieden van alternatieven, zoals betere trainings- en/of voedingsmogelijkheden en innovaties
S3.7	Aanbieden betere medische begeleiding
S3.8	Verhogen kennis bij coaches en trainers over de dopingregels en -procedures

De overige sporters hebben geen hele sterke voorkeur voor één van de genoemde voorzieningen. Een aanpak op meerdere fronten lijkt dus de voorkeur te hebben. Wel maken ze duidelijk dat ze het 'vragen van minder extreme prestaties van topsporters' niet als de oplossing zien. Deze stelling krijgt op een schaal van zeer onbelangrijk (-2) tot zeer belangrijk (2) een score van -0,47. Hiermee ligt de waardering van deze oplossing tussen negatief (1) en neutraal (0) in.

Drie stellingen scoren gemiddeld boven belangrijk (1). Dit zijn het geven van voorlichting (1,16), het verhogen van de kennis bij trainers en coaches (1,04) en een betere internationale afstemming van het dopingbeleid (1,03). Het aanbieden van betere medische begeleiding (0,89), het opleggen van strengere sancties (0,81), het aanbieden van alternatieven (0,72) en het uitvoeren van veel controles buiten wedstrijdverband (0,68) wordt ook nog als redelijk belangrijk gezien.

Score voorzieningen
Schaal: zeer onbelangrijk (-2) tot zeer belangrijk (2)
Groen = meest belangrijk geacht, oranje = minder belangrijk geacht, rood = onbelangrijk geacht

Invloed dopinggebruik

Zes op de tien overige sporters (60%) acht het minimaal 'onwaarschijnlijk' dat ze in de afgelopen twaalf maanden hebben deelgenomen aan een nationaal sportevenement (bijvoorbeeld een wedstrijd, toernooi of competitie) waarbij de uitslag is beïnvloed door dopinggebruik. Eén op de tien overige sporters (10%) acht deze kans wel realistisch ('waarschijnlijk' / 'zeker'), waarbij één op de twintig (5%) zelfs beweert hier 'zeker' over te zijn. De gemiddelde score voor de gehele groep atleten ligt met 1,1 net boven 'onwaarschijnlijk'.

Voor internationale sportevenementen wordt de kans dat de uitslag is beïnvloed door dopinggebruik nog iets groter ingeschat. Vier op de tien (40%) acht deze kans minimaal 'onwaarschijnlijk'. Eén op de elf deze kans wel realistisch en één op de twintig is er zelfs 'zeker' van. Het gemiddelde voor de gehele groep atleten scoort met 1,35 net iets hoger dan het gemiddelde voor nationale sportevenementen.

Invloed dopinggebruik op uitslag sportevenementen
Score: 0 = zeker niet, 1 = onwaarschijnlijk, 2 = misschien, 3 = waarschijnlijk, 4 = zeker

Inschatting	Nationaal	Internationaal
Zeker niet (0)	25%	18%
Onwaarschijnlijk (1)	35%	22%
Misschien (2)	9%	16%
Waarschijnlijk (3)	5%	4%
Zeker (4)	5%	5%
Geen idee	19%	16%
Geen deelname	3%	19%
Gemiddeld	**1,1**	**1,4**

Informatiekanalen

Sporters kunnen door middel van verschillende kanalen op de hoogte komen van de Dopingautoriteit en WADA. Ook kunnen ze verschillende informatiebronnen gebruiken bij het vergaren van dopinggerelateerde informatie.

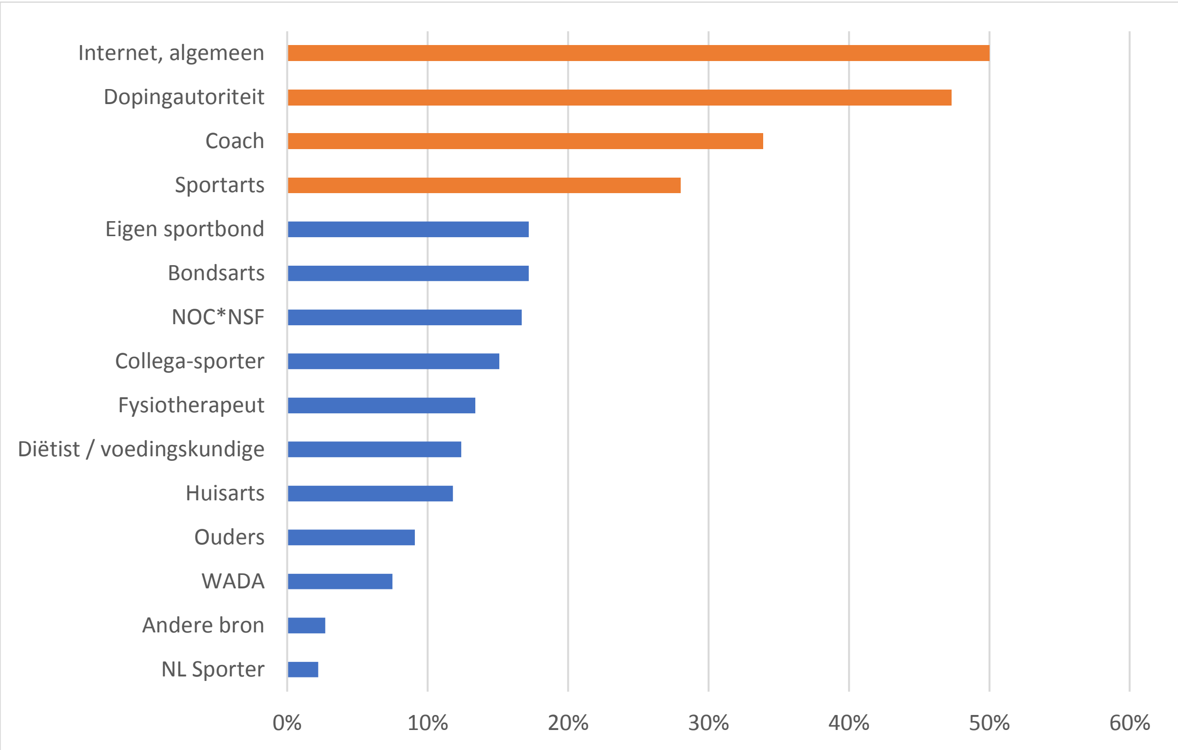
<u>Bekendheid Dopingautoriteit en WADA</u>

Het bestaan van de Dopingautoriteit is bekend bij 94% van overige sporters, WADA bij 93%. Dikwijls werden de overige sporters hiervan (onder andere) op de hoogte gebracht via de sportbond (resp. 53% en 32%), NOC*NSF (resp. 41% en 26%) of internet algemeen (resp. 38% en 48%). Voor WADA blijkt ook het belang van publicaties van/over de eigen organisatie (48%). De bekendheid van de Dopingautoriteit werd gemiddeld gezien door iets meer kanalen gedragen (2,3 kanalen) dan de bekendheid van WADA (1,9 kanalen).

<u>Informatie</u>

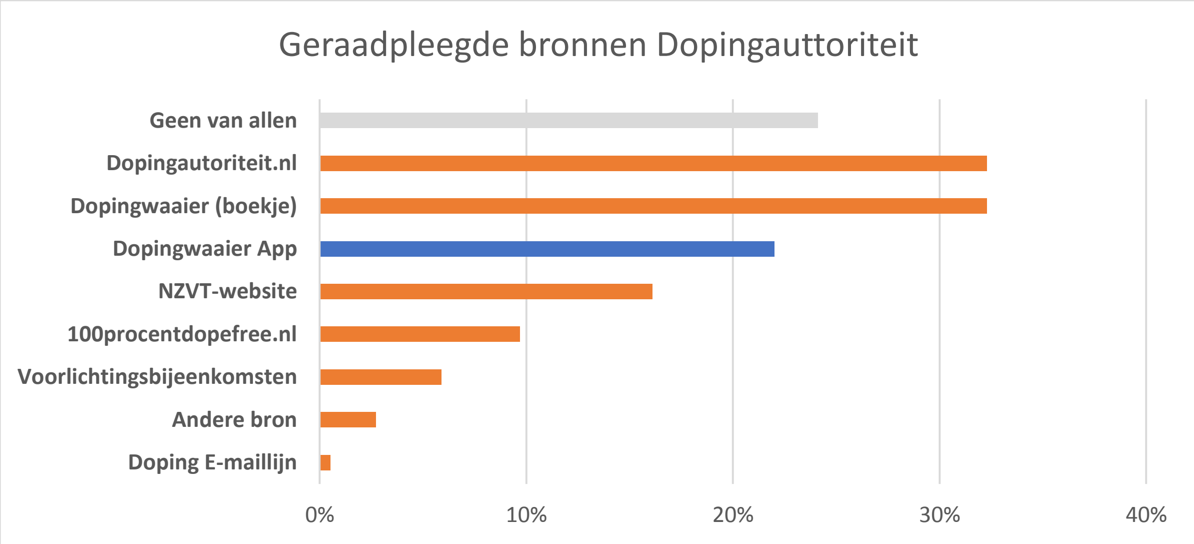
De belangrijkste vier bronnen voor overige sporters om aan dopinggerelateerde informatie te komen, zijn internet algemeen (50%), de Dopingautoriteit (47%), de coach (34%) en de sportarts (28%). De eigen sportbond komt met 17% op de vijfde plaats.

Informatiebronnen dopinggerelateerde informatie
Oranje = hoogste scores

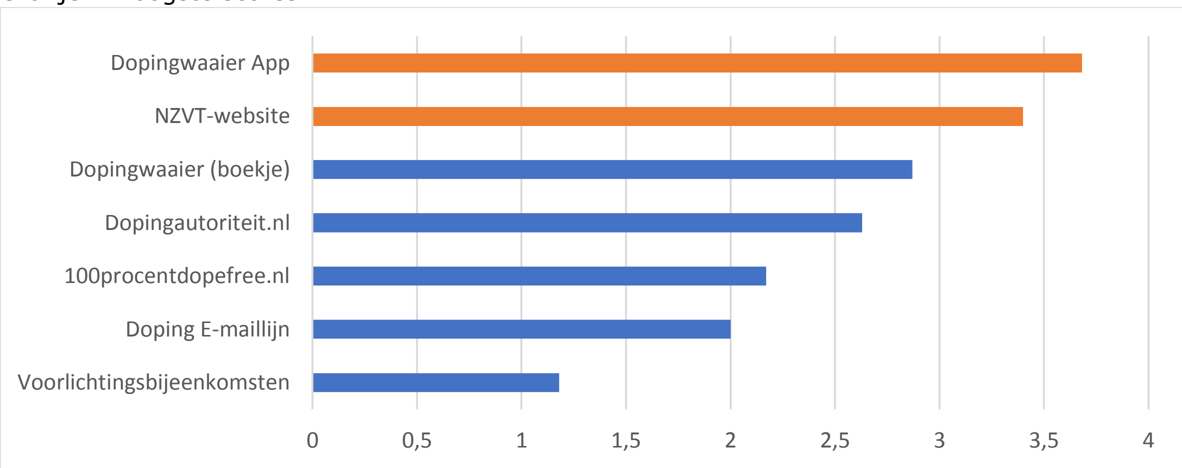
<u>Voorlichtingsbronnen Dopingautoriteit</u>
Twee op de drie overige sporters (67%) heeft het afgelopen jaar minimaal één van de bronnen van de Dopingautoriteit geraadpleegd. In de meeste gevallen was dat de corporate website van de Dopingautoriteit (dopingautoriteit) en de verouderde fysieke variant van de Dopingwaaier (boekje) (beide 32%). De Dopingwaaier App komt met 22% op plek drie.

Geraadpleegde informatiebronnen Dopingautoriteit
Blauw = verouderde fysieke Dopingwaaier, grijs = 'geen van allen'

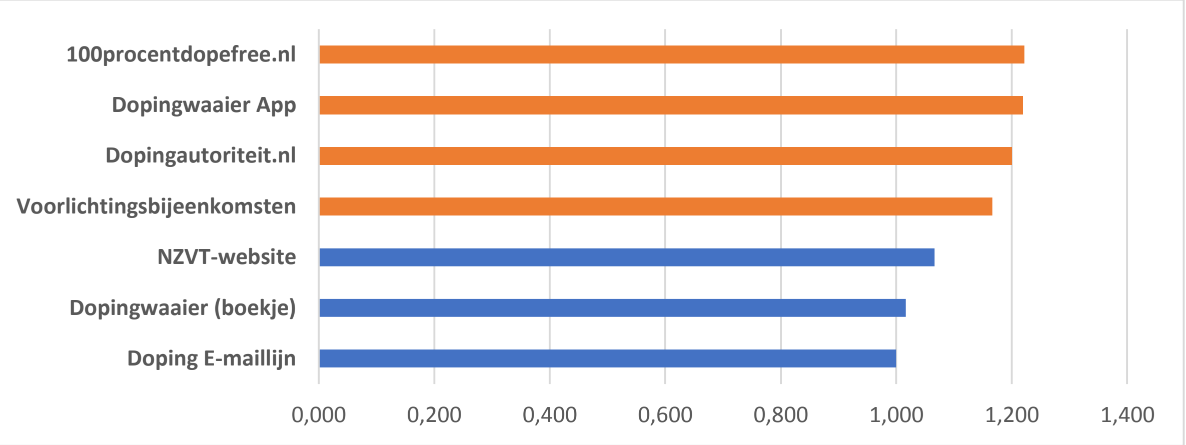
Van alle voorlichtingsbronnen werd de Dopingwaaier App het meest frequent gebruikt, gemiddeld 3,7 maal per jaar. De NZVT-website komt met een frequentie van 3,4 maal per jaar op de tweede plaats.

Frequentie van gebruik
Oranje = hoogste scores

Tevredenheid voorlichtingsbronnen Dopingautoriteit
Op een schaal van zeer ontevreden (-2) tot zeer tevreden (2) scoren de 100% Dope Free website, De Dopingwaaier App, de corporate website (dopingautoriteit.nl) en de voorlichtingsbijeenkomsten met een range van 1,17 – 1,22 het hoogst. De Doping E-maillijn scoort is het afgelopen jaar slechts door één van de overige sporters benaderd en heeft dus ook maar één beoordeling (1,0).

Beoordeling voorlichtingsbronnen Dopingautoriteit
Oranje = hoogst scorende voorlichtingsbronnen

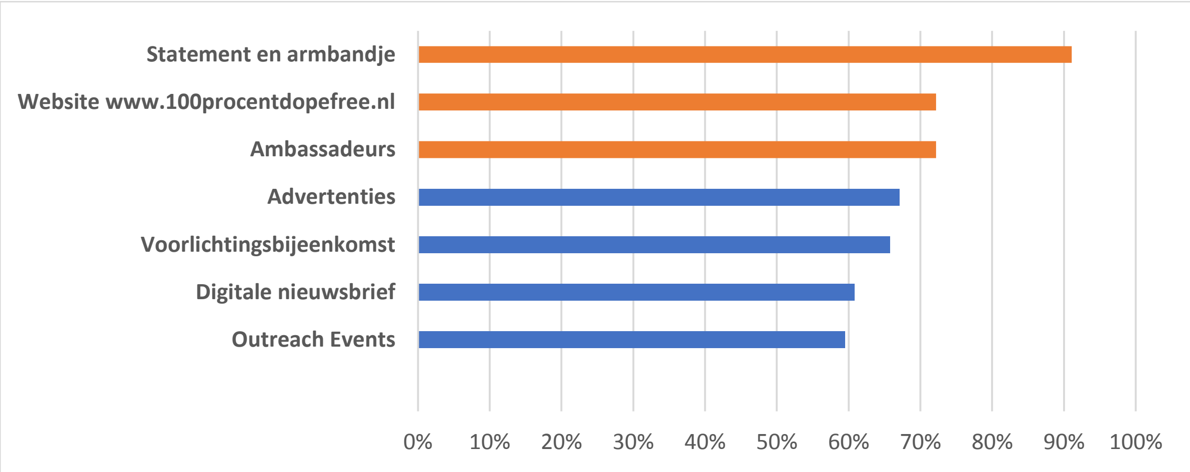

100% Dope Free
Het 100% Dope Free programma is het preventieprogramma van de Dopingautoriteit voor de topsport. Het richt zich op topsporters maar óók op de talenten op weg naar de top.

Bekendheid
Van de overige sporters kent 43% het 100% Dope Free programma. Van deze 65% heeft 49% het statement getekend. Dit is 27% van het totaal aantal overige sporters.

Van de verschillende onderdelen van het 100% Dope Free programma het tekenen van het statement en het daarbij behorende bandje met 91% het meest bekend, de website 100procentdopefree.nl en de ambassadeurs gedeeld tweede qua bekendheid (72%). Van alle onderdelen zijn de outreach events het minst bekend (60%).

Bekendheid onderdeel 100% Dope Free als programma bekend is
Oranje = hoogste scores

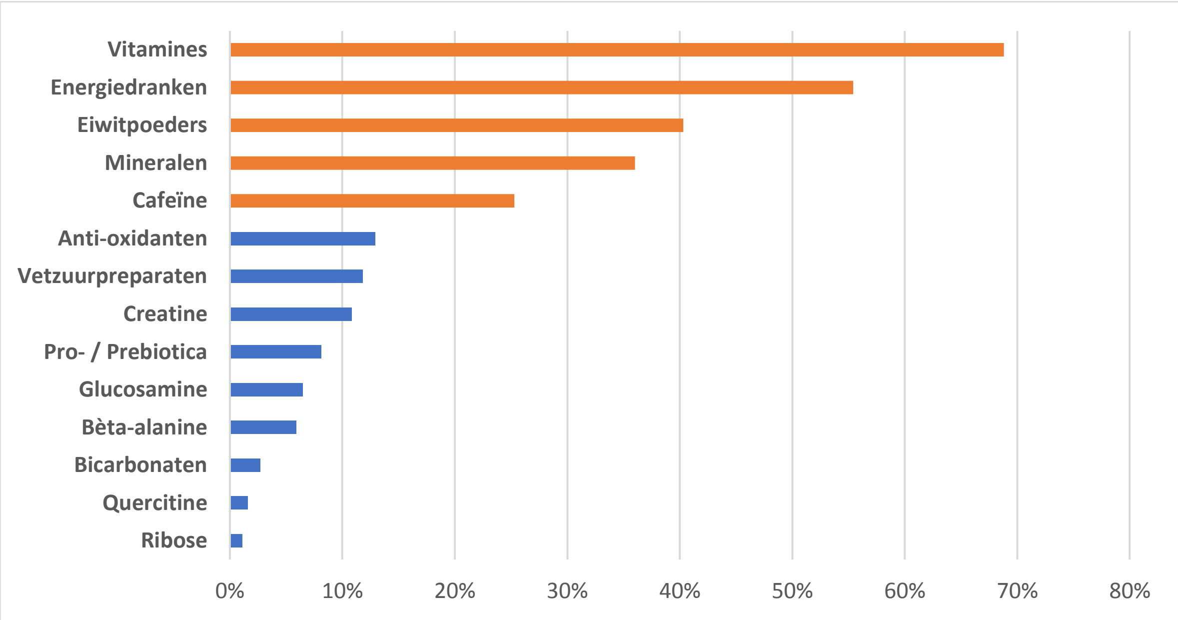
<u>Waardering</u>
Alle onderdelen van het 100% Dope Free programma zijn ook beoordeeld door de wielrenners. Op een schaal van 'zeer negatief'(-2) tot 'zeer positief' (2), scoren alle onderdelen tussen 'neutraal' (0) en 'positief' (1). De website 100procentdopefree.nl scoort met 0,90 het hoogst, gevolgd door de voorlichtingsbijeenkomsten (0,81). De actie van het statement en het bandje krijgt met 0,53 de laagste score.

Deze scores geven aan dat de overige sporters het 100% Dope Free programma wel waarderen, maar ook dat er zeker nog winst te behalen is wellicht door het programma te vernieuwen en zo beter te laten aansluiten op de wensen van de overige sporters.

Voedingssupplementen
Voedingssupplementen kunnen dopinggeduide stoffen bevatten, zonder dat dit op het label gemeld staat. Hierdoor vormt het gebruik van voedingssupplementen een dopingrisico voor sporters.

<u>Categorieën</u>
Vijf op de zes overige sporters (83,3%) gebruikte het afgelopen jaar supplementen. Vitamines werden het meest gebruikt (69%). Dit werd gevolgd door energiedranken (55%) en eiwitpoeders (40%). Mineralen (36%) en cafeïne (25%) completeren de top vijf. De rest volgt op gepaste afstand.

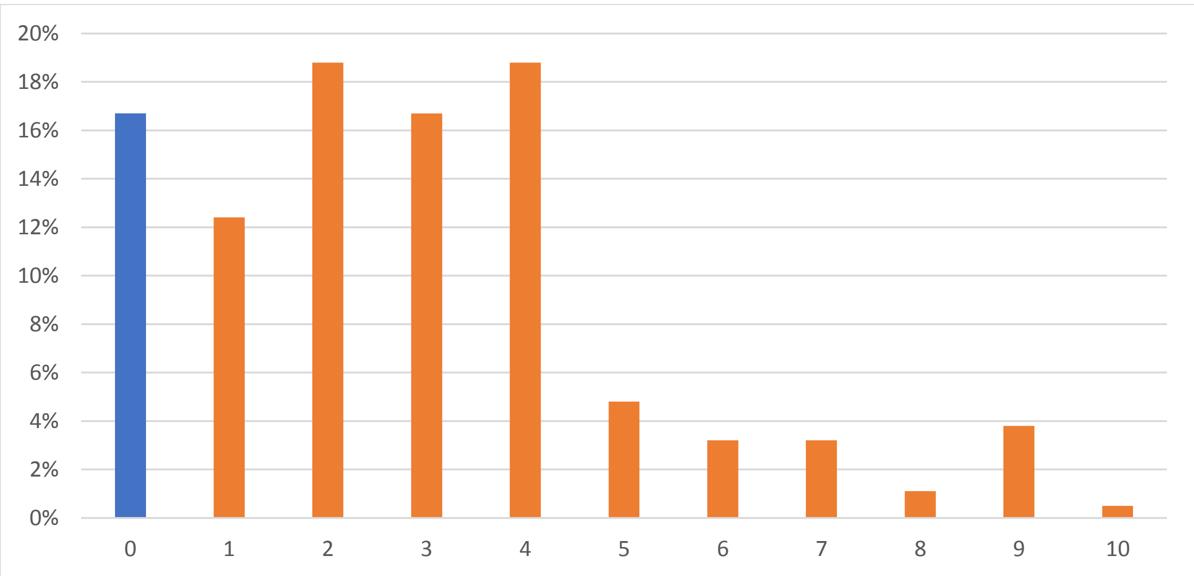
Gebruik supplementen door statussporters (relatieve percentages)
Oranje = top vijf

Aantal

Gemiddeld gebruiken de overige sporters 2,9 supplementen per persoon. Dit is berekend aan de hand van de gescoorde percentages per genoemde supplementenstoffen/-groepen. Het meest aantal supplementen per individu is 10 (1 sporter).

Aantal supplementen per atleet
Blauw = gebruikt geen supplementen

Beperkingen

Natuurlijk kunnen er wel vraagtekens worden geplaatst bij deze cijfers. Zo zitten verschillende van de genoemde stoffen - zoals vitamines en

mineralen - geregeld samen in een supplement (een zogenaamde "multi"). Ook zullen niet alle experts energiedranken onder de noemer voedingssupplementen laten vallen, maar onder de groep sportvoeding/sportdranken. Laten we de energiedranken buiten beschouwing, dan gebruikt 78% van de overige sporters voedingssupplementen en komt het gemiddelde gebruik uit op 2,3 per individu.

Geteste supplementen

Van de overige sporters die supplementen nemen, gebruikt 52% deze zonder dat ze getest zijn, 37% gebruikt (onder andere) het Nederlandse NZVT, 5% gebruikt (onder andere) het door de Dopingautoriteit erkende Engelse Informed Sport en 9% gebruikt (onder andere) een ander – systeem, dat niet door de Dopingautoriteit is erkend. Een aantal overige sporters gebruikt meer dan één systeem.

6. Vergelijking doelgroepen

Gekeken naar de respons per sport, is gekozen om een vergelijking te maken tussen de statussporters, de atleten (Atletiekunie), de wielrenners (KNWU) en ter indicatie ook de groep 'overige sporters' uit dit topsportonderzoek.

Respons en uitvallers

	Statussporters	Atleten	Wielrenners	Overige sporters
Aantal	324	195	508	236
Populatie	740	616	1.545	981
Percentage	44%	32%	33%	24%
Uitvallers	10%	14%	16%	24%

Achtergrondgegevens

De statussporters zijn gemiddeld gezien het oudst en deze groep bestaat met 59% ook het meest uit vrouwen. De groep wielrenners is het jongst en bestaat met 70% het meest uit mannen. Hierbij dient aangetekend te worden dat de leeftijdsverdeling van de wielrenners en de geslachtsverdeling bij zowel de wielrenners en statussporters niet representatief is voor de populatie. De ware leeftijd van de populatie wielrenners ligt gemiddeld namelijk lager dan uit deze responsgroep naar voren komt en voor zowel de wielrenners als de statussporters geldt dat de vragenlijst door een hoger percentage vrouwen beantwoord is dan op basis van de populatie verdeling verwacht mag worden. Dit gebrek aan representatieve kracht kan van invloed zijn op de resultaten van dit onderzoek.

Leeftijdscategorieën

	Statussporters	Atleten	Wielrenners*	Overige sporters
17 jaar of jonger	2%	4%	0%	9%
18-23 jaar	29%	43%	57%	45%
24-29 jaar	45%	37%	29%	27%
30 jaar of ouder	24%	16%	14%	19%

** Bij de wielrenners ligt de leeftijd van de responsgroep gemiddeld hoger dan de leeftijd van de populatie*

Geslacht

	Statussporters*	Atleten	Wielrenners*	Overige sporters
Mannen	41%	56%	70%	44%
Vrouwen	59%	44%	30%	56%

** Bij de statussporters en de wielrenners hebben er relatief meer vrouwen deelgenomen aan het onderzoek dan er op basis van de populatie verwacht mag worden*

Controles
Van de vier groepen hebben de statussporters afgelopen jaar (volgens zelf-rapportage) verreweg de meeste controles ondergaan. Zij krijgen er gemiddeld 2,6 in de laatste 12 maanden. De wielrenners worden gemiddeld ongeveer twee keer zoveel gecontroleerd als de atleten (binnen en buiten wedstrijdverband). De atleten krijgen verhoudingsgewijs een laag aantal bloedcontroles.

<u>Aantal controles</u>
Voor de gehele carrière geldt ongeveer hetzelfde beeld, met als uitzondering het aantal bloedcontroles bij de atleten. Dat ligt voor de gehele carrière gemiddeld lager dan het aantal bloedcontroles in het afgelopen jaar. Een verklaring daarvoor is niet gevonden.

Controles, absoluut

Jaar	Statussporters	Atleten	Wielrenners	Overige sporters
Totaal	2,6	0,5	1,0	0,4
Buiten wedstrijd	1,4	0,2	0,3	0,1
Bloedcontrole	0,4	0,0	0,3	0,1
Carrière				
Totaal	13,1	2,4	5,3	2,6
Buiten wedstrijd	5,7	0,8	1,4	0,4
Bloedcontrole	1,8	0,2	1,0	0,4

Controles, relatief

Afgelopen jaar	Statussporters	Atleten	Wielrenners	Overige sporters
Totaal	100%	18%	38%	15%
Buiten wedstrijd	100%	12%	24%	7%
Bloedcontrole	100%	5%	63%	25%
Carrière				
Totaal	100%	18%	40%	20%
Buiten wedstrijd	100%	14%	25%	7%
Bloedcontrole	100%	10%	56%	22%

<u>Minimaal één controle</u>
Meer dan zeven op de tien statussporters heeft afgelopen jaar minimaal één controle ondergaan. Voor de gehele carrière zijn dit er meer van negen op de tien. Dit is fors meer dan het relatieve aantal atleten en wielrenners dat minimaal één controle heeft ondergaan. Ook hier scoren de wielrenners telkens hoger dan de atleten.

Minimaal één controle

Afgelopen jaar	Statussporters	Atleten	Wielrenners	Overige sporters
Totaal	72%	18%	27%	24%
Buiten wedstrijd	59%	7%	11%	4%
Bloedcontrole	11%	2%	7%	6%
Carrière				
Totaal	91%	31%	44%	42%
Buiten wedstrijd	75%	12%	14%	11%
Bloedcontrole	19%	9%	12%	10%

Minimaal één controle, relatief t.o.v. statussporters

Afgelopen jaar	Statussporters	Atleten	Wielrenners	Overige sporters
Totaal	100%	27%	38%	33%
Buiten wedstrijd	100%	12%	19%	7%
Bloedcontrole	100%	14%	61%	56%
Carrière				
Totaal	100%	34%	48%	46%
Buiten wedstrijd	100%	16%	19%	15%
Bloedcontrole	100%	48%	63%	54%

Juistheid dopingcontrole

De wielrenners (24%) twijfelen vaker aan de dopingcontroles dan de statussporters (18%) en atleten (17%). Bij de statussporters twijfelt geen van de respondenten vaak of altijd aan het juiste verloop van de dopingcontrole. Bij de atleten (3,4%) en wielrenners (1,0%) is dat wel het geval.

Juistheid dopingcontrole

	Statussporters	Atleten	Wielrenners	Overige sporters
Nooit (0)	81%	83%	76%	89%
Zelden (1)	15%	12%	14%	6%
Soms (2)	4%	2%	8%	4%
Regelmatig (3)	0%	0%	1%	1%
Vaak (4)	0%	2%	1%	0%
Altijd (5)	0%	2%	1%	0%
Gemiddeld	**0,23**	**0,30**	**0,38**	**0,17**

Whereabouts

Het whereaboutssysteem is het meest bekend onder de statussporters, gevolgd door de wielrenners en de atleten. Dit lijkt ook logisch, aangezien maar liefst 72% nu of vroeger de whereaboutsverplichting is opgelegd. Dat is veel hoger dan het geval is bij de wielrenners (13%) en de atleten (8,2%)

Bekendheid whereaboutssysteem

	Statussporters	Atleten	Wielrenners	Overige sporters
Bekendheid	96%	84%	91%	81%

Zelf whereaboutsverplichting

	Statussporters	Atleten	Wielrenners	Overige sporters
Zelf, momenteel	48%	7%	11%	3%
Zelf, vroeger	24%	2%	2%	8%
Zelf, totaal	**72%**	**8%**	**13%**	**11%**

<u>Waar whereaboutsverplichting</u>
Verreweg de meeste whereaboutsplichtige sporters leveren hun whereabouts aan bij de Dopingautoriteit (Sportergegevens.nl). Er is van de respondenten maar één atleet (7%) die aangeeft bij de IAAF whereaboutsplichtig te zijn.

Waar whereaboutsverplichting

	Statussporters	Atleten*	Wielrenners	Overige sporters
Dopingautoriteit	70%	87%	65%	
IF	27%	7%	33%	
DA en IF	1%	0%	2%	
Overig	0%	0%	0%	
Weet niet	2%	7%	0%	

** Het aantal atleten uit de steekproef met een whereaboutsverplichting is aan de lage kant voor een percentageberekening (n=15)*

<u>Noodzaak whereabouts</u>
De wielrenners en de atleten voelen veel meer de noodzaak voor een whereaboutssysteem dan de gemiddelde statussporter. De noodzaak wordt door de wielrenners en atleten tegen ‘behoorlijk’ aan gescoord, voor de statussporters is dit een fractie meer dan ‘enigszins’. Dit kan logisch zijn, aangezien wielrennen en atletiek vaak als sporten worden aangeduid waarbij dopinggebruik veel prestatiewinst kan opleveren. Dit wordt ook als zodanig ervaren door de sporters zelf (zie onderdeel ‘Stellingen’ in dit hoofdstuk).

Noodzaak whereabouts

	Statussporters	Atleten	Wielrenners	Overige sporters
Niet (0)	18%	1%	4%	13%
Amper (1)	17%	6%	4%	15%
Enigszins (2)	24%	24%	18%	33%
Behoorlijk (3)	19%	38%	35%	18%
Zeer (4)	18%	30%	35%	15%
Geen mening	4%	1%	5%	8%
Score	**2,03**	**2,91**	**2,98**	**1,92**

<u>Whereaboutsproblemen</u>
De wielrenners ervaren de minste problemen met de whereabouts (50%) de atleten het meest (77%). Van de atleten ervaart echter niemand vaak of altijd problemen, terwijl dat bij de wielrenners en de statussporters wel het geval is (resp. 11% en 5%). De oorzaak hiervoor lijkt vooral te zijn dat ze vaker het gevoel hebben dat ze 'niet alle benodigde gegevens (adressen, data, tijdstippen) hebben om de whereabouts correct en tijdig in te vullen' en dat ze niet weten 'welke gegevens ze volgens de whereaboutsregels exact moesten invullen'. Dat de atleten meer dan de andere sporters tegen technische problemen aanlopen lijkt namelijk onlogisch.

Verder valt op dat de wielrenners veel minder het gevoel hebben dat 'het invullen van de whereabouts te veel tijd in beslag neemt'.

Whereabouts problemen

	Statussporters	Atleten	Wielrenners	Overige sporters
Nooit (0)	42%	23%	50%	-
Zelden (1)	19%	31%	15%	-
Soms (2)	24%	31%	22%	-
Regelmatig (3)	10%	15%	2%	-
Vaak (4)	4%	0%	7%	-
Altijd (5)	1%	0%	4%	-
Gemiddeld	**1,19**	**1,39**	**1,13**	**-**

Aard van whereaboutsproblemen

	Statussporters	Atleten*	Wielrenners	Overige sporters
Technisch				
Geen internet	36%	40%	35%	-
Site onbereikbaar	15%	0%	13%	-
Inloggen	22%	10%	13%	-
Invullen	34%	50%	30%	-
Overig				
Verpl. onduidelijk	17%	30%	13%	-
Niet tijdig/correct	35%	50%	30%	-
Arbeidsintensief	26%	20%	9%	-

** Het aantal atleten uit de steekproef dat de afgelopen drie maanden whereaboutsproblemen heeft ervaren is aan de lage kant voor een percentageberekening (n=10)*

Dispensatieregeling

De atleten zijn minder op de hoogte van het bestaan van de dispensatieregeling dan de wielrenners en de statussporters. Dit kan als oorzaak of gevolg hebben dat ze ook minder dispensatieverzoeken indienen bij de anti-dopingorganisaties.

Bekendheid bestaan dispensatieregeling

	Statussporters	Atleten	Wielrenners	Overige sporters
Bekendheid	88%	78%	90%	81%

Ervaring aanvragen dispensatieregeling

	Statussporters	Atleten	Wielrenners	Overige sporters
Dopingautoriteit	10%	6%	12%	8%
IF	7%	2%	2%	1%
IOC	0%	0%	0%	1%
DA en IF	5%	1%	1%	1%
DA en IOC	1%	0%	0%	0%
Andere org.	0%	0%	3%	0%

Problemen bij aanvragen

	Statussporters	Atleten	Wielrenners	Overige sporters
Problemen	12%	18%	15%	5%

** Het aantal atleten uit de steekproef dat dispensatieaanvraag problemen heeft ervaren is aan de lage kant voor een percentageberekening (n=17)*

Stellingen

Bij de stellingen zijn in een aantal gevallen de scores door middel van een logische berekening aangepast zodat negatieve en positieve stellingen of

goede en foute stellingen op één schaal met elkaar vergeleken kunnen worden.

<u>Stellingen dopingregels en –houding</u>

Score: zeer onwenselijk (-2), onwenselijk (-1), neutraal (0), wenselijk (1), zeer wenselijk (2)

De sporters hebben beantwoord in welke mate ze het eens of oneens zijn met een stelling die gaat over de dopingregels en de eigen (anti)-dopinghouding. Dit is door middel van een berekening zo omgezet dat er een schaal in gemaakt waarbij een positieve score staat voor ‘wenselijk ter bevordering van een sterke anti-dopinghouding’ en een negatieve score voor ‘onwenselijk ter bevordering van een sterke anti-dopinghouding’

De statussporters, atleten en wielrenners zijn het bij deze stellingen over de dopingregels en de (anti-)dopinghouding vrij sterk met elkaar eens. Ze voelen zich ‘schuldig als ze doping zouden gebruiken’, ze voelen er weinig voor om ‘dopinggebruik vrij te geven’ en ze vinden ‘dopinggebruik tijdens de training nauwelijks minder oneerlijk dan tijdens een wedstrijd’.

Wel vinden ze dat ‘dopinggebruik in hun sport kan leiden tot grote prestatieverbetering’. Hierbij geldt dit voor de wielrenners en atleten wel veel meer dan voor de statussporters. Daarnaast voelen alle sporters er weinig voor om vermoedens van dopinggebruik te melden en vinden ze de dopingregels niet altijd even gemakkelijk of effectief. De statussporters lijken hierbij echter nog wel iets positiever gesteld dan de atleten en wielrenners.

#	Stelling
S1.1 Wenselijk	Ik ben van mening dat de huidige dopingregels ervoor zorgen dat ik een eerlijke kans krijg om te presteren in mijn sport
S1.2 Onwenselijk	Ik vind de impact van de dopingregels op mijn persoonlijk leven te groot
S1.3 Wenselijk	Het is een goede zaak dat tien jaar oude controlemonsters alsnog geanalyseerd kunnen worden op dopinggeduide stoffen.
S1.4 Wenselijk	Ik vind de dopingregels op dit moment effectief
S1.5 Wenselijk	Als ik doping zou gebruiken, zou ik me schuldig voelen
S1.6 Onwenselijk	Ik vind de dopingregels ingewikkeld
S1.7 Onwenselijk	Ik vind dat het gebruik van doping vrijgegeven zou moeten worden
S1.8 Onwenselijk	Het gebruik van doping tijdens een trainingsperiode vind ik minder oneerlijk dan gebruik tijdens een wedstrijd
S1.9 Onwenselijk	Van een sporter worden dermate buitensporige prestaties verwacht dat hij/zij wel haast gedwongen wordt om doping te gebruiken
S1.10 Onwenselijk	In mijn sport kan dopinggebruik leiden tot grote prestatieverbeteringen
S1.11 Wenselijk	In mijn sport kan dopinggebruik zeer schadelijk zijn voor de gezondheid
S1.12 Wenselijk	Als onder collegasporters of begeleiders het vermoeden bestaat dat iemand in mijn sport doping gebruikt, dan wordt dat direct bij de controlerende instanties gemeld.

Scores dopingregels en -houding

#	Statussporters	Atleten	Wielrenners	Overige sporters
S1.5 (schuldig)	1,64	1,65	(3) 1,60	1,64
S1.7 (vrijgeven)	1,62	(3) 1,48	(2) 1,64	1,46
S1.8 (training)	1,51	(2) 1,61	(1) 1,72	1,38
S1.9 (buitensp.)	1,45	1,20	(6) 1,01	1,31
S1.3 (heranalyse)	0,87	(7) 1,07	(7) 0,72	(7) 0,76
S1.1 (eerlijk)	0,86	(8) 0,54	(8) 0,57	(8) 0,75
S1.11 (schadelijk)	0,8	(6) 1,16	(4) 1,26	(6) 0,86
S1.2 (impact)	0,74	(5) 1,17	(5) 1,15	(5) 1,17
S1.4 (effectief)	0,51	0,06	0,19	0,35
S1.6 (ingewikk.)	0,35	0,04	0,23	(11) 0,08
S1.12 (melden)	0,1	-0,15	-0,38	(10) 0,19
S1.10 (effect)	-0,34	-1,37	-1,46	-0,51

<u>Kennis dopinglijst</u>

De kennis van de stoffen op de dopinglijst is gemeten. De sporters diende voor twaalf verschillende stoffen te antwoorden of ze dachten dat de stof op de dopinglijst stond. Ze konden met 'ja', 'nee' of 'weet niet' antwoorden. Dit is omgezet naar een waardering of de dopinggeduide status van de stof goed of fout beantwoord is.

De kennis over de stoffen op de dopinglijst in voor zowel de statussporters, als de atleten en wielrenners goed te noemen. De enige stof die wel vaak fout wordt beoordeeld is insuline, door atleten nog iets meer dan statussporters en wielrenners.

Verder valt op dat de statussporters beter op de hoogte zijn dat XTC en cannabis op de dopinglijst staan. Vermoedelijk komt dit doordat de statussporters vaker dopingvoorlichting hebben gehad. De dopinggeduide status van drugs wordt daarbij standaard besproken. Echter, deze aanname valt jammer genoeg niet met zekerheid vast te stellen.

Foutpercentage dopinggeduide stoffen

	Statussporters	Atleten	Wielrenners	Overige sporters
Epo	1%	1%	0%	1%
XTC (MDMA)	2%	6%	7%	4%
Groeihormoon	3%	1%	2%	5%
Cannabis	4%	10%	8%	8%
Clenbuterol	5%	3%	3%	3%
Testosteron	6%	2%	2%	7%
Insuline	30%	37%	30%	41%
Gemiddeld	7%	9%	7%	10%

De vijf toegestane stoffen worden veel vaker fout beoordeeld dan de verboden stoffen. Wat vooral opvalt, is dat de toegestane status van creatine door atleten drie keer minder als fout wordt beoordeeld dan door de wielrenners. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat het gebruik van creatine onder atleten (22%) ook hoger is dan onder wielrenners (10%) (zie onderdeel 'Voedingssupplementen' in dit hoofdstuk).

Foutpercentage toegestane stoffen

	Statussporters	Atleten	Wielrenners	Overige sporters
Schildklierhorm.	35%	42%	42%	37%
Codeïne	26%	34%	37%	33%
Creatine	14%	8%	25%	25%
Cafeïne	10%	20%	13%	12%
Paracetamol	1%	5%	5%	4%
Gemiddeld	17%	22%	25%	22%

<u>Kennis dopingregels en –risico's</u>
De stellingen over de dopingregels en –risico's konden met 'waar', 'niet waar' of 'weet niet' ingevuld worden. Dit is omgezet naar een waardering of de stelling goed of fout beantwoord is.

Over het algemeen zijn alle sporters ook hier weer goed op de hoogte van de regels. Er zitten ook geen grote verschillen in de beantwoording tussen de statussporters, atleten en wielrenners. Wat wel opvalt, is dat er onder alle sporters vaak wordt gedacht dat 'als je het niet eens ben met de dopingcontroleprocedure, je niet het dopingcontroleformulier hoeft te tekenen na afloop van de dopingcontrole' (30-35%) en dat 'medicijnen op doktersvoorschrift mogen altijd gebruikt worden' (14-17%). Deze stelling worden dus vaak fout beantwoord en dat levert grote dopingrisico's op.

Foutpercentage stellingen kennis dopingregels en -risico's

#	Statussporters	Atleten	Wielrenners	Overige sporters
S2.5 (formulier)	35%	35%	30%	28%
S2.7 (medicijnen)	14%	14%	17%	17%
S2.1 (supplem.)	4%	3%	2%	4%
S2.6 (weigeren)	3%	2%	1%	3%
S2.4 (contr. afm.)	2%	2%	3%	1%
S2.2 (drogisterij)	2%	4%	3%	4%
S2.8 (bekendm.)	1%	1%	1%	1%
S2.3 (winnaar)	1%	1%	1%	2%
Gemiddeld	8%	8%	7%	8%

Stellingen kennis dopingregels en –risico's

#	Stelling
S2.1 Goed	Voedingssupplementen kunnen vervuild zijn met doping.
S2.2 Goed	Ook middelen die je gewoon bij de drogist kunt kopen, kunnen doping bevatten.
S2.3 Fout	Indien een dopingcontrole wordt georganiseerd bij een wedstrijd, kan alleen de winnaar worden geselecteerd voor een dopingcontrole.
S2.4 Goed	Indien ik word geselecteerd voor een dopingcontrole moet ik die hele controle afmaken, ook al duurt het enkele uren.
S2.5 Goed	Ook als ik het niet eens ben met de dopingcontroleprocedure, moet ik het dopingcontroleformulier toch altijd tekenen na afloop van de dopingcontrole.
S2.6 Goed	Het weigeren aan een dopingcontrole deel te nemen, kan een schorsing voor langere termijn opleveren.
S2.7 Fout	Medicijnen op doktersvoorschrift mogen altijd gebruikt worden.
S2.8 Fout	Als ik mijn dopinggebruik zelf bekend maak, kan ik niet worden geschorst.

Dopingbeleid

De stellingen over het treffen van voorzieningen in het anti-dopingbeleid kunnen gescoord worden van zeer onbelangrijk (-2) tot zeer belangrijk (2).

Stellingen dopingbeleid

Zeer onbelangrijk (-2), onbelangrijk (-1), neutraal (0), belangrijk (1), zeer belangrijk (2)

#	Stelling
S3.1	Uitvoeren van veel out-of-competition controles
S3.2	Geven van voorlichting
S3.3	Vragen van minder extreme prestaties van topsporters
S3.4	Beter afstemmen internationaal dopingbeleid
S3.5	Opleggen van strengere sancties
S3.6	Aanbieden van alternatieven, zoals betere trainings- en/of voedingsmogelijkheden en innovaties
S3.7	Aanbieden betere medische begeleiding
S3.8	Verhogen kennis bij coaches en trainers over de dopingregels en -procedures

Wielrenners en atleten vinden het over het algemeen iets belangrijker dat er bepaalde aanpassingen komen in het anti-dopingbeleid dan de statussporters.

Bovenaan staat de wens om 'het internationale anti-dopingbeleid' beter af te stemmen. 'Het geven van voorlichting' wordt ook als belangrijk ervaren. Verder pleiten vooral de atleten en wielrenners voor 'het uitvoeren van veel dopingcontroles buiten wedstrijdverband.

'Het vragen van minder extreme prestaties van topsporters' wordt unaniem afgewezen, al is die afwijzing bij de statussporters en de atleten sterker dan bij de wielrenners.

Scores dopingbeleid

#	Statussporters	Atleten	Wielrenners	Overige sporters
S3.4 (internat.)	1,1	1,4	1,3	1,0
S3.2 (voorlich.)	0,9	1,3	1,2	1,2
S3.5 (sancties)	0,9	0,9	1,1	0,8
S3.1 (veel OoC)	0,9	1,3	1,2	0,7
S3.8 (coach/tr.)	0,9	1,1	1,1	1,0
S3.7 (medisch)	0,8	0,9	0,9	0,9
S3.6 (alternatiev.)	0,7	0,7	0,6	0,7
S3.3 (extreme pr.)	-0,5	-0,4	-0,1	-0,5
Gemiddeld	**0,7**	**0,9**	**0,9**	**0,7**

Invloed dopinggebruik
Los van de harde cijfers hebben sporters vaak ook zelf een gevoel over de invloed van doping op de uitslagen bij de verschillende nationale en internationale sportevenementen

Nationaal

Wielrenners hebben veel sterker dan atleten en statussporters het gevoel dat de uitslag van een nationaal sportevenement is beïnvloed door dopinggebruik. Zij schatten dit gemiddeld op ‘misschien’ in. Atleten zitten met hun schatting dus lager, tussen ‘onwaarschijnlijk’ en ‘misschien’ in. De statussporters komen gemiddeld niet veel hoger uit dan ‘onwaarschijnlijk’. Opvallend is dat in alle drie de categorieën een redelijk hoog percentage zegt ‘zeker’ te weten dat de sportuitslag door doping beïnvloed is.

Inschatting invloed dopinggebruik nationale evenementen

Inschatting	Statussporters	Atleten	Wielrenners	Overige sporters
Zeker niet (0)	32%	20%	9%	25%
Onwaarsch. (1)	36%	29%	16%	35%
Misschien (2)	8%	22%	27%	9%
Waarschijnlijk (3)	2%	6%	16%	5%
Zeker (4)	7%	9%	14%	5%
Geen idee	13%	13%	16%	19%
Geen deelname	2%	1%	1%	3%
Gemiddeld	**1,0**	**1,5**	**2,1**	**1,1**

Internationaal

De schattingen liggen internationaal hoger dan nationaal. Dit is eigenlijk altijd het geval en zo dus ook in dit onderzoek. Ook hier scoren de wielrenners het hoogst, gevolgd door de atleten en de statussporters.

Inschatting invloed dopinggebruik internationale evenementen

Inschatting	Statussporters	Atleten	Wielrenners	Overige sporters
Zeker niet (0)	28%	11%	8%	18%
Onwaarsch. (1)	25%	12%	13%	22%
Misschien (2)	18%	13%	23%	16%
Waarschijnlijk (3)	8%	8%	18%	4%
Zeker (4)	8%	9%	14%	5%
Geen idee	13%	9%	14%	16%
Geen deelname	1%	39%	11%	19%
Gemiddeld	**1,3**	**1,8**	**2,3**	**1,4**

Informatiekanalen
De Dopingautoriteit is als organisatie bekend bij vrijwel alle sporters. WADA geniet bij de wielrenners de hoogste bekendheid, gevolgd door de statussporters en de atleten.

	Statussporters	Atleten	Wielrenners	Overige sporters
Dopingautoriteit	98%	97%	98%	94%
WADA	86%	80%	91%	93%

Kanalen bekendheid
Voor de statussporters is NOC*NSF (73%) het belangrijkste kanaal gebleken om op de hoogte te komen van het bestaan van de Dopingautoriteit. Voor de wielrenners en atleten geldt dit niet. Het belangrijke kanaal voor de atleten is het 'internet algemeen', voor de wielrenner de sportbond (56%). De sportbond blijkt met 68% ook een goed tweede kanaal voor de statussporters.

Kanalen bekendheid Dopingautoriteit

	Statussporters	Atleten	Wielrenners	Overige sporters
NOC*NSF	73%	28%	28%	41%
Sportbond	68%	37%	56%	53%
Begeleiders	36%	23%	34%	29%
Collega-sporters	28%	27%	26%	21%
Publicaties	23%	42%	39%	30%
Internet, alg.	18%	47%	50%	38%
NL Sporter	9%	11%	8%	10%
Ander kanaal	3%	12%	10%	7%
Weet het niet	3%	2%	2%	2%
Aantal bronnen	**261%**	**229%**	**254%**	**231%**

Voor de statussporters is NOC*NSF (55%) ook het belangrijkste kanaal gebleken om op de hoogte te komen van het bestaan van WADA. De atleten en wielrenners hebben meer baat bij de publiek beschikbare bronnen, zoals 'internet algemeen' en 'publicaties over WADA'

Kanalen bekendheid WADA

	Statussporters	Atleten	Wielrenners	Overige sporters
NOC*NSF	55%	14%	23%	26%
Sportbond	50%	17%	30%	32%
Publicaties	27%	44%	44%	35%
Begeleiders	26%	7%	17%	20%
Collega-sporters	26%	14%	18%	11%
Internet, alg.	25%	55%	58%	48%
NL Sporter	5%	1%	5%	7%
Ander kanaal	4%	18%	15%	12%
Weet het niet	2%	4%	2%	2%
Aantal bronnen	**221%**	**174%**	**213%**	**193%**

Informatiebronnen (anti-)dopinginformatie

Voor zowel de statussporters, als de atleten en de wielrenners is de Dopingautoriteit (48-61%) een belangrijke informatiebron voor (anti)-dopinginformatie. Voor de statussporters zijn de bondsarts (46%) en sportarts (35%) ook belangrijk.

Voor de atleten en wielrenners is het 'internet algemeen' (59%) uiteindelijk de belangrijkste bron. Voor de atleten is daarnaast ook de coach (43%) belangrijk, voor de wielrenners de coach (32%) en de sportarts (33%).

Belangrijkste informatiebron

	Statussporters	Atleten	Wielrenners	Overige sporters
Dopingautoriteit	61%	48%	49%	47%
Bondsarts	46%	12%	8%	17%
Sportarts	35%	16%	33%	28%
NOC*NSF	28%	15%	15%	17%
Internet, algemeen	33%	59%	59%	50%
Coach	21%	43%	32%	34%
WADA	20%	14%	13%	8%
Eigen sportbond	16%	22%	17%	17%
Collega-sporter	16%	25%	22%	15%
Diëtist enz.	13%	9%	11%	12%
Fysiotherapeut	10%	8%	4%	13%
Huisarts	6%	12%	15%	12%
Ouders	4%	9%	10%	9%
Andere bron	3%	4%	4%	3%
NL Sporter	1%	3%	2%	2%
Aantal bronnen	**314%**	**297%**	**292%**	**284%**

Voorlichtingsbronnen Dopingautoriteit

Acht op de tien statussporters (81%) heeft in de afgelopen 12 maanden minimaal één voorlichtingsbron van de Dopingautoriteit gebruikt. Voor wielrenners is dit drie op de vier (76%) en voor atleten zes op de tien (59%). Over het algemeen zijn de corporate website van de Dopingautoriteit (37-52%) en de Dopingwaaier App (22-44%) het meest populair. Voor de statussporters en de atleten is dit ook de NZVT-website (26-34%), voor de wielrenners wordt dit aangevuld met de verouderde Dopingwaaier in fysieke vorm (30%).

Gebruik voorlichtingsbronnen van de Dopingautoriteit

	Statussporters	Atleten	Wielrenners	Overige sp.
Dopingautoriteit.nl	52%	37%	39%	37%
Dopingwaaier App	44%	22%	35%	22%
NZVT-website	34%	26%	18%	26%
Dopingwaaier, fysiek	27%	14%	30%	14%
Geen van allen	19%	41%	24%	41%
Site 100% DF	13%	8,1%	17%	8%
Voorlichtingsbijeenk.	10%	1,2%	10,5%	1%
Doping E-maillijn	3%	1,7%	2,2%	2%
Andere bron	0,3%	1,7%	3,9%	2%
Aantal bronnen	**184%**	**110%**	**155%**	**110%**

Als ze gebruikt worden, dan worden - van alle voorlichtingsbronnen van de Dopingautoriteit - de Dopingwaaier App (2,9-3,9), de corporate website (2,5-3,4) en de NZVT-website (3,1-3,5) per jaar het meest frequent gebruikt.

Frequentie van gebruik voorlichtingsbronnen Dopingautoriteit

	Statussporters	Atleten	Wielrenners	Overige sporters
Dopingwaaier App	3,9	2,9	3,9	3,7
Dopingautoriteit.nl	2,8	2,5	3,4	2,6
NZVT-website	3,3	3,1	3,5	3,4
Site 100% DF	2,7	1,6	2,7	2,2
Doping E-maillijn	2,3	1,7	1,8	2,0
Dopingwaaier, fysiek	2,3	1,9	2,3	2,9
Voorlichtingsbijeenk.	1,1	1,0	1,4	1,2

De Doping E-maillijn (1,3-1,9) wordt van alle voorlichtingsbronnen het meest gewaardeerd, gevolgd door de Dopingwaaier App (1,0-1,4). Gemiddeld scoren de voorlichtingsbronnen net iets boven 'redelijk tevreden' (1)

Waardering voorlichtingsbronnen Dopingautoriteit

Ontevreden (-2), Redelijk ontevreden (-1), Neutraal (0), Redelijk tevreden (1), Zeer tevreden (2)

	Statussporters	Atleten	Wielrenners	Overige sporters
Doping E-maillijn	1,9	1,3	1,5	1,0
Dopingwaaier App	1,4	1,0	1,3	1,2
Dopingautoriteit.nl	1,2	0,9	1,2	1,2
Dopingwaaier, fysiek	1,2	1,3	1,1	1,0
NZVT-website	1,1	0,8	1,1	1,1
Voorlichtingsbijeenk.	1,1	1,0	1,2	1,2
Site 100% DF	1,1	0,6	1,0	1,2

100% Dope Free

Het 100% Dope Free programma is het preventieprogramma vanuit de Dopingautoriteit voor de Nederlandse topsport. Dit programma is bij ongeveer zes op de tien statussporters (58%) en wielrenners (59%) bekend. De bekendheid onder de atleten ligt met 32% een stuk lager.

Bekendheid programma

	Statussporters	Atleten	Wielrenners	Overige sporters
Bekendheid	58%	32%	59%	43%

Van de sporters die het 100% Dope Free programma kennen, heeft 49%-58% het statement ondertekend. Dit betekent dat 38% van alle statussporters het gouden bandje heeft ontvangen, 29% van de wielrenners en 16% van de atleten.

Statement getekend

	Statussporters	Atleten	Wielrenners	Overige sporters
100% DF bekend	58%	58%	49%	65%
Totaal	38%	16%	29%	49%

Het tekenen van het statement voor een schone sport en het bijbehorende bandje is ook gelijk het bekendste onderdeel van 100% Dope Free.

Bekendheid onderdelen

	Statussporters	Atleten	Wielrenners	Overige sporters
Statement/armband	94%	91%	91%	91%
Site 100%DF	83%	78%	78%	72%
Ambassadeurs	79%	64%	77%	72%
Advertenties	76%	55%	83%	67%
Voorlichtingsbijeenk.	73%	47%	68%	66%
Digitale nieuwsbrief	71%	51%	69%	61%
Outreach Events	64%	56%	66%	60%

Alle onderdelen van het 100% Dope Free programma scoren tussen 'neutraal' (0) en 'positief' (1). Dat is op zich dus voor verbetering vatbaar. Deze site scoort gemiddeld het hoogst (0,68-0,83), de digitale nieuwsbrief het laagst (0,25-0,35).

Waardering onderdelen

	Statussporters	Atleten	Wielrenners	Overige sporters
Site 100%DF	0,82	0,83	0,68	0,9
Ambassadeurs	0,64	0,60	0,62	0,7
Voorlichtingsbijeenk.	0,57	0,65	0,76	0,8
Statement/armband	0,55	0,42	0,32	0,5
Advertenties	0,47	0,07	0,58	0,6
Outreach Events	0,39	0,52	0,52	0,7
Digitale nieuwsbrief	0,31	0,25	0,35	0,5
Gemiddeld	0,54	0,48	0,55	0,7

Voedingssupplementen
Om de beste prestaties neer te zetten, dienen topsporter optimaal met hun voeding om te gaan. Supplementen kunnen daarbij helpen. Van de statussporters heeft dan ook 83% in het afgelopen jaar minimaal één voedingssupplement gebruikt. Bij de atleten en wielrenners ligt dit percentage met 87% zelfs nog wat hoger. De vitamines zijn in alle gevallen het meest populair. De top vijf wordt verder aangevuld door eiwitpoeders (31-57%), energiedranken (45-61%), mineralen (12-42%) en cafeïne (26-38%). Onder atleten blijkt ook het gebruik van creatine populair (22%).

De statussporters gebruik gemiddeld 3,8 soorten supplementen per persoon per jaar. De wielrenners komen daar met 3,6 supplementen per persoon per jaar ook bij in de buurt. De atleten scoren lager met gemiddelde van 2,7.

Gebruik per persoon

	Statussporters	Atleten	Wielrenners	Overige sporters
Vitamines	72%	70%	71%	69%
Eiwitpoeders	57%	31%	55%	40%
Energiedranken	51%	45%	61%	55%
Mineralen	36%	12%	42%	36%
Cafeïne	35%	26%	38%	25%
Creatine	22%	22%	10%	11%
Vetzuurpreparaten	22%	12%	19%	12%
Bèta-alanine	21%	10%	14%	6%
Probiotica	20%	6%	14%	8%
Quercitine	15%	15%	5%	2%
Anti-oxidanten	15%	15%	17%	13%
Bicarbonaten	8%	4%	8%	3%
Glucosamine	4%	2%	5%	7%
Ribose	2%	0%	2%	1%
Gemiddeld	**381%**	**271%**	**360%**	**287%**
Gem. - energie	*330%*	*225%*	*299%*	*232%*

Het hoogst aantal supplementen wat gebruikt wordt door één persoon wordt gevonden bij het wielrennen (13), de statussporters volgen met een maximum van twaalf supplementen, de atleten sluiten de rij met elf. In deze berekeningen zijn de energiedranken als supplementen aangemerkt en is er geen rekening gehouden met de kans dat sporters meerdere soorten suppletie in één supplement hebben zitten, zoals dat bijvoorbeeld bij een zogenaamde "multi" het geval is.

Aantal supplementen per persoon

	Statussporters	Atleten	Wielrenners	Overige sporters
0	17%	13%	13%	17%
1	11%	21%	10%	12%
2	12%	18%	14%	19%
3	11%	15%	16%	17%
4	12%	9,3%	14%	19%
5	8%	8,1%	11%	5%
6	8%	6,4%	6,6%	3%
7	6%	4,7%	4,2%	3%
8	6%	2,9%	5,3%	1%
9	2%	0,6%	2,2%	4%
10	3%	0,6%	1,5%	1%
11	3%	0,6%	1,1%	
12	1%		0,4%	
13			0,4%	

7. Historische vergelijking statussporters

Het evalueren van het Nederlands anti-dopingbeleid onder de topsporters is niet nieuw. Ook in 1993, 1997, 2002/2003 (2003) en 2009/2010 (2010) heeft de Dopingautoriteit sporters geënquêteerd. Vandaar deze historische vergelijking. Hierbij wordt voornamelijk naar het topsportonderzoek uit 2010 gekeken, maar ook de onderzoeken uit 2003 en 1997 komen aan bod. De atleten, wielrenners en overige sporters zijn in 2014/2015 (2015) voor het eerst meegenomen in het topsportonderzoek. Op deze gegevens is dus geen historische vergelijking mogelijk.

Respons
De respons lag met 44% boven de respons van 2010 en 2003 (beide 38%). Er reageerden meer vrouwen dan mannen dan op grond van de populatiegegevens verwacht mocht worden. Dit kan invloed hebben op de resultaten van dit onderzoek (zie Bijlage 2: Correlaties). In 2010 was de geslachtsverdeling wel representatief.

Controles
Het aantal statussporters dat in de laatste twaalf maanden minimaal één controle heeft gehad is gedaald van 76% in 2003 naar 72% in 2015. Ook het totaal aantal controles dat de statussporters in hun carrière hebben ondergaan is gezakt, van 16,2 naar 13,1 gemiddeld. Het aantal controles buiten wedstrijdverband is nagenoeg gelijk gebleven (van 5,8 naar 5,7 gemiddeld). Het aantal sporters wat nog nooit twijfels heeft gehad over de juistheid van het verloop van de dopingcontroles, is de afgelopen zes jaar behoorlijk gestegen, van 68% in 2010 naar 82% in 2015.

Whereabouts
In 2015 is 97% van de statussporters op de hoogte van het bestaan van de whereaboutsregeling. In 2010 was dat vrijwel gelijk met 98%. Van deze groep is 48% op dit moment zelf whereaboutsplichtig. In 2010 was dit hoger, namelijk 61%. In zeven op de tien (70%) gevallen levert de sporter de whereabouts aan bij de Dopingautoriteit. Dit geldt zowel voor 2010 als voor 2015. Het aantal sporters dat zowel bij de Dopingautoriteit als de Internationale Federatie whereabouts aanlevert – wat onwenselijk is in het kader van de administratieve belasting voor de sporter - is fors gedaald (van 8% naar 1%). Het aantal statussporters dat de afgelopen drie maanden problemen heeft ervaren bij het invullen van de whereabouts is ten opzichte van 2010 fors gedaald, van 38% naar 15%. Dit zijn zowel problemen die te maken hebben met de beginselen van de whereaboutsverplichting als problemen van technische aard. In 2010 werden vooral problemen van technische aard gemeld. Het aantal

whereaboutsplichtigen dat nooit problemen ervaart, is sinds 2010 vertienvoudigd, van 4% naar 42%.

Dispensaties
In 2015 is 88% van de statussporters op de hoogte van het bestaan van de dispensatieverplichting. In 2010 was lag dit percentage hoger (93%). Het percentage statussporters dat ervaring heeft met het aanvragen van een dispensatie is gestegen van 20% in 2010 naar 22% in 2015. Het aantal gemelde problemen bij het laatst ingediende dispensatieverzoek is gedaald van 20% naar 13%.

Stellingen
De kennis over de dopinggeduide stoffen is gemiddeld gezien gestegen in de afgelopen zes jaar. Alleen de kennis van cannabis bleef met 90% goede antwoorden gelijk. Epo en XTC gingen er één procentpunt op vooruit (2015: resp. 96% en 90%), insuline zes procentpunt (2015: 40%), groeihormoon dertien procentpunt (2015: 90%) en de kennis over clenbuterol op de dopinglijst steeg explosief met 32 procentpunt (60%). Vermoedelijk is deze stijging bij clenbuterol te verklaren door de aandacht voor deze stof in de media de afgelopen jaren. Zo kwam aan het licht dan vlees in China en Mexico vervuild kan zijn met clenbuterol en testte de afgelopen jaren een aantal sporters positief op deze stof (onder andere de Spaanse wielrenner Alberto Contador). De kennis van testosteron kan niet vergeleken worden met 2010. Toentertijd werd namelijk alleen nog de kennis van de groep anabole steroïden als geheel gemeten.

De drie stellingen om dopinggebruik te ontmoedigen, waar in 2015 het meeste draagvlak voor is, zijn:

1. beter afstemmen internationaal dopingbeleid;
2. geven van voorlichting;
3. opleggen van strengere sancties.

Vanaf 1 januari 2015 is een strenger sanctiebeleid al doorgevoerd in de Wereld Anti-Doping Code. De standaardstraf voor een dopingovertreding Is verhoogd van twee naar vier jaar. In 2010 kwam het opleggen van strengere sanctie niet in de top drie. Toen werden de eerste twee voorzieningen aangevuld met het ‘verhogen van kennis bij coaches en trainers over de dopingregels en –procedures’. Die maatregel staat nu op de vijfde plaats.

De kennis op de dopingregels en bijbehorende risico’s op een (onbewuste) dopingovertreding is redelijk gelijk gebleven. De stelling ‘Ook als ik het niet eens ben met de dopingcontroleprocedure, moet ik het dopingcontroleformulier toch altijd tekenen na afloop van de dopingcontrole’ is met vier procentpunt het meest gedaald (van 51% naar

37%). In 1997 en 2003 scoorde de stelling respectievelijk 30% en 50%. Er is hier dus na twee opvolgende stijgingen sprake van een negatieve trendbreuk. Daarnaast scoort deze stelling – die overigens waar is – het minst van alle kennisstellingen en blijft daarmee dus onverminderd een aandachtspunt in het kader van dopingpreventie. De stelling 'Voedingssupplementen kunnen vervuild zijn met doping' – die eveneens waar is – is met een kleine verhoging van drie procentpunt de grootste stijger, van 90% naar 93%. In 1997 en 2003 scoorde deze stelling respectievelijk 63% en 88% aan goede antwoorden.

Informatiekanalen
Van de statussporters kent 98% de Dopingautoriteit. In 2010 was dit 97%. WADA is bekend bij 86% van de statussporters (2010: 81%). De bekendheid van de Dopingautoriteit blijft het meest gevoed vanuit NOC*NSF en de sportbond. De kanalen waarlangs de statussporter hun dopinggerelateerde informatie inwinnen blijven ten opzichte van 2010 zo goed als hetzelfde. De top vijf wordt gevormd door de Dopingautoriteit, bondsarts, sportarts, internet algemeen en NOC*NSF.

Van de voorlichtingsbronnen van de Dopingautoriteit worden de corporate website van de Dopingautoriteit (dopingautoriteit.nl) en de Dopingwaaier App het meest en het meest frequent gebruikt. In 2010 was de Dopingwaaier App er nog niet. Toen werd deze plaats door de fysieke Dopingwaaier ingenomen. Deze verouderde fysieke Dopingwaaier staat nu qua gebruik op de vierde plaats, qua frequentie van gebruik staat deze op plek zes. Alle voorlichtingsbronnen blijven goed gewaardeerd worden.

100% Dope Free
De 100% Dope Free campagne is in 2010 maar heel summier geëvalueerd. De enige conclusie die dan ook getrokken kan worden, is dat van de statussporters die de campagne kennen, er in 2010 en 2015 evenveel zijn die het statement voor een schone sport hebben ondertekend, namelijk twee op de drie sporters.

8. Conclusies & Aanbevelingen

De resultaten van dit onderzoek naar de Nederlandse topsporters en het dopingbeleid levert veel informatie op waarmee het huidige nationale anti-dopingbeleid – en in sommige gevallen ook het internationale dopingbeleid - verbeterd zou kunnen worden. Hieronder staan de belangrijkste punten op een rijtje.

Dopinggebruik

- De Nederlandse topsport is niet vrij van doping. De best beschikbare schatting vertelt ons dat 4,2% van de statussporters doping gebruikt. We hebben het dan, direct vertaald naar aantallen over 31 van de 740 statussporters. De ondergrens van deze schatting ligt op 1,8% (13 statussporters). De bovengrens op 8,5% (65 statussporters).

- De schatting van het aantal dopinggebruikers in de Nederlandse sport ligt hoger dan bij voorgaande topsportonderzoeken werd gemeten. De reden daarvan ligt hoogst waarschijnlijk in de Randomized Response methode die bij dit onderzoek voor het eerst gebruikt is. Deze methode leidt tot eerlijkere beantwoording van vragen die sociaal gezien gevoelig liggen. Dopinggebruik valt hier ook onder.

Dopingcontroles

- Van de statussporters twijfelt 82% nooit aan de juistheid van het verloop van de dopingcontroles. Dat is een forse stijging ten opzichte van 2010 (68%). De wielrenners (24%) twijfelen vaker aan de juistheid van het verloop van de dopingcontroles dan de statussporters (18%) en atleten (17%).

- Voor de statussporters en wielrenners blijkt uit de open commentaren dat de eventuele twijfel over de juistheid van het verloop van de dopingcontroles hoofdzakelijk bij evenementen in het buitenland wordt vastgesteld.

Whereabouts

- Het aantal whereaboutsplichtige statussporters is van 2010 op 2015 gedaald van 61% naar 48%. Van hen levert 70% de whereabouts aan bij de Dopingautoriteit. Het aantal statussporters dat de afgelopen drie maanden minimaal regelmatig problemen heeft ervaren bij het invullen van de whereabouts is ten opzichte van 2010 ook (fors) gedaald, van 38% naar 15%. Het aantal whereaboutsplichtige statussporters dat nooit problemen ervaart, is sinds 2010 vertienvoudigd, van 4% naar 42%. In 2010 werden vooral problemen van technische aard gemeld. Dat lijkt nu veel minder te zijn.

- De sporters lijken de whereaboutsverplichting vooral als een vrij zware administratieve belasting te zien. Aangezien er een behoorlijk aantal tips wordt gegeven over het verbeteren van de Whereabouts App en de website sportergegevens.nl, liggen daar mogelijkheden om de door de whereaboutsplichtige sporters ervaren belasting te verminderen.

- De wielrenners en de atleten voelen veel meer de noodzaak voor het voeren van een whereaboutsverplichting (behoorlijk noodzakelijk), dan de statussporters en overige sporters (enigszins noodzakelijk).

Dispensatieregeling

- De dispensatieprocedure verloopt volgens de respondenten goed. De kennis over het bestaan van de dispensatieregeling is hoog en er zijn relatief weinig sporters die problemen ervaren. Wel blijft het een uitdaging vanuit de anti-dopingorganisaties, sport en medische begeleiding om de sporters bij het aanvragen van deze dispensatie goed te ondersteunen.

Stellingen

- De houding van de sporters ten opzichte van het dopingbeleid en de dopingregels is over het algemeen positief. Wel zou er meer geïnvesteerd kunnen worden in het verbeteren van de houding van de sporters als het gaat over het melden van mogelijke dopingovertredingen. Hier zijn de sporters (vooral bij wielrennen en atletiek) niet happig op. Ook is het wenselijk voor de anti-dopingorganisaties om de dopingregels minder ingewikkeld en in algemene zin effectiever te maken.

- Ongeveer één op de twaalf atleten en wielrenners denkt dat bepaalde drugs, zoals cannabis en XTC niet op de dopinglijst staan. Dit is een direct potentieel dopingrisico. Het advies is dan ook om de dopinggeduide status van deze drugs de komende jaren extra onder de aandacht te brengen, in het bijzonder bij deze twee groepen. De statushouders hebben veel beter in de gaten dat deze drugs verboden zijn. Daarnaast lijkt het wenselijk – ondanks dat dit niet als een direct dopingrisico wordt gezien – om ook de verboden status van insuline bij alle sporters beter onder de aandacht te brengen.

- Veel sporters denken dat als je het niet eens bent met de gevolgde dopingcontroleprocedure, je na verloop van de controle niet verplicht bent het dopingcontroleformulier te ondertekenen. Deze conclusie is onjuist en vormt dus direct een groot dopingrisico. Het advies is om deze verplichting via alle beschikbare kanalen de komende jaren veel

onder de aandacht te brengen. Ook menen veel sporters dat medicijnen op doktersvoorschrift altijd gebruikt mogen worden. Ook dit is niet het geval en dient dus te worden meegenomen bij de toekomstige preventieve acties.

- De sporters hebben sterk de wens dat het internationale anti-dopingbeleid beter op elkaar afgestemd wordt. Hier ligt dus een duidelijk boodschap voor de Dopingautoriteit, NOC*NSF, sportbonden en de overheid om dit in de komende jaren samen (en meer dan tevoren) met de internationale partners op te pakken. Daarnaast vinden de sporters ook dat de dopingvoorlichtingen een belangrijke rol moeten blijven spelen bij het gezamenlijk neerzetten van een schone sport. Ook wordt het uitvoeren van veel controles buiten wedstrijdverband als belangrijk gezien. De mening dat er van sporters minder extreme prestaties moeten worden gevraagd (wat in de media vooral bij het wielrennen dikwijls wordt geopperd) wordt niet door de sporters zelf gedeeld. Zij staan (in lichte mate) negatief tegenover deze stelling.

Invloed van doping

- Wielrenners hebben veel sterker dan atleten het gevoel dat de uitslag van sportevenementen wordt beïnvloed door dopinggebruik. De atleten scoren op hun beurt weer hoger dan de gemiddelde statussporter. De algemene tendens is dat de door de sporter verwachte invloed van dopinggebruik op de sportprestaties in het internationale sportveld groter is dan dat dit voor de nationale sportevenementen geldt. Dit ligt overigens in lijn met eerder uitgevoerde internationale onderzoeken naar deze kwestie.

Informatiekanalen

- Voor zowel de statussporters als de atleten en de wielrenners is de Dopingautoriteit een belangrijke informatiebron. Voor statussporters wordt dit vooral aangevuld met de bondscoach en de sportarts. Voor atleten geldt de coach als belangrijke extra bron van informatie, voor de wielrenners zijn dit de coach en de sportarts. Het is dus van groot belang dat ook deze begeleiders goed op de hoogte zijn van de meest recente dopingregels en aanpassingen in de dopinglijst. Vooral van de coach wordt in dezen een sterkte gidsfunctie verwacht. Blijvende aandacht om de sportbegeleiders voor te lichten over de dopingregels, -procedures en –risico’s is dus gewenst. Een advies is om de dopingvoorlichting voor coaches nog prominenter/structureler op te nemen in de bestaande opleidingen.

- De eind 2013 geïntroduceerde Dopingwaaier App krijgt een hoge waardering van de sporters. Ook de Doping E-maillijn wordt door de gebruikers van een hoge waardering voorzien. Gemiddeld is men meer dan redelijk tevreden over het totaalpakket aan informatiebronnen van de Dopingautoriteit.

- De voorlichtingsbijeenkomsten werden afgelopen jaar door slechts 10% van de statussporters bijgewoond. Dit is zorgelijk, aangezien de fysieke voorlichting als een belangrijk wapen wordt gezien bij het voorkomen van dopingovertredingen. Het geven van voorlichting wordt bovendien door de statussporters zelf wel als een belangrijke voorziening gezien. Ook worden de voorlichtingsbijeenkomsten over het algemeen goed beoordeeld. Het advies is dus om te onderzoeken waar voor de statussporters de drempels liggen om toch geregeld een voorlichtingsbijeenkomst bij te wonen en de voorlichtingsvoorzieningen daarop aan te passen.

100% Dope Free

- Het 100% Dope Free programma geniet vrij grote bekendheid onder de sporters, al ligt hier zeker nog ruimte voor verbetering. De waardering voor de verschillende onderdelen van het programma ligt tussen neutraal en positief in. Op een schaal die tot zeer positief loopt is dit een score die verbeterd kan worden. Het advies is om dit verder te onderzoeken.

Voedingssupplementen

- Het gebruik van voedingssupplementen onder de sporters is bijzonder hoog te noemen. Statussporters gebruiken gemiddeld 3,8 verschillende soorten supplementen per jaar, wielrenners 3,6 en atleten 2,7. Eén op de zes statussporters (17%) en één op de acht atleten en wielrenners (13%) gebruikt geen supplementen. Het maximaal aantal supplementen per persoon per jaar is dertien bij het wielrennen, twaalf bij de statussporters en elf bij de atleten.

- Van alle sporters gebruikt 19% voedingssupplementen zonder dat deze getest zijn op mogelijke vervuiling met dopinggeduide stoffen. Voor de wielrenners is dit 48% en bij de atleten ligt dit op 54%. Ook hier ligt dus nog een belangrijke preventieve taak om het belang van geteste supplementen beter onder de aandacht te brengen bij de gehele nationale top, en niet alleen bij de Nederlandse topsporters die meedraaien op het allerhoogste internationale niveau. Of het gebruik van dit vrij hoge aantal supplementen vanuit gezondheidsoogpunt verstandig is, dat is aan andere (sport)organisaties om te beoordelen.

Bijlage 1: Vragenlijst

Hieronder staat de uitdraai van de digitale vragenlijst zoals deze door de Dopingautoriteit in samenwerking met TNS-NIPO is ontwikkeld.

T1 : Introductie	**Text**

B1 : Doelgroepcheck	**Begin block**

Q1 :	**Single coded**

We sturen jou deze vragenlijst omdat je bij de bond geregistreerd staat als iemand die in het afgelopen jaar binnen wedstrijdverband competitief actief is geweest. Je kwam dus eventueel in aanmerking voor een dopingcontrole. Klopt dat?

(voor alle duidelijkheid: ook als je geblesseerd bent (geweest) maar van plan bent om in de toekomst weer in wedstrijden uit te komen, beschouwen we je voor dit onderzoek als 'competitief actief'.)

1 O Ja
2 O Nee

T2 :	**Text**

Je hebt zojuist aangegeven in het afgelopen jaar binnen wedstrijdverband competitief actief te zijn geweest. Deze vragenlijst gaat over allerlei aspecten van het dopingbeleid.

De vragenlijst bestaat uit ongeveer 45 vragen (dit hangt af van de antwoorden die je geeft) en het duurt ongeveer 10-20 minuten om hem in te vullen.

De vragen in de vragenlijst zijn zodanig geformuleerd dat ze niet herleidbaar zijn tot individuen. Je anonimiteit is gegarandeerd. De resultaten van het onderzoek worden uiterst vertrouwelijk verwerkt door de Universiteit Utrecht.

B1 : Doelgroepcheck	**End block**

B2 : Algemene kenmerken	**Begin block**

Q2 : Leeftijd	**Single coded**

De volgende vragen gaan over enkele algemene kenmerken van jou als sporter. Deze worden met opzet zo gesteld dat we je identiteit niet kunnen achterhalen.

Wat is je leeftijd?

1 O 17 jaar of jonger
2 O 18-23
3 O 24-29
4 O 30 jaar of ouder

Q3 : Geslacht	**Single coded**

Wat is je geslacht?

1 O Man
2 O Vrouw

Q4 : Sportcategorie	**Single coded**

Wat is je sportbond?

Je kunt maar één optie selecteren. Kies het meest passende antwoord (als je meerdere sporten beoefent, kies je de sport waar je momenteel het meest voor traint).

1 ○ Atletiekunie
2 ○ Badminton NL
3 ○ BSBN (bobslee/skeleton/rodel)
4 ○ FOG (oosterse gevechtskunsten)
5 ○ Gehandicaptensport NL
6 ○ JBN (judo)
7 ○ KBN (karate-do)
8 ○ KNAF (autosport)
9 ○ KNAS (scherm)
10 ○ KNBB (biljart)
11 ○ KNBSB (honkbal/softbal)
12 ○ KNCB (cricket)
13 ○ KNDB (dam)
14 ○ KNGU (gymnastiek)
15 ○ KNHB (hockey)
16 ○ KNHS (hippisch)
17 ○ KNKBV (klimsport)
18 ○ KNKV (korfbal)
19 ○ KNLTB (tennis)
20 ○ KNMV (motorsport)
21 ○ KNRB (roei)
22 ○ KNSA (schietsport)
23 ○ KNSB (schaak)
24 ○ KNSB (schaatsen/in-line skaten)
25 ○ KNVB (voetbal)
26 ○ KNVvL (luchtvaart)
27 ○ KNWU (wielren)
28 ○ KNZB (zwem)
29 ○ Krachtsport NL (krachtsport/fitness)
30 ○ NADB (danssport)
31 ○ NBB (basketball)
32 ○ NBB (boks)
33 ○ NBB (bridge)
34 ○ NBF (bowling)
35 ○ NCB (curling)
36 ○ NDB (darts)
37 ○ NeFUB (floorball/unihockey)
38 ○ NeVoBo (volleybal)
39 ○ NGF (golf)
40 ○ NGoB (go)
41 ○ NHB (handboog)
42 ○ NHV (handbal)
43 ○ NIOBB (bowls)
44 ○ NIJB (ijshockey)
45 ○ NJBB (jeu des boules)
46 ○ NOB (onderwatersport)
47 ○ NRB (rugby)
48 ○ NRBB (rollersport/bandy)
49 ○ NSkiV (ski)
50 ○ NTB (triathlon)
51 ○ NTTB (tafeltennis)
52 ○ NWWB (waterski/wakeboard)

53 ○ Reddingsbrigade NL
54 ○ SBN (squash)
55 ○ TBN (taekwondo)
56 ○ Watersportverbond (zeilen/kano)

B2 : Algemene kenmerken **End block**

B3 : Dopingcontroles **Begin block**

Q5 : Controles, 12 maanden **Numeric**

Max 99

De volgende vragen gaan over je ervaringen met dopingcontroles.

Hoe vaak ben je **de laatste 12 maanden** op doping gecontroleerd?

Wanneer je het niet meer precies weet, probeer dan een schatting te maken van het aantal of probeer de situatie zo goed mogelijk te beschrijven.

Scripter notes: "wil niet zeggen" toevoegen

ASK ONLY IF Q5>0

Q6 : Controles, 12 maanden | **Numeric**

Max 99

Hoe vaak was dit buiten wedstrijdverband? (bijvoorbeeld op een training, trainingskamp, of aan huis)

Wanneer je het niet meer precies weet, probeer dan een schatting te maken van het aantal of probeer de situatie zo goed mogelijk te beschrijven.

Scripter notes: Aantal mag niet hoger zijn dan totaal aantal controles afgelopen 12 maanden.
"wil niet zeggen" toevoegen

ASK ONLY IF Q5>0

Q7 : Controles, 12 maanden | **Numeric**

Max 99

En hoe vaak is hierbij bloed afgenomen voor een dopingcontrole? (binnen en buiten wedstrijdverband)

Wanneer je het niet meer precies weet, probeer dan een schatting te maken van het aantal.

Scripter notes: Aantal mag niet hoger zijn dan totaal aantal controles afgelopen 12 maanden.
"wil niet zeggen" toevoegen

Q8 : Controles, ooit | **Numeric**

Max 999

Hoe vaak ben je in je **hele carrière** op doping gecontroleerd?

Wanneer je het niet meer precies weet, probeer dan een schatting te maken van het aantal.

Scripter notes: "wil niet zeggen" toevoegen

ASK ONLY IF Q8>0

Q9 : Controles, ooit | **Numeric**

Max 999

Hoe vaak was dit buiten wedstrijdverband? (bijvoorbeeld op een training, trainingskamp, of aan huis)

Wanneer je het niet meer precies weet, probeer dan een schatting te maken van het aantal of probeer de situatie zo goed mogelijk te beschrijven.

Scripter notes: Aantal mag niet hoger zijn dan totaal aantal controles ooit gehad.
"wil niet zeggen" toevoegen

ASK ONLY IF Q8>0

Q10 : Controles, ooit | **Numeric**

Max 999

En hoe vaak is hierbij bloed afgenomen voor een dopingcontrole? (binnen en buiten wedstrijdverband)

Wanneer je het niet meer precies weet, probeer dan een schatting te maken van het aantal.

Scripter notes: Aantal mag niet hoger zijn dan totaal aantal controles ooit gehad.
"wil niet zeggen" toevoegen.

ASK ONLY IF Q5>0 or Q8>0

Q11 : Dopingcontrole, juistheid | **Single coded**

Heb je zelf wel eens een dopingcontrole ondergaan waarbij je twijfelde aan de juistheid van het verloop ervan?

1 ○ Nooit
2 ○ Zelden
3 ○ Soms
4 ○ Regelmatig
5 ○ Vaak
6 ○ Altijd

ASK ONLY IF Q11=2,3,4,5,6

B4 : Dopingcontrole, onjuistheid **Begin repeater block**

1	geval 1
2	geval 2
3	geval 3
4	geval 4
5	geval 5

Q12 : Doping controle, onjuistheid **Open**

Beschrijf de (mogelijke) onjuistheid(heden) die je zelf hebt meegemaakt tijdens dopingcontroles.
Wees hierbij alsjeblieft zo specifiek mogelijk.

Geef hierbij per geval aan (maximaal 5):
- Wat de onjuistheid was
- Of de controle in Nederland of het buitenland plaatsvond
- Of het een controle binnen of buiten wedstrijdverband was
- Welke instantie (bijvoorbeeld de Dopingautoriteit) de controle uitvoerde
- Hoe lang geleden het ongeveer was.

[Geval X]

Scripter notes: "Geen verdere onjuistheden" knop toevoegen waarmee uit de loop van het herhaalblok wordt gesprongen.

B4 : Dopingcontrole, onjuistheid **End repeater block**

Q13 : Dopingcontrole, tips | **Open**

Heb je tips voor het verbeteren van het dopingcontrolesysteem (nationaal en/of internationaal) of heb je andere opmerkingen over dit onderwerp?

99 ○ weet niet *Exclusive *Position fixed

B3 : Dopingcontroles | **End block**

B5 : Whereabouts | **Begin block**

Q14 : Whereabouts, bekend | **Single coded**

De volgende vragen gaan over de verplichting van sommige topsporters om whereabouts aan te leveren. Whereabouts zijn gegevens over waar je je bevindt, bijvoorbeeld waar en wanneer je traint, waar en wanneer je wedstrijden zijn en gegevens van thuislocaties en eventuele alternatieve locaties. Deze gegevens zijn bedoeld om dopingcontroles zo effectief mogelijk in te zetten.

Ben je op de hoogte van het bestaan van het whereaboutssysteem?

1 ○ Ja
2 ○ Nee

ASK ONLY IF Q14=1

Q15 : Whereaboutsverplichting | **Single coded**

Heb je op dit moment een whereaboutsverplichting?

1 ○ Ja
2 ○ Nee

ASK ONLY IF Q15=1

Q16 : Whereaboutsverplichting nu, locatie | **Multi coded**

Bij welke organisatie heb je op dit moment een whereaboutsverplichting?

Meer antwoorden mogelijk

1 ☐ Dopingautoriteit (in 'Sportergegevens')
2 ☐ Internationale Federatie (in 'ADAMS')
4 ☐ Andere organisatie(s), namelijk... **Open*
5 ○ Weet niet (meer) **Exclusive*

ASK ONLY IF Q15=2

Q17 : Whereaboutsverplichting, vroeger | **Single coded**

Had je in het verleden een whereaboutsverplichting?

1 ○ Ja
2 ○ Nee

ASK ONLY IF Q17=1

Q18 : Whereaboutsverplichting vroeger, locatie **Multi coded**

Bij welke organisatie had een whereaboutsverplichting?

Meer antwoorden mogelijk

1 ☐ Dopingautoriteit (in 'Sportergegevens')
2 ☐ Internationale Federatie (in 'ADAMS')
4 ☐ Andere organisatie(s), namelijk... *Open*
5 ○ Weet niet (meer) *Exclusive*

ASK ONLY IF Q14=1

Q19 : Whereabouts, noodzaak **Single coded**

In hoeverre vind je het whereaboutssysteem noodzakelijk in de strijd tegen dopinggebruik in jouw sport?

1 ○ Niet noodzakelijk
2 ○ Amper noodzakelijk
3 ○ Enigzins noodzakelijk
4 ○ Behoorlijk noodzakelijk
5 ○ Zeer noodzakelijk
6 ○ Weet ik niet / geen mening

ASK ONLY IF Q15=1

Q20 : Whereabouts, problemen **Single coded**

Heb je de **laatste drie maanden** problemen ondervonden bij het aanleveren van je whereabouts?

1 ○ Nee
2 ○ Zelden
3 ○ Soms
4 ○ Regelmatig
5 ○ Vaak
6 ○ Altijd

ASK ONLY IF Q20=2,3,4,5,6

Q21 : Whereaboutsprobleem, uitleg **Multi coded**

Wat zijn de problemen die je **de laatste drie maanden** hebt ondervonden bij het aanleveren van je whereabouts? Wees hierbij zo specifiek mogelijk.

1 ☐ Ik had geen internetverbinding
2 ☐ Ik had wel een internetverbinding, maar de website was onbereikbaar
3 ☐ De website was bereikbaar, maar ik kon niet inloggen
4 ☐ Er waren technische problemen bij het invullen van de whereabouts
5 ☐ Ik wist niet welke gegevens ik volgens de whereaboutsregels exact moest invullen
6 ☐ Ik had niet alle benodigde gegevens (adressen, data, tijdstippen) om mijn whereabouts correct en tijdig in te vullen
7 ☐ Het invullen van de whereabouts nam te veel tijd in beslag
96 ☐ anders, namelijk... **Open *Position fixed*

Q22 : Whereabouts, tips	Open

Heb je tips voor het verbeteren van het whereaboutssysteem (nationaal en/of internationaal) of heb je andere opmerkingen over dit onderwerp?

99 O weet niet *Exclusive *Position fixed

B5 : Whereabouts	End block

B6 : Dispensatie	Begin block

Q23 : Dispensatie, kennis	Single coded

Het is mogelijk om dispensatie aan te vragen voor medicijngebruik of voor het gebruik van een geneeskundige methode als de betreffende stof(fen) of methode op de dopinglijst staat (staan). Internationaal wordt dit een Therapeutic Use Exemption (TUE) genoemd; in Nederland spreken we van een Geneesmiddelen Dispensatie Sporter (GDS). De Nederlandse aanvragen worden administratief verwerkt door de Dopingautoriteit.

Ben je op de hoogte van deze mogelijkheid?

1 O Ja
2 O Nee

ASK ONLY IF Q23=1

Q24 : Dispensatie, ervaring **Multi coded**

Heb je ervaring met het aanvragen van dispensatie voor een bepaald medicijn of een geneeskundige methode?

(meer antwoorden mogelijk)

1	☐	Ja, bij de Dopingautoriteit	
2	☐	Ja, bij mijn Internationale Federatie	
3	☐	Ja, bij het IOC	
4	☐	Ja, bij een andere organisatie namelijk	*Open*
5	○	Nee	*Exclusive*

ASK ONLY IF Q24=1,2,3,4

Q25 : Dispensatie, problemen **Multi coded**

Heb je **bij je laatste aanvraag** problemen ervaren bij het aanvragen van je dispensatie?

(meer antwoorden mogelijk)

1	○	Nee	*Exclusive*
2	☐	Ja, de medische informatie die ik had meegestuurd werd als onvoldoende beoordeeld	
3	☐	Ja, mijn arts wilde niet meewerken	
4	☐	Ja, ik gebruikte de verkeerde procedure	
5	☐	Ja, ik kreeg geen reactie nadat ik mijn aanvraag had ingediend	
96	☐	anders, namelijk...	*Open *Position fixed*

ASK ONLY IF Q25=2,3,4,5,96

B7 : Dispensatie, organisatie problemen — **Begin repeater block**

1	de meegestuurde medische informatie als onvoldoende werd beoordeeld
2	je arts niet wilde meewerken
3	de verkeerde procedure had gebruikt
4	je geen reactie kreeg nadat je je aanvraag had ingediend
5	antwoord anders namelijk Q25

Scripter notes: Voorleggen per item genoemd in Q25

Q26 : Dispensatie, organisatie problemen item — **Multi coded**

<Q25 2-4>Bij welke organisatie heb je ervaren dat
<probleem Q25> bij het aanvragen van je dispensatie?
<Q25 5, anders namelijk> Bij welke organisatie heb je andere problemen (<antwoord bij anders namelijk Q25>) ervaren bij het aanvragen van je dispensatie?

(meer antwoorden mogelijk)

1	☐	Dopingautoriteit	
2	☐	Internationale Federatie	
3	☐	IOC	
4	☐	Andere organisatie	*Open
9	○	Geen van deze	*Exclusive

Scripter notes: controle op Q24, indien 1 antwoord genoemd bij Q24, antwoord Q24 overnemen.
Anders categorieën genoemd in Q24 tonen in vraag.
"andere organisatie" altijd tonen

B7 : Dispensatie, organisatie problemen — **End repeater block**

Q27 : Dispensatie, tips	**Open**

Heb je tips voor het verbeteren van het dispensatiesysteem (nationaal en/of internationaal) of heb je andere opmerkingen over dit onderwerp?

99 O weet niet **Exclusive *Position fixed*

B6 : Dispensatie	**End block**

B8 : Stellingen en meningen	**Begin block**

Q28 : Stellingen dopingregelgeving en dopinggebruik 1

Matrix

Hieronder staat een aantal stellingen over dopingregelgeving en dopinggebruik.

Wil je het antwoord aankruisen dat het beste je mening weergeeft?

	Helemaal mee eens	Mee eens	Neutraal	Mee oneens	Helemaal mee oneens	Weet niet/Wil niet zeggen
Ik ben van mening dat de huidige dopingregels ervoor zorgen dat ik een eerlijke kans krijg om te presteren in mijn sport	○	○	○	○	○	○
Ik vind de impact van de dopingregels op mijn persoonlijk leven te groot	○	○	○	○	○	○
Het is een goede zaak dat tien jaar oude controlemonsters alsnog geanalyseerd kunnen worden op dopinggeduide stoffen.	○	○	○	○	○	○
Ik vind de dopingregels op dit moment effectief	○	○	○	○	○	○
Als ik doping zou gebruiken, zou ik me schuldig voelen	○	○	○	○	○	○
Ik vind de dopingregels ingewikkeld	○	○	○	○	○	○

Q29 : Stellingen dopingregelgeving en dopinggebruik 2 **Matrix**

Hieronder staat een aantal stellingen over dopingregelgeving en dopinggebruik. Wil je het antwoord aankruisen dat het beste je mening weergeeft?

	Helemaal mee eens	Mee eens	Neutraal	Mee oneens	Helemaal mee oneens	Weet niet/Wil niet zeggen
Ik vind dat het gebruik van doping vrijgegeven zou moeten worden	○	○	○	○	○	○
Het gebruik van doping tijdens een trainingsperiode vind ik minder oneerlijk dan gebruik tijdens een wedstrijd	○	○	○	○	○	○
Van een sporter worden dermate buitensporige prestaties verwacht dat hij/zij wel haast gedwongen wordt om doping te gebruiken	○	○	○	○	○	○
In mijn sport kan dopinggebruik leiden tot grote prestatieverbeteringen	○	○	○	○	○	○
In mijn sport kan dopinggebruik zeer schadelijk zijn voor de gezondheid	○	○	○	○	○	○
Als onder collegasporters of begeleiders het vermoeden bestaat dat iemand in mijn sport doping gebruikt, dan wordt dat direct bij de controlerende instanties gemeld.	○	○	○	○	○	○

Q30 : Kennis dopinglijst | **Matrix**

Welke middelen staan volgens jou op de dopinglijst?

Let op: het is voor deze vraag van belang dat je hem invult zoals je normaal gesproken met dit onderwerp om zou gaan. Je kan het antwoord dus opzoeken, wanneer je dat normaal gesproken zou doen. Je kunt de vraag ook met ’weet niet’ beantwoorden.

	Ja	Nee	Weet niet
Cafeïne	○	○	○
Cannabis (marihuana)	○	○	○
Clenbuterol	○	○	○
Codeïne	○	○	○
Creatine	○	○	○
Epo	○	○	○
Groeihormoon	○	○	○
Insuline	○	○	○
Paracetamol	○	○	○
Schildklierhormoon	○	○	○
Testosteron	○	○	○
XTC (MDMA)	○	○	○

Q31 : Kennis dopingregels | **Matrix**

Zijn de volgende stellingen waar of niet waar?

Als je het niet zeker weet, kun je 'weet niet' antwoorden.

	waar	niet waar	weet niet
Voedingssupplementen kunnen vervuild zijn met doping.	○	○	○
Ook middelen die je gewoon bij de drogist kunt kopen, kunnen doping bevatten.	○	○	○
Indien een dopingcontrole wordt georganiseerd bij een wedstrijd, kan alleen de winnaar worden geselecteerd voor een dopingcontrole.	○	○	○
Indien ik word geselecteerd voor een dopingcontrole moet ik die hele controle afmaken, ook al duurt het enkele uren.	○	○	○
Ook als ik het niet eens ben met de dopingcontroleprocedure, moet ik het dopingcontrole-formulier toch altijd tekenen na afloop van de dopingcontrole.	○	○	○
Het weigeren aan een dopingcontrole deel te nemen, kan een schorsing voor langere termijn opleveren.	○	○	○
Medicijnen op doktersvoorschrift mogen altijd gebruikt worden.	○	○	○
Als ik mijn dopinggebruik zelf bekend maak, kan ik niet worden geschorst.	○	○	○

Q32 : Dopingbeleid, keuzes | **Matrix**

Bij deze vragen gaat het over je mening over de sport in het algemeen, dus niet specifiek over de door jou beoefende sport(en).

Hoe belangrijk vind je het dat de volgende voorzieningen worden getroffen om dopinggebruik te ontmoedigen?

	Zeer belangrijk	Belangrijk	Neutraal	Onbelangrijk	Zeer onbelangrijk	Weet niet
Uitvoeren van veel out-of-competition controles	○	○	○	○	○	○
Geven van voorlichting	○	○	○	○	○	○
Vragen van minder extreme prestaties van topsporters	○	○	○	○	○	○
Beter afstemmen internationaal dopingbeleid	○	○	○	○	○	○
Opleggen van strengere sancties	○	○	○	○	○	○
Aanbieden van alternatieven, zoals betere trainings- en/of voedingsmogelijkheden en innovaties	○	○	○	○	○	○
Aanbieden betere medische begeleiding	○	○	○	○	○	○
Verhogen kennis bij coaches en trainers over de dopingregels en -procedures	○	○	○	○	○	○
Een andere maatregel (deze kan je hierna omschrijven)	○	○	○	○	○	○

ASK ONLY IF Q32 ST=9 & SC=1,2

Q33 : Dopingbeleid, keuzes, anders — **Open**

Bij de vorige vraag gaf je aan een andere maatregel (zeer) belangrijk vindt om dopinggebruik te ontmoedigen. Kan je aangeven welke maatregel dat is?

Je mag meerdere maatregelen invoeren.

99 O weet niet *Exclusive *Position fixed

Q34 : Invloed doping nationaal — **Single coded**

Geef aan in welke mate de volgende stelling voor jou opgaat:

ik heb **de laatste 12 maanden** deelgenomen aan een nationaal sportevenement (bijvoorbeeld wedstrijd, toernooi of competitie) waarbij de uitslag is beïnvloed door dopinggebruik.

1 O Zeker
2 O Waarschijnlijk
3 O Misschien
4 O Onwaarschijnlijk
5 O Zeker niet
6 O Geen idee
7 O Ik heb de afgelopen 12 maanden niet deelgenomen aan een nationaal sportevenement

Q35 : Invloed doping internationaal | **Single coded**

Geef aan in welke mate de volgende stelling voor jou opgaat:

ik heb **de laatste 12 maanden** deelgenomen aan een internationaal sportevenement (bijvoorbeeld wedstrijd, toernooi of competitie) waarbij de uitslag is beïnvloed door dopinggebruik.

1 ○ Zeker
2 ○ Waarschijnlijk
3 ○ Misschien
4 ○ Onwaarschijnlijk
5 ○ Zeker niet
6 ○ Geen idee
7 ○ Ik heb de afgelopen 12 maanden niet deelgenomen aan een internationaal sportevenement

B8 : Stellingen en meningen | **End block**

B9 : Informatie | **Begin block**

Q36 : Dopingautoriteit, kennis | **Single coded**

Hier volgt een aantal vragen over de informatievoorziening rondom doping

Kende je de Dopingautoriteit al voordat je over dit onderzoek hoorde?

1 ○ Ja
2 ○ Nee

ASK ONLY IF Q36=1

Q37 : Dopingautoriteit, bestaan **Multi coded**

Hoe ben je op de hoogte gekomen van het bestaan van de Dopingautoriteit?

(meer antwoorden mogelijk)

1 ☐ Begeleiders
2 ☐ Collega sporter
3 ☐ Sportbond
4 ☐ NOC*NSF
5 ☐ Publicaties van/over de Dopingautoriteit
6 ☐ NL Sporter
7 ☐ Internet, algemeen
8 ☐ Anders, namelijk: **Open*
9 ○ Weet ik niet (meer) **Exclusive*

Q38 : WADA, kennis **Single coded**

Ken je het Wereld Anti-Doping Agentschap (WADA)?

1 ○ Ja
2 ○ Nee

ASK ONLY IF Q38=1

Q39 : WADA, bestaan **Multi coded**

Hoe ben je op de hoogte gekomen van het bestaan van het WADA?

(meer antwoorden mogelijk)

1	☐	Begeleiders	
2	☐	Collega sporter	
3	☐	Sportbond	
4	☐	NOC*NSF	
5	☐	Publicaties van/over het WADA	
6	☐	NL Sporter	
7	☐	Internet, algemeen	
8	☐	Anders, namelijk:	*Open*
9	○	Weet ik niet (meer)	*Exclusive*

Q40 : Informatie **Multi coded**

Als jij informatie over een dopinggerelateerd onderwerp nodig hebt, bij wie haal je die informatie?

(meer antwoorden mogelijk)

1	☐	Bondsarts	
2	☐	Coach (individueel/club/bond)	
3	☐	Collega sporter	
4	☐	Diëtist/voedingsdeskundige	
5	☐	Dopingautoriteit	
6	☐	Eigen sportbond	
7	☐	Fysiotherapeut	
8	☐	Huisarts	
9	☐	Internet, algemeen	
10	☐	NOC*NSF	
11	☐	Ouder(s) / Familie	
12	☐	Sportarts	
13	☐	NL Sporter	
14	☐	WADA	
15	☐	Anders, namelijk	*Open*
99	○	weet niet	*Exclusive *Position fixed*

Q41 : Voorlichtingsmaterialen, laatste jaar | **Multi coded**

Van welke van de volgende voorlichtingsmaterialen/activiteiten heb je **de laatste 12 maanden** gebruik gemaakt?

(meer antwoorden mogelijk)

1	☐	www.dopingautoriteit.nl	
2	☐	www.100procentdopefree.nl	
3	☐	NZVT-website www.antidoping.nl/nzvt (website over voedingssupplementen)	
4	☐	Dopingwaaier App	
5	☐	Dopingwaaier (boekje)	
6	☐	Doping Emaillijn (voorheen: Doping Infolijn)	
7	☐	Voorlichtingsbijeenkomsten (groepspresentatie)	
8	☐	Anders, namelijk:	**Open*
9	○	Geen van alle	**Exclusive*

control on Q41

Q42 : Voorlichtingsmaterialen, frequentie | **Other**

Hoeveel keer heb je in de laatste 12 maanden gebruik gemaakt van deze voorlichtingsmaterialen/activiteiten?

Als je het niet meer precies weet, mag je het schatten.

1	www.dopingautoriteit.nl
2	www.100procentdopefree.nl
3	NZVT-website www.antidoping.nl/nzvt (website over voedingssupplementen)
4	Dopingwaaier App
5	Dopingwaaier (boekje)
6	Doping Emaillijn (voorheen: Doping Infolijn)
7	Voorlichtingsbijeenkomsten (groepspresentatie)
8	<Antwoord 41, anders namelijk>

control on Q41

Q43 : Voorlichtingsmaterialen, tevredenheid | **Matrix**

Was je tevreden over de informatie over een dopinggerelateerd onderwerp die je hebt gekregen via...

	Zeer tevreden	Redelijk tevreden	Neutraal	Redelijk ontevreden	Ontevreden
www.dopingautoriteit.nl	O	O	O	O	O
www.100procentdopefree.nl	O	O	O	O	O
NZVT-website www.antidoping.nl/nzvt (website over voedingssupplementen)	O	O	O	O	O
Dopingwaaier App	O	O	O	O	O
Dopingwaaier (boekje)	O	O	O	O	O
Doping Emaillijn (voorheen: Doping Infolijn)	O	O	O	O	O
Voorlichtingsbijeenkomsten (groepspresentatie)	O	O	O	O	O
<antwoord 41, anders namelijk>	O	O	O	O	O

Q44 : Suggesties voorlichting | **Open**

Heb je suggesties voor het verbeteren van de voorlichting over een dopinggerelateerd onderwerp aan sporters?

99 O weet niet **Exclusive *Position fixed*

B9 : Informatie — **End block**

B10 : 100% dope free — **Begin block**

Q45 : 100% Dope Free, kennis — **Single coded**

De Atletencommissie van NOC*NSF en de Dopingautoriteit zijn samen de actie '100% Dope Free – True Winner' gestart. Sporters kunnen een anti-dopingstatement ondertekenen, waarna ze met de gouden armband kunnen uitdragen dat ze voor een dopingvrije sport staan.

Ken je de campagne?

1 O Ja
2 O Nee

ASK ONLY IF Q45=1

Q46 : 100% Dope Free, statement — **Single coded**

Heb je het anti-dopingstatement getekend?

1 O Ja
2 O Nee, omdat... *Open*

ASK ONLY IF Q45=1

Q47 : 100% Dope Free, mening | **Matrix**

Hieronder staat een aantal onderdelen van de '*100% Dope Free – True Winner*' campagne.

Wat is je mening over de volgende onderdelen van de campagne?

	Zeer positief	Positief	Neutraal	Negatief	Zeer negatief	Ken ik niet
Website www.100procentdopefree.nl	○	○	○	○	○	○
Ambassadeurs	○	○	○	○	○	○
Advertenties in bondsbladen	○	○	○	○	○	○
Digitale nieuwsbrief	○	○	○	○	○	○
Outreach events (stand bij sportevenementen)	○	○	○	○	○	○
Voorlichtingsbijeenkomsten	○	○	○	○	○	○
Statement en armbandje	○	○	○	○	○	○

Q48 : 100% Dope Free, suggesties | **Open**

Heb je suggesties voor de campagne '*100% Dope Free – True Winner*'?

99 ○ weet niet **Exclusive *Position fixed*

B10 : 100% dope free | **End block**

B11 : Voedingssupplementen — **Begin block**

Q49 : Voedingssupplementen — **Multi coded**

Welke van de onderstaande voedingssupplementen heb je het afgelopen jaar gebruikt?

(meer antwoorden mogelijk)

1	○	Ik gebruik geen voedingssupplementen	*Exclusive
2	☐	Vitamines	
3	☐	Mineralen	
4	☐	Energiedranken	
5	☐	Vetzuurpreparaten (inclusief visolie en omega-vetzuren)	
6	☐	Eiwitpoeders	
7	☐	Creatine	
8	☐	Beta-alanine	
9	☐	Caffeine	
10	☐	Natriumbicarbonaat / Calciumbicarbonaat	
11	☐	Anti-oxidanten	
12	☐	Glucosamine	
13	☐	Probiotica / prebiotica	
14	☐	Ribose	
15	☐	Quercitine	
96	☐	anders, namelijk...	*Open *Position fixed

ASK ONLY IF not Q49=1

Q50 : Voedingssupplementen, getest — **Multi coded**

Zijn jouw voedingssupplementen getest op doping?

(meer antwoorden mogelijk)

1	○	Nee	*Exclusive
2	☐	Ja, bij het NZVT	
3	☐	Ja, bij ‘Informed Sport’	
4	☐	Ja, bij een ander systeem namelijk...	*Open

B11 : Voedingssupplementen	End block

B12 : Eigen ervaringen dopinggebruik	Begin block

Scripter notes: Respondenten moeten random verdeeld worden over de Forced Response of KuK methode

B13 : vragenlijst A (Forced Response)	Begin block

T3 : Instructie voor sporters bij vragenlijst A (Forced Response)	Text

Wij willen je nu een paar vragen stellen over je eigen ervaringen met het gebruik van doping. Het gaat hier alleen om *doelbewust* gebruik (dus ter verbetering van je sportprestaties), en NIET om medisch of recreatief gebruik.

Om je privacy volledig te garanderen gebruiken we de dobbelsteenmethode. Je gooit twee dobbelstenen en bij de uitkomsten 2 t/m 4 moet je verplicht 'ja' invullen en bij 10 t/m 12 verplicht 'nee'. Alleen als je 5 t/m 9 gooit geef je eerlijk antwoord. Dit lijkt misschien vreemd, maar omdat niemand weet wat je hebt gegooid blijft je werkelijke antwoord geheim.

Onderzoekers van de Universiteit gebruiken de gegevens van de dobbelsteenmethode om een schatting te maken van het dopinggebruik op groepsniveau. De Dopingautoriteit krijgt geen inzage in de verzamelde gegevens.

Hoe werkt de methode?

Je ziet op het scherm twee stuiterende dobbelstenen verschijnen. Door op de knop 'Gooi' te drukken stop je de dobbelstenen. Je telt het aantal ogen dat je hebt gegooid.

Om eerst met de dobbelsteenmethode te oefenen, volgt een oefenvraag. Je kunt deze vraag zo vaak herhalen als je wilt, het gaat er om dat je begrijpt hoe de methode werkt.

B14 : Voorbeeld Forced Response	**Begin block**

T4 : Scherm 1: Toelichting onderwerp + dobbelstenen + werpen	**Text**

De oefenvraag gaat over het rijden door rood licht.

<dobbelstenen>

Q51 : Oefenvraag Forced Response	**Single coded**

De oefenvraag gaat over het rijden door rood licht.

<resultaat van de worp + optelling van de geworpen dobbelstenen tonen>

Ben je in de afgelopen maand weleens door rood licht gereden?

Als je 2, 3, of 4 hebt gegooid, vul je ‘ja’ in.
Als je 10, 11 of 12 hebt gegooid, vul je ‘nee’ in.
Als je 5, 6, 7, 8 of 9 hebt gegooid, antwoord je naar waarheid ‘ja’ of ‘nee’.

1 ○ Ja
2 ○ Nee

Scripter notes: Vraag tonen op hetzelfde scherm als de dobbelstenen

Q52 : Oefenvraag controle Forced Response	**Single coded**

Als goed is heb je de oefenvraag met ‘ja’ beantwoord als je:
o 4 of lager hebt gegooid (of je nou wel of niet door rood bent gereden)
o 9 of lager hebt gegooid en wel door rood bent gereden

Je hebt de vraag met ‘nee’ beantwoord als je
o 10 of hoger hebt gegooid (of je nou wel of niet door rood bent gereden)
o 5 of hoger hebt gegooid en niet door rood licht bent gereden

Als je de dobbelsteenmethode hebt begrepen kun je verder gaan naar de echte vragen. Als het nog niet helemaal duidelijk is kun je de oefenvraag nog een keer herhalen.

1 ○ ga verder
2 ○ herhaal de oefenvraag

Scripter notes: Indien men "herhaal oefenvraag" kiest, terug naar vorige vraag

B14 : Voorbeeld Forced Response	**End block**

B15 : Forced response stellingen | **Begin repeater block**

1 Heb je weleens androgene anabole steroïden gebruikt om jouw sportprestatie te verbeteren (dus **niet** in de recreatieve sfeer of als geneesmiddel).
2 Heb je weleens bloedmanipulaties gebruikt om jouw sportprestaties te verbeteren (dus **niet** als geneesmiddel).
3 Heb je weleens verboden stimulantia gebruikt om jouw sportprestatie te verbeteren (dus **niet** in de recreatieve sfeer of als geneesmiddel).
4 Heb je weleens andere middelen of methoden van de dopinglijst gebruikt om jouw sportprestatie te verbeteren (dus **andere** middelen dan die in de vragen binnen deze sectie die hiervoor aan bod zijn gekomen en **niet** in de recreatieve sfeer of als geneesmiddel).
5 Heb je **de laatste 12 maanden** androgene anabole steroïden gebruikt om jouw sportprestatie te verbeteren (dus **niet** in de recreatieve sfeer of als geneesmiddel).
6 Heb je **de laatste 12 maanden** bloedmanipulaties gebruikt om jouw sportprestaties te verbeteren (dus **niet** als geneesmiddel).
7 Heb je **de laatste 12 maanden** verboden stimulantia gebruikt om jouw sportprestatie te verbeteren (dus **niet** in de recreatieve sfeer of als geneesmiddel).
8 Heb je **de laatste 12 maanden** andere middelen van de dopinglijst gebruikt om jouw sportprestatie te verbeteren (dus **andere** middelen dan die in de vragen binnen deze sectie die hiervoor aan bod zijn gekomen en **niet** in de recreatieve sfeer of als geneesmiddel).

Scripter notes: Zie hieronder welke toelichting er moet worden getoond boven welke vragen.

Toelichting stelling 1/5: Androgene anabole steroïden (AAS) zijn stoffen die zijn afgeleid van het mannelijke hormoon testosteron. Zij bevorderen de spierbouw. Voorbeelden zijn (synthetische) testosteron, stanozolol en metandiënon.

Toelichting stelling 2/6: Bloedmanipulaties worden toegepast om het zuurstoftransport in het bloed te verbeteren, zodat inspanningen langer kunnen worden volgehouden. Voorbeelden van bloedmanipulaties zijn bloeddoping (het afnemen, bewaren en op een later tijdstip toedienen van een bepaalde hoeveelheid bloed) en het gebruik van stoffen als erytropoëtine (EPO), CERA en hematide.

Toelichting stelling 3/7: Verboden stimulantia worden gebruikt om meer energie te krijgen en zo de sportprestatie te verbeteren. Voorbeelden hiervan zijn efedrine, amfetamine, methylfenidaat, modafinil en cocaïne.

Toelichting stelling 4/8: Er zijn nog verschillende andere middelen en methoden die op de dopinglijst staan en die niet onder de eerdergenoemde middelen en methoden vallen. Voorbeelden zijn groeihormoon, AICAR, diuretica (ook wel bekend als “plaspillen”), fentanyl, cannabis, corticosteroïden, morfine, en genetische doping. De volledige dopinglijst vind je op www.dopingautoriteit.nl/wat_is_doping/dopinglijst/wada-dopinglijst

T5 : Scherm 1: Toelichting onderwerp + dobbelstenen + werpen	Text

<toelichting>

<dobbelstenen>

Q53 : RR Vragen	Single coded

<resultaat van de worp + optelling van de geworpen dobbelstenen tonen>

<vraag>

o Als je 2, 3, of 4 hebt gegooid, vul je 'ja' in.
o Als je 10, 11 of 12 hebt gegooid, vul je 'nee' in.
o Als je 5, 6, 7, 8 of 9 hebt gegooid, antwoord je naar waarheid 'ja' of 'nee'.

1 ○ Ja
2 ○ Nee

Scripter notes: Vraag tonen op hetzelfde scherm als de dobbelstenen

B15 : Forced response stellingen	End repeater block

B13 : vragenlijst A (Forced Response)	End block

B16 : vragenlijst B (Kuk)	**Begin block**

T6 : Instructie voor sporters bij vragenlijst B (KuK)	**Text**

Wij willen je nu een paar vragen stellen over je eigen ervaringen met het gebruik van doping. Het gaat hier alleen om *doelbewust* gebruik (dus ter verbetering van je sportprestaties), en NIET om medisch of recreatief gebruik.

Om je privacy volledig te garanderen gebruiken we de dobbelsteenmethode. Je beantwoordt de vragen door twee dobbelstenen te gooien en "A" of "B" in te vullen.

Heb je 2-9 gegooid dan geldt: A = ja en B = nee

Heb je 10-12 gegooid dan geldt: A = nee en B = ja

Dit lijkt misschien vreemd, maar omdat niemand weet wat je hebt gegooid blijft je werkelijke antwoord geheim.

Onderzoekers van de Universiteit gebruiken de gegevens van de dobbelsteenmethode om een schatting maken van het dopinggebruik op groepsniveau. De Dopingautoriteit krijgt geen inzage in de verzamelde gegevens.

Hoe werkt de methode?

Je ziet op het scherm twee rollende dobbelstenen verschijnen. Door op 'Gooi' te drukken stop je de dobbelstenen. Als je daarna nog een keer op 'enter' drukt, komt de stelling met de antwoorden op het scherm. De betekenis van de antwoorden hangt steeds opnieuw af van het aantal ogen dat je hebt gegooid.

Om eerst met de dobbelsteenmethode te oefenen, volgt een oefenvraag. Je kunt deze vraag zo vaak herhalen als je wilt, het gaat er om dat je begrijpt hoe de methode werkt.

B17 : Voorbeeld KuK	**Begin block**

T7 : Scherm 1: Toelichting onderwerp + dobbelstenen + werpen	**Text**

De oefenvraag gaat over het rijden door rood licht.

<dobbelstenen>

Q54 : Oefenvraag KuK	**Single coded**

De oefenvraag gaat over het rijden door rood licht.

<resultaat van de worp + optelling van de geworpen dobbelstenen tonen>

Ben je in de afgelopen maand weleens door rood licht gereden?

De betekenis van 'A' en 'B' hangt af van de uitkomst van de dobbelstenen

o Als je 2-9 hebt gegooid betekent 'A' ja en 'B' nee
o Als je 10-12 hebt gegooid betekent 'A' nee en 'B' ja

1 ○ A
2 ○ B

Scripter notes: Vraag tonen op hetzelfde scherm als de dobbelstenen (*NCLS)

Q55 : Oefenvraag controle KuK | **Single coded**

Als goed is heb je de oefenvraag met A beantwoord als je:
o 9 of lager hebt gegooid en WEL door rood bent gereden
o 10 of hoger hebt gegooid en NIET door rood bent gereden

Je hebt de vraag met B beantwoord als je
o 9 of lager hebt gegooid en NIET door rood bent gereden
o 10 of hoger hebt gegooid en WEL door rood bent gereden

Als je de dobbelsteenmethode hebt begrepen kun je verder gaan naar de echte vragen. Als het nog niet helemaal duidelijk is kun je de oefenvraag nog een keer herhalen.

1 ○ ga verder
2 ○ herhaal de oefenvraag

Scripter notes: Indien men "herhaal oefenvraag" kiest, terug naar vorige vraag

B17 : Voorbeeld KuK | **End block**

B18 : KuK stellingen	Begin repeater block

1 Heb je weleens androgene anabole steroïden gebruikt om jouw sportprestatie te verbeteren (dus **niet** in de recreatieve sfeer of als geneesmiddel).
2 Heb je weleens bloedmanipulaties gebruikt om jouw sportprestaties te verbeteren (dus **niet** als geneesmiddel).
3 Heb je weleens verboden stimulantia gebruikt om jouw sportprestatie te verbeteren (dus **niet** in de recreatieve sfeer of als geneesmiddel).
4 Heb je weleens andere middelen of methoden van de dopinglijst gebruikt om jouw sportprestatie te verbeteren (dus **andere** middelen dan die in de vragen binnen deze sectie die hiervoor aan bod zijn gekomen en **niet** in de recreatieve sfeer of als geneesmiddel).
5 Heb je **de laatste 12 maanden** androgene anabole steroïden gebruikt om jouw sportprestatie te verbeteren (dus **niet** in de recreatieve sfeer of als geneesmiddel).
6 Heb je **de laatste 12 maanden** bloedmanipulaties gebruikt om jouw sportprestaties te verbeteren (dus **niet** als geneesmiddel).
7 Heb je **de laatste 12 maanden** verboden stimulantia gebruikt om jouw sportprestatie te verbeteren (dus **niet** in de recreatieve sfeer of als geneesmiddel).
8 Heb je **de laatste 12 maanden** andere middelen van de dopinglijst gebruikt om jouw sportprestatie te verbeteren (dus **andere** middelen dan die in de vragen binnen deze sectie die hiervoor aan bod zijn gekomen en **niet** in de recreatieve sfeer of als geneesmiddel).

Scripter notes: Zie hieronder welke toelichting er moet worden getoond boven welke vragen.

Toelichting stelling 1/5: Androgene anabole steroïden (AAS) zijn stoffen die zijn afgeleid van het mannelijke hormoon testosteron. Zij bevorderen de spierbouw. Voorbeelden zijn (synthetische) testosteron, stanozolol en metandiënon.

Toelichting stelling 2/6: Bloedmanipulaties worden toegepast om het zuurstoftransport in het bloed te verbeteren, zodat inspanningen langer kunnen worden volgehouden. Voorbeelden van bloedmanipulaties zijn bloeddoping (het afnemen, bewaren en op een later tijdstip toedienen van een bepaalde hoeveelheid bloed) en het gebruik van stoffen als erytropoëtine (EPO), CERA en hematide.

Toelichting stelling 3/7: Verboden stimulantia worden gebruikt om meer energie te krijgen en zo de sportprestatie te verbeteren. Voorbeelden hiervan zijn efedrine, amfetamine, methylfenidaat, modafinil en cocaïne.

Toelichting stelling 4/8: Er zijn nog verschillende andere middelen en methoden die op de dopinglijst staan en die niet onder de eerdergenoemde middelen en methoden vallen. Voorbeelden zijn groeihormoon, AICAR, diuretica (ook wel bekend als "plaspillen"), fentanyl, cannabis, corticosteroïden, morfine, en genetische doping. De volledige dopinglijst vind je op www.dopingautoriteit.nl/wat_is_doping/dopinglijst/wada-dopinglijst

T8 : Scherm 1: Toelichting onderwerp + dobbelstenen + werpen	**Text**

<toelichting>

<dobbelstenen>

Q56 : RR Vragen KuK	**Single coded**

<resultaat van de worp + optelling van de geworpen dobbelstenen tonen>

<vraag>

De betekenis van 'A' en 'B' hangt af van de uitkomst van de dobbelstenen.
o Als je 2-9 hebt gegooid, betekent 'A' ja en 'B' nee
o Als je 10-12 hebt gegooid, betekent 'A' nee en 'B' ja

1 ○ A
2 ○ B

Scripter notes: Vraag tonen op hetzelfde scherm als de dobbelstenen

B18 : KuK stellingen	**End repeater block**

B16 : vragenlijst B (Kuk)	**End block**

B12 : Eigen ervaringen dopinggebruik	**End block**

B19 : Laatste opmerkingen	**Begin block**

Q57 : Evaluatievragen	**Matrix**

Je hebt net volgens de dobbelsteenmethode een aantal vragen over dopinggebruik beantwoord.
De onderzoekers van de Universiteit Utrecht willen graag weten hoe je dat hebt ervaren.

	ja	nee
De regels voor het beantwoorden van de vragen waren duidelijk.	○	○
De dobbelsteenmethode beschermt mijn privacy.	○	○
Dankzij de dobbelsteenmethode blijft mijn werkelijke antwoord geheim.	○	○
Het antwoorden volgens de dobbelsteenmethode kan negatieve gevolgen hebben voor iemands sportcarrière.	○	○
Ik heb mij bij het beantwoorden van de vragen strikt gehouden aan de regels van de dobbelsteenmethode.	○	○

Q58 : Laatste opmerkingen	**Open**

Dan volgt nu de laatste vraag: Zijn er nog zaken die nog niet aan de orde zijn geweest of onderwerpen die je bij ons onder de aandacht wilt brengen met betrekking tot het onderwerp doping? Zo ja dan kun je die hieronder invullen

99 ○ weet niet *Exclusive *Position fixed

Q59 : Verloting Bol.com bon	**Alpha**

<indien niet winnaar>
Hartelijk dank voor je medewerking aan dit onderzoek. Helaas behoor je niet tot een van de winnaars van de Bol.com cadeaubonnen.

<indien winnaar>

Gefeliciteerd, je hebt een van de 50 Bol.com bonnen ter waarden van €10,- gewonnen.
Noteer onderstaande code (deze is hoofdlettergevoelig) en bewaar deze goed.

Mocht je liever de code per e-mail ontvangen dan kan je hieronder een e-mail adres opgeven waar deze code naar toe wordt gestuurd. Dit e-mail adres zal niet worden gekoppeld aan de resultaten uit het onderzoek.

<iedereen>
De uitkomsten van het onderzoek zullen in de loop van 2015 worden gedeeld door middel van een artikel in 'Lopend Vuur' en via de website van de Dopingautoriteit.

Scripter notes: Hier moeten de 50 bol.com bonnen worden verloot en de code op het scherm worden getoond. Daarnaast moet men de optie krijgen een e-mail adres in te voeren zodat deze code wordt verstuurd.

B19 : Laatste opmerkingen	**End block**

Bijlage 2: Correlatieanalyse

Bij onderzoek naar correlaties wordt geprobeerd om binnen de onderzoeksgegevens verbanden tussen bepaalde grootheden vast te leggen. Bijvoorbeeld of er verband is tussen de leeftijd van de sporter en het aantal ondergane dopingcontroles of het geslacht van de sporter en de hoeveelheid supplementen die hij/zij gebruikt.

Representativiteit statussporters.
Bij de controle van de representativiteit van de responsgroepen bleek dat er relatief meer vrouwen dan mannen de vragenlijst hadden ingevuld. Dit kan invloed hebben gehad op de resultaten van andere grootheden. Deze kunnen door de niet-representatieve geslachtsverdeling hoger of juist lager zijn uitgevallen.

Analyse van de correlatie van geslacht met de meeste andere grootheden heeft aangetoond dat vrouwen ten opzichte van mannen:

- Meer op de hoogte zijn van het bestaan van de dispensatieregeling
- Minder ervaring hebben met het aanvragen van een dergelijke dispensatie
- Zich eerder schuldig voelen wanneer ze doping zouden gebruiken
- Minder voorstander zijn van het vrijgeven van doping
- Meer op de hoogte zijn dat cannabis (marihuana) op de dopinglijst staat
- Meer achter de stelling staan dat het goed is als van topsporters minder extreme prestaties verwacht worden
- Meer achter de stelling staan dat het geven van voorlichting belangrijk is.
- Minder op de hoogte zijn van het bestaan van WADA.
- In grotere getalen geen voedingssupplementen gebruiken.

In dit onderzoek is niet meegenomen in hoeverre deze vastgestelde correlaties van invloed zijn geweest op de gemeten waarden van deze grootheden als gevolg van de niet-representatieve geslachtsverdeling in de responsgroep.

Representativiteit wielrenners
Bij de wielrenners is vastgesteld dat er relatief meer vrouwen en relatief meer oudere sporters een vragenlijst hebben ingevuld. Ook deze correlaties zijn bekeken.

De correlatieanalyse heeft aangetoond dat vrouwen ten opzichte van mannen:

- Minder op de hoogte zijn van het bestaan van WADA
- Minder energiedranken als voedingssupplement nemen
- Minder creatine als voedingssupplement nemen
- Minder bèta-alanine als voedingssupplement nemen
- Minder cafeïne als voedingssupplement nemen
- Meer achter de stelling staan dat ze melding maken van mogelijke dopingovertredingen
- Meer achter de stelling staan dat de dopingregels een te grote impact hebben op hun leven
- Meer achter de stelling staan dat de dopingregels effectief zijn
- Minder goed weten dat creatine op de dopinglijst staat
- Minder goed weten dat clenbuterol op de dopinglijst staar
- Beter weten dat cannabis (marihuana) op de dopinglijst staat
- Meer achter de stelling staan dat het goed is als van topsporters minder extreme prestaties verwacht worden
- Minder achter de stelling staan dat het goed is als dopingovertredingen leiden tot strengere sancties
- Minder verwachten dat de uitslag van nationale sportevenementen wordt beïnvloed door dopinggebruik
- Minder verwachten dat de uitslag van internationale sportevenementen wordt beïnvloed door dopinggebruik
- De 100% Dope Free website meer waarderen
- Minder aantal supplementen gebruiken

De correlatieanalyse heeft aangetoond dat oudere sporters (24 jaar en ouder):

- De afgelopen 12 maanden meer controles hebben gehad
- De afgelopen 12 maanden meer controles buiten wedstrijdverband hebben gehad
- Meer controles ooit hebben gehad
- Meer twijfelen over de juistheid van het verloop van een dopingcontrole
- Meer bekend zijn met het bestaan van het whereaboutssysteem
- Meer zelf een whereaboutsverplichting hebben
- Meer ooit zelf een whereaboutsverplichting hebben gehad
- Meer aangeven dat ze bij het aanleveren van de whereabouts niet de juiste gegevens hebben om tijdig en correct de whereabouts in te vullen
- Meer bekend zijn met het bestaan van de dispensatieregeling
- Meer bekend zijn met het bestaan van WADA
- Meer mineralen als voedingssupplement nemen
- Meer energiedranken als voedingssupplement nemen

- Meer vetzuren (zoals omega-3) als voedingssupplement nemen
- Meer bèta-alanine als voedingssupplement nemen
- Meer cafeïne als voedingssupplement nemen
- Meer bicarbonaten als voedingssupplement nemen
- Meer antioxidanten als voedingssupplement nemen
- Minder achter de stelling staan dat de huidige dopingregels zorgen voor eerlijke kansen
- Minder achter de stelling staan dat het goed is dat samples nu na tien jaar nog geheranalyseerd kunnen worden
- Minder achter de stelling staan dat de huidige dopingregels effectief zijn
- Minder achter de stelling staan dat ze melding zullen maken van mogelijke dopingovertredingen
- Minder achter de stelling staan dan er van sporters minder buitensporige prestaties moeten worden verwacht
- Meer achter de stelling staan dat dopinggebruik kan leiden tot grote prestatieverbetering
- Minder op de hoogte zijn van de toegestane status van codeïne
- Minder op de hoogte zijn van de toegestane status van creatine
- Minder op de hoogte zijn van de dopinggeduide status van epo
- Minder op de hoogte zijn van de dopinggeduide status van clenbuterol
- Minder op de hoogte zijn van de dopinggeduide status van groeihormoon
- Minder op de hoogte zijn van de dopinggeduide status van XTC (MDMA)
- Minder op de hoogte zijn dat medicijnen met een doktersverklaring niet altijd gebruikt mogen worden
- Meer verwachten dat de uitslag van nationale sportevenementen wordt beïnvloed door dopinggebruik
- Meer verwachten dat de uitslag van internationale sportevenementen wordt beïnvloed door dopinggebruik
- Meer tevreden zijn over de NZVT-website
- een hoger aantal supplementen gebruikt
- een hoger aantal supplementen gebruikt als je sportdranken niet meerekent
- Een lagere waardering heeft voor de 100% Dope Free website
- Een lagere waardering heeft voor de 100% Dope Free ambassadeurs
- Een lagere waardering heeft voor de 100% Dope Free advertenties in bondsbladen
- Een lagere waardering heeft voor de 100% Dope Free voorlichtingsbijeenkomsten